

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
Π.Μ.Σ. ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Διπλωματική εργασία
Εαρ. εξάμ. 2022-2023
Επιβλέπουσα: Ελένη Αναγνωστοπούλου

**«Οι αντιμεταβιβαστικές δομές των Ελληνικών και
των Ρωσικών»**

Ονοματεπώνυμο φοιτητή (Α.Μ.): Όλγα Πετρόβα (0928)

Ρέθυμνο, Δεκέμβριος 2023

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	3-4
Αναγκαιότητα και συμβολή της έρευνας.....	4
1. Θεωρητικό υπόβαθρο.....	5
1.1 Παθητικές δομές. Αλυσίδες A.....	5-6
1.2 Αναιτιατικά vs ανεργαστικά ρήματα.....	6-7
1.3 Αναιτιατικότητα στις Ρομανικές γλώσσες, στα Αγγλικά και Ελληνικά.....	7-9
1.4 Αναιτιατικότητα στα Ρώσικα. Τα διαγνωστικά τεστ.....	9-12
2. Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ρωσικών.....	12
2.1 Το επίθημα -sja και η ιστορία του.....	12
2.2 Όλες οι χρήσεις του επιθήματος -sja.....	13-15
2.3 Οι διαφορές των παθητικών και αυτοπαθών δομών από τις αντιμεταβιβαστικές στην Ρωσική γλώσσα.....	15
2.3.1 Παθητικές δομές των Ρωσικών.....	15-17
2.3.2 Αντιμεταβιβαστικές και παθητικές δομές των Ρωσικών.....	17-18
2.3.3 Οι διαφορές ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά και αυτοπαθή ρήματα.....	18
2.4 Υποθέσεις για την παραγωγή των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων γενικώς και στη Ρωσική γλώσσα.....	19-22
2.5 Υπόθεση του Tatevoson για τις τριάδες των ρημάτων.....	22
2.5.1 Αναιτιατικά και αντιμεταβιβαστικά ρήματα. Μορφολογικές διαφορές.....	22-24
2.5.2 Ομοιότητες.....	24-25
2.5.3 Διαφορές.....	26-28
2.5.4 Γεγονοτική δομή των αναιτιατικών και των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	28-30
2.5.5 Λίστα από τις 37 τριάδες των ρημάτων.....	30-35
2.5.6 Μια παρατήρηση για τις τριάδες από τα Αρχαία Ρωσικά.....	36-37
2.6 Θεματικές τάξεις των ρημάτων που σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα.....	37
2.7 Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja δεν σχηματίζονται.....	37-39
2.8 Προθετικές φράσεις και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα.....	39
2.9 Η σύνταξη των ρωσικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	39-42

3. Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών.....	43
3.1 Μορφολογικές τάξεις των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	43-44
3.2 Ιστορία της κατάληξης -μαι.....	44-46
3.3 Όλες οι χρήσεις της μεσοπαθητικής μορφολογίας στα Ελληνικά.....	46-48
3.4 Οι διαφορές ανάμεσα στις παθητικές και αντιμεταβιβαστικές δομές.....	48-49
3.5 Προθετικές φράσεις και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα.....	49-51
3.6 Τα ελληνικά ρήματα που μπορούν να σχηματίσουν την αντιμεταβιβαστική δομή.....	51-52
3.7 Οι ρηματικοί περιορισμοί και οι περιορισμοί επιλογής.....	52-54
3.8 Τα ρήματα της Γ τάξης και η σημασιολογική διαφορά που παρουσιάζουν.....	54-57
3.9 Η συντακτική αποσύνθεση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	57-59
3.10 Η σύνταξη των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	59-62
4. Σύγκριση των αντιμεταβιβαστικών δομών της Ρωσικής και της Ελληνικής γλώσσας	63
4.1 Σύγκριση των ιστορικών στοιχείων για τις δύο γλώσσες	63
4.2 Σύγκριση της χρήσης της ειδικής μορφολογίας.....	63-64
4.3 Σύγκριση των διαφορών ανάμεσα στις αντιμεταβιβαστικές και τις παθητικές δομές. Προθετικές φράσεις.....	64-65
4.4 Υπόθεση για τις τριάδες των ρημάτων.....	65-66
4.5 Σύγκριση των περιορισμών που έχουν οι αντιμεταβιβαστικές δομές των Ρωσικών και των Ελληνικών.....	66
4.6 Σύγκριση των συντακτικών αναπαραστάσεων των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.....	66-67
Συμπεράσματα.....	68-69
Βιβλιογραφία.....	70-73

Εισαγωγή

Ο στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει τι είναι τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα γενικά και ποια χαρακτηριστικά έχουν αυτά στην Ρωσική και την Ελληνική γλώσσα, πώς σχηματίζονται μορφολογικά σε αυτές τις γλώσσες, και τέλος σε τι διαφέρουν από τις παθητικές και αυτοπαθείς δομές. Επίσης έχουμε σκοπό να εξετάσουμε την υπόθεση του Tatevoson (2013) για τις τριάδες των ρωσικών ρημάτων (μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό), που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά κατά τον Tatevoson τις σημασιολογικές διαφορές στη γεγονοτική δομή. Και επειδή ο Tatevoson αναφέρει ότι δεν βρήκε το παρόμοιο σχήμα σε καμία άλλη γλώσσα, θα δούμε, εάν μπορούμε να συμβάλουμε σε αυτή την έρευνα αναφέροντας τα δεδομένα από την Ελληνική γλώσσα. Ο τελικός μας στόχος είναι μια όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένη σύγκριση των αντιμεταβιβαστικών δομών των Ρωσικών και των Ελληνικών.

Η δομή της εργασίας είναι η εξής: στο πρώτο κεφάλαιο εισάγονται κάποιες γενικές θεωρητικές πληροφορίες σχετικά με τις δομές που σχετίζονται με την απουσία του εξωτερικού ορίσματος και τη δημιουργία συντακτικής αλυσίδας A, δηλαδή για τις παθητικές δομές, τα αναιτιατικά σε σχέση προς τα ανεργαστικά ρήματα, και αναφέρονται κάποιες πληροφορίες για την αναιτιατικότητα στις Ρομανικές γλώσσες, στα Αγγλικά και στα Ελληνικά. Στη συνέχεια, περιγράφεται χωριστά η έννοια της αναιτιατικότητας στα Ρωσικά και αναφέρονται τα διαγνωστικά τεστ για τα Ρωσικά. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ρωσικών, αναφέρονται ιστορικές πληροφορίες σχετικά με την προέλευση του ρωσικού επιθήματος -sja που σχετίζεται με την Μέση Φωνή, συνοψίζονται όλες οι χρήσεις αυτού του επιθήματος, και αναφέρονται οι διαφορές των παθητικών και αυτοπαθών δομών από τις αντιμεταβιβαστικές στην Ρωσική γλώσσα. Εισάγονται επίσης οι κύριες υποθέσεις για την παραγωγή των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, τόσο γενικά όσο και ειδικά στη Ρωσική γλώσσα. Παρουσιάζεται η υπόθεση του Tatevoson (2013) για τις τριάδες των ρωσικών ρημάτων (μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό) που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά παρουσιάζουν σημασιολογικές διαφορές στη γεγονοτική δομή. Αναφέρεται μια λίστα από 37 τέτοιες τριάδες, φτιαγμένη σύμφωνα με τις κρίσεις των φυσικών ομιλητών και σώματα κειμένων των Ρωσικών και οι υποθέσεις που έχουν διατυπωθεί για τα ρήματα αυτής της λίστας. Παρουσιάζονται οι θεματικές τάξεις των ρημάτων που σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ρωσικών και αναφέρονται οι περιπτώσεις, στις οποίες τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja δεν μπορούν να σχηματιστούν. Δίνονται κάποιες πληροφορίες για τις προθετικές φράσεις στις αντιμεταβιβαστικές δομές των Ρωσικών και εξετάζεται η σύνταξη των ρωσικών αντιμεταβιβαστικών δομών. Το τρίτο κεφάλαιο αφορά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών. Παρουσιάζονται οι μορφολογικές τάξεις αυτών των ρημάτων, αναφέρονται οι ιστορικές πληροφορίες για την προέλευση της μεσοπαθητικής κατάληξης -μαι, όλες οι χρήσεις της μεσοπαθητικής μορφολογίας στα Ελληνικά, οι διαφορές των παθητικών και αυτοπαθών δομών από τις αντιμεταβιβαστικές. Δίνονται πληροφορίες για την χρήση των Προθετικών Φράσεων στις αντιμεταβιβαστικές δομές των Ελληνικών. Εξετάζονται τα ρήματα που μπορούν να σχηματίζουν την αντιμεταβιβαστική δομή, οι ρηματικοί περιορισμοί και οι περιορισμοί επιλογής που έχουν επισημανθεί στη βιβλιογραφία. Ξεχωριστά συζητούνται τα ρήματα της Γ τάξης και η σημασιολογική διαφορά που παρουσιάζουν από τις άλλες τάξεις. Εξετάζεται η συντακτική αποσύνθεση (syntactic deconstruction) των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων και η συντακτική τους αναπαράσταση όπως έχει

συζητηθεί στη βιβλιογραφία. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά την σύγκριση των αντιμεταβιβαστικών δομών των Ρωσικών και των Ελληνικών. Στο τέλος παρατίθενται τα γενικά συμπεράσματα της εργασίας.

Αναγκαιότητα και συμβολή της έρευνας

Κατά την άποψή μου, υπάρχει αναγκαιότητα της συσχέτισης των δεδομένων για τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των πιο μελετημένων γλωσσών (π.χ. τα Ελληνικά) με τα δεδομένα των λιγότερο μελετημένων (τα Ρωσικά), στις οποίες εμφανίζονται κάποια ενδιαφέροντα φαινόμενα, τα οποία θα μπορέσουν να συμβάλουν στις περαιτέρω διαγλωσσικές μελέτες τέτοιων φαινομένων. Επίσης, οι θεωρητικές πληροφορίες που θα παρουσιαστούν μπορεί να έχουν χρήσιμες εφαρμογές στις μεταφράσεις από την μια γλώσσα προς την άλλη και στη διδασκαλία τέτοιων γλωσσών ως ξένων.

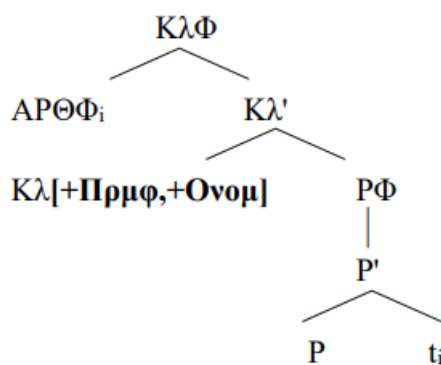
1. Θεωρητικό υπόβαθρο

Επειδή το χαρακτηριστικό της απουσίας του εξωτερικού ορίσματος το έχουν όχι μόνο οι αντιμεταβαστικές και οι αναιτιατικές δομές, αλλά και οι παθητικές και επειδή υπάρχουν και άλλα αμετάβαστα ρήματα- τα λεγόμενα ανεργαστικά, πρέπει να πούμε λίγα λόγια και για αυτές τις δομές. Όλες τις ενώνει η θεωρία για την ύπαρξη της Αλυσίδας A στο θεωρητικό πλαίσιο της γενετικής σύνταξης.

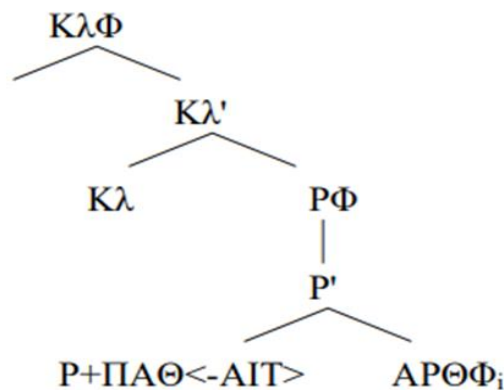
1.1 Παθητικές δομές. Αλυσίδες A

Στις παθητικές προτάσεις το Αντικείμενο μετακινείται στη θέση Υποκειμένου:

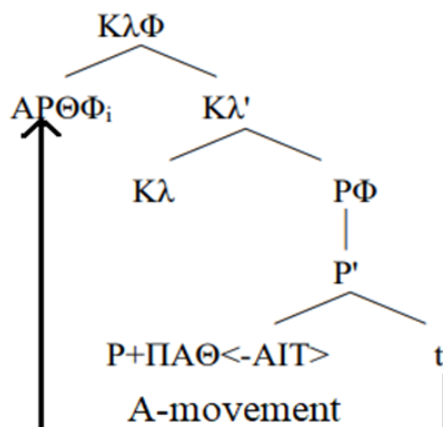
(1) He was kissed (by Mary).

Σύμφωνα με την κλασική ανάλυση των παθητικών ρημάτων στο μοντέλο των Αρχών και Παραμέτρων (Chomsky & Lasnik 1993), στις προτάσεις τύπου (1) το Υποκείμενο ερμηνεύεται ως Θέμα στη θέση t_i . Η θέση Υποκειμένου στη παθητική σύνταξη είναι Θ' (εκεί δεν δίνεται Θ -ρόλος) (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Carnie 2002). Το υποκείμενο δεν παίρνει πτώση στην αρχική θέση αντικειμένου που προβάλλεται, επειδή το παθητικό ρήμα δεν μπορεί να δώσει Πτώση. Απλουστεύοντας και αγνοώντας πολλές λεπτομέρειες, το παθητικό μόρφημα συνδέεται με το ρήμα στο λεξικό και "απορροφά" τον εξωτερικό θεματικό του ρόλο και την πτώση του. Η αρχική αναπαράσταση (Βαθεία Δομή στο μοντέλο Government and Binding (GB) Theory, Chomsky 1981) του παθητικού ρήματος έχει την εξής μορφή:

Στην τελική θέση (Επιφανειακή Δομή στο GB) η ΑΡΘΦ έχει μετακινηθεί στη θέση του Χαρακτηριστή της ΚλΦ για να πάρει Πτώση (ή/και για να ικανοποιήσει την Αρχή της Διευρυμένης Προβολής):

Το Υποκείμενο της ενεργητικής πρότασης, δηλαδή το εξωτερικό όρισμα (Mary από το παράδειγμα (1) προαιρετικά εκφράζεται σε μια προθετική φράση (by Mary)). Βλέπουμε λοιπόν ότι το εσωτερικό όρισμα ανεβαίνει στη θέση του Χαρακτηριστή της ΚλΦ, η οποία είναι Α-Θέση (θέση οργανικού όρου). Σχηματίζεται η αλυσίδα A:

$$ΑΡΘΦᵢ[+Πτώση] \rightarrow tᵢ [+Θεματικός Ρόλος]$$

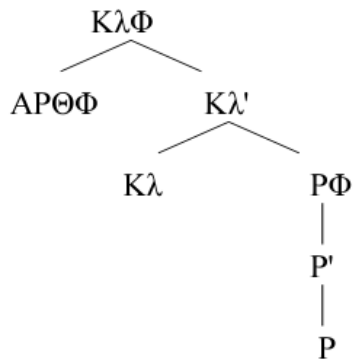
Η μετακινούμενη ΑΡΘΦ προφέρεται στη Θ' θέση/Α-θέση, όπου δίνεται Πτώση. Το ίχνος (στο GB, ή αντίγραφο, στον Μινιμαλισμό) αυτής της φράσης t_i βρίσκεται στην ουρά της αλυσίδας, στη θέση Θ, όπου δίνεται Θ-ρόλος από το ρήμα. Η μετακίνηση Α συνοδεύεται από την συμφωνία των φ-χαρακτηριστικών του μετακινούμενου ορίσματος και της Κεφαλής που το φιλοξενεί (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Carnie 2002). Αυτό το είδος μετακίνησης βλέπουμε σε πολλές γλώσσες στα παθητικά και στα αναιτιατικά ρήματα και στις δομές ανύψωσης.

1.2 Αναιτιατικά vs ανεργαστικά ρήματα

Ο Perlmutter (1978) πρότεινε τη διάκριση μεταξύ των δύο τύπων αμετάβιτων ρημάτων – των αναιτιατικών και των ανεργαστικών. Η υπόθεση της αναιτιατικότητας του Perlmutter λέει, ότι το μοναδικό όρισμα που επιλέγουν τα αναιτιατικά ρήματα είναι εσωτερικό και αυτό που επιλέγουν τα ανεργαστικά, είναι εξωτερικό. Η διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων ρημάτων είναι συντακτική και σημασιολογική. Για τις σημασιολογικές διαφορές αναιτιατικών και ανεργαστικών ρημάτων (έχουν να κάνουν με τους θεματικούς ρόλους του δράστη και του θέματος, όπως και με την τελικότητα) θα μιλήσουμε σε επόμενες ενότητες. Ο Burzio (1986) αναφέρει ότι όλα τα αναιτιατικά ρήματα, ανεξαρτήτως της σημασιολογικής τάξης, μοιράζονται τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: μη δυνατότητα απόδοσης της Αιτιατικής πτώσης, επιλογή του μοναδικού εσωτερικού ορίσματος (και απουσία του εξωτερικού).

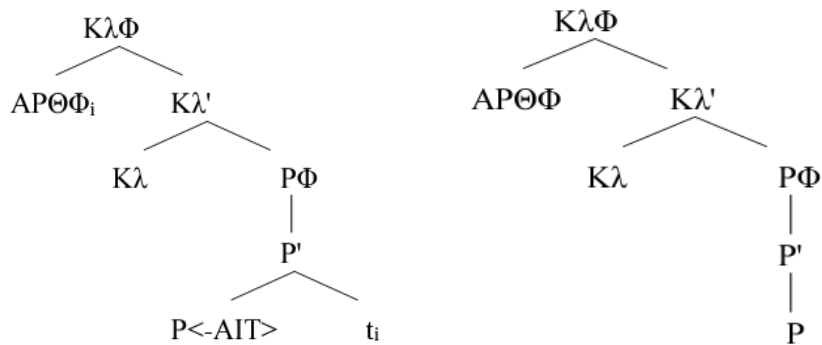
Στις δομές με τα ανεργαστικά ρήματα ο Δράστης προβάλλεται σε θέση Υποκειμένου, στη περίπτωση των αναιτιατικών το Θέμα προβάλλεται σε θέση

Αντικειμένου και μετακινείται σε θέση Υποκειμένου ακριβώς όπως συμβαίνει με τα παθητικά ρήματα. Στη θεωρία GB η *Βαθεία και η Επιφανειακή Δομή των ανεργαστικών ρημάτων* συμπίπτουν. (Σε μεταγενέστερες θεωρίες που υιοθετούν την υπόθεση παραγωγής του Υποκειμένου μέσα στη ΡΦ, VP-internal subject Hypothesis, η θέση που παράγεται το Υποκείμενο των ανεργαστικών ρημάτων είναι θέση Υποκειμένου στη ΡΦ και στη συνέχεια, το Υποκείμενο μετακινείται στον χαρακτηριστή της ΚλΦ, ενώ το Υποκείμενο των αναιρετικών ρημάτων μετακινείται στην ΚλΦ):

Βαθεία δομή των αναιρετικών ρημάτων

Επιφανειακή δομή των αναιρετικών ρημάτων

Επομένως, το κοινό χαρακτηριστικό των αναιρετικών με τα παθητικά ρήματα είναι ο σχηματισμός αλυσίδας A μεταξύ της θέσης Αντικειμένου στη ΡΦ και υποκειμένου στην ΚλΦ, η οποία γίνεται για λόγους Πτώσης.

1.3 Αναιρετικότητα στις Ρομανικές γλώσσες, στα Αγγλικά και Ελληνικά

Ο Burzio (1986) υιοθέτησε και τροποποίησε την υπόθεση του Perlmutter στα πλαίσια της Θεωρίας της Κυβέρνησης και Αναφορικής Σύνδεσης στα Ιταλικά. Πρότεινε τα τρία διαγνωστικά τεστ που ξεχωρίζουν τα αναιρετικά από τα ανεργαστικά ρήματα:

1. Τα αναιρετικά επιλέγουν το βοηθητικό ρήμα *essere* («είναι») όταν εκφράζουν το παρελθόν (2a), ενώ τα ανεργαστικά - *avere* («έχω») (2b):

- (2) a. Maria è/*ha arrivata.
Μαρία είναι/*έχει ήρθε.
«Η Μαρία ήρθε».
- b. Maria *è/ha telefonato.
Μαρία *είναι/ έχει τηλεφώνησε.
«Η Μαρία τηλεφώνησε».

2. Οι μετοχές αορίστου βρίσκονται σε συμφωνία με το υποκείμενό τους, αν σχηματίζονται από τα αναιτιατικά ρήματα (3a):

- (3) a. Maria è arrivat-a/*-o.
Μαρία είναι ήρθε-θελ./*αρς.
«Η Μαρία ήρθε».
- b. Maria *è/ha telefonato.
Μαρία έχει τηλεφώνησε-αρς,/*θελ.

3. Τα αναιτιατικά ρήματα επιτρέπουν την *ne*-κλιτικοποίηση (εξαγωγή του *ne* από τη θέση άμεσου αντικειμένου και κλιτικοποίηση στο ρήμα):

- (4) a. Μεταβατικά ρήματα:
Giovanni ne_i inviterà molti t_i .
Τζοβάννι από-αυτούς θα καλέσει πολλούς
«Τζοβάννι θα καλέσει πολλούς από αυτούς».
- b. Αναιτιατικά ρήματα:
 Ne_i arrivano molti t_i .
Από-αυτούς έρχονται πολλοί
«Πολλοί από αυτούς θα έρθουν».
- c. Ανεργαστικά ρήματα
* Ne_i telefonano molti t_i .
*Από-αυτούς τηλεφωνούν πολλοί
*«Πολλοί από αυτούς θα τηλεφωνήσουν».

Ως τεστ της αναιτιατικότητας λειτουργούν επίσης οι εναλλαγές με πλεοναστικά Υποκείμενα σε γλώσσες, όπως τα Αγγλικά που δεν έχουν κενά υποκείμενα (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Alexiadou, Anagnostopoulou & Everaert 2004). Τα πλεοναστικά επιτρέπονται με τα αναιτιατικά ρήματα (5) και δεν επιτρέπονται με τα ανεργαστικά (6):

- (5) a. A train arrived at platform 9.
«Ένα τρένο έφτασε στην πλατφόρμα 9.»
- b. There arrived a train at platform 9.
«Έφτασε ένα τρένο στην πλατφόρμα 9.»
- (6) a. A man walked in the house.

b. *There walked a man in the house.
«Ένας άντρας περπάτησε στο σπίτι.»

Ο σχηματισμός επιθετικής μετοχής από τα αναιτιατικά ρήματα λειτουργεί ως τεστ στα Ελληνικά, Αγγλικά και Γερμανικά (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Alexiadou, Anagnostopoulou & Everaert 2004). Αυτό επιτρέπεται με τα αναιτιατικά ρήματα αλλά όχι με τα ανεργαστικά ρήματα:

(7) a. Η καρέκλα έσπασε.
b. Η σπασμένη καρέκλα.

(8) a. Ο σκύλος έτρεξε.
b. *Ο τρεγμένος σκύλος.

Η Δοτική/Γενική του κτήτορα επιτρέπεται με τα αναιτιατικά ρήματα (9) και δεν επιτρέπεται με τα ανεργαστικά στα Ελληνικά (10) (και τα Εβραϊκά) (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Alexiadou, Anagnostopoulou & Everaert 2004):

(9) a. Έπεσε [ΑΦ το βιβλίο της Μαρίας].
b. Της έπεσε [ΑΦ το βιβλίο]

(10) a. Έτρεξε [ΑΦ η μητέρα της Μαρίας].
b. *Της έτρεξε η μητέρα.

Τέλος, στα Ελληνικά οι εναλλαγές μεταβατικότητας είναι δυνατές με κάποια αναιτιατικά (μεταβιαστικά) ρήματα (11a) (Levin & Rappaport Hovav 1994) και όχι με τα ανεργαστικά (11b):

(11) a. Η βάρκα βούλιαξε/ Ο Γιάννης βούλιαξε την βάρκα.
b. Η Μαρία κολύμπησε/ *Ο Γιάννης κολύμπησε την Μαρία.

Όπως έχει συζητηθεί στη βιβλιογραφία και όπως φαίνεται από την σύντομη παρουσίαση που προηγήθηκε, τα τεστ αναιτιατικότητας δεν είναι τα ίδια σε όλες τις γλώσσες και εξαρτώνται από τα φαινόμενα που διαθέτουν οι γλώσσες.

Η Ρωσική γλώσσα έχει τα δικά της τεστ αναιτιατικότητας. Θα τα δούμε παρακάτω.

1.4 Αναιτιατικότητα στα Ρωσικά. Τα διαγνωστικά τεστ

Τα τεστ που λειτουργούν στις άλλες Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες, δεν ισχύουν όλα για τα Ρωσικά. Το τεστ με την επιλογή βοηθητικού ρήματος δεν ισχύει, επειδή δεν υπάρχουν τα βοηθητικά ρήματα. Το τεστ συμφωνίας της μετοχής αορίστου με το υποκείμενό του δεν ισχύει, επειδή όλες οι μετοχές συμφωνούν με τα υποκείμενα ακόμη και σε μεταβατικές δομές. Επίσης, δεν υπάρχει κάτι παρόμοιο με τη *ne-* κλιτικοποίηση στη γλώσσα.

Ο Pesetsky (1982) πρότεινε το φαινόμενο *Γενική-της-άρνησης* ως διαγνωστικό τεστ αναιτιατικότητας. Όπως τα άμεσα αντικείμενα μεταβατικών ρημάτων, έτσι και τα εσωτερικά ορίσματα αναιτιατικών μπορούν να λαμβάνουν Γενική πτώση στο πεδίο της άρνησης.

(12) Άμεσο αντικείμενο των μεταβατικών ρημάτων:

Anna ne kupila knig.
Άννα δεν αγόρασε βιβλία-πλ,Γεν.
«Η Άννα δεν αγόρασε βιβλία».

(13) Όρισμα των αναιτιατικών ρημάτων:

Otveta ne prišlo.
Απάντησης-Γεν. δεν ήρθε-εν,γ πρ,ουδ.
«(Καμία) απάντηση δεν ήρθε»

(14) Όρισμα των ανεργαστικών ρημάτων:

*Ni odnoj devuški ne pelo.
Κανένα νεαρό κορίτσι-Γεν. δεν τραγουδούσε- εν,γ πρ,ουδ.
«Κανένα νεαρό κορίτσι δεν τραγουδούσε».

Η Γενική-της-άρνησης νομιμοποιείται από τον προτασιακό αρνητικό τελεστή και γενικά έχει την υπαρξιακή ερμηνεία.

Το δεύτερο τεστ αφορά τις κατανομητικές *pro-φράσεις*. Ο Pesetsky (1982) αναφέρει ότι αυτές οι φράσεις σχετίζονται με το άμεσο αντικείμενο και επιτρέπονται μόνο με τα μεταβατικά και αναιτιατικά ρήματα.

(15) a. *Μεταβατικά ρήματα:*

Ja **dal** malčikam *po jabloku*.
Εγώ **έδωσα** αγόρια από μήλο
«Εγώ έδωσα στα αγόρια από ένα μήλο στο καθένα».

b. *Αναιτιατικά ρήματα:*

Po jabloku upalo s každygo dereva.
Από μήλο **έπεσε**-εν,γ πρ,ουδ. από κάθε δέντρο
«Από ένα μήλο έπεσε από κάθε δέντρο».

c. *Ανεργαστικά ρήματα:*

*V každyj kvartire **smejalos'** *po mal'čiku*.
Σε κάθε διαμέρισμα **γελούσε**- από αγόρι
εν,γ πρ,ουδ.
«Σε κάθε διαμέρισμα γελούσε από ένα αγόρι».

Το τρίτο τεστ προτείνεται από τους Borik (1995) και Schoorlemmer (1995) και αφορά τα ρήματα με την πρόθεση *na-*, η οποία είναι ποσοτική, επηρεάζει το εσωτερικό όρισμα, και του δίνει σημασία της μεγάλης ποσότητας:

(16) a. *Μεταβατικά ρήματα:*

Deti nakupili (mnogo) knig.
Παιδιά *na-*αγόρασαν (πολλά) βιβλία.
«Τα παιδιά αγόρασαν πολλά βιβλία».

b. *Αναιτιατικά ρήματα:*

Mnogo travy naroslo v parke.
Πολύ χόρτων-πλ.αρ, Γεν. *na-*φύτρωσε σε πάρκο

Έχοντας ολοκληρώσει την συζήτηση για τα διαγνωστικά τεστ αναιτιατικότητας στα Ρωσικά, στο επόμενο κεφάλαιο θα περάσουμε στο κύριο θέμα της παρούσας εργασίας - στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που είναι υποπερίπτωση των αναιτιατικών ρημάτων. Θα ξεκινήσουμε από τη Ρωσική γλώσσα.

2. Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ρωσικών

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα είναι αμετάβατα και δηλώνουν μεταβολή κατάστασης (Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021, Levin & Rappaport Hovav 1994, Alexiadou, Anagnostopoulou & Everaert 2004, Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2015). Το μοναδικό τους όρισμα (άμεσο Αντικείμενο της Βαθείας Δομής) εμφανίζεται στη θέση Υποκειμένου της Επιφανειακής Δομής.

Διαγλωσσικά υπάρχουν 2 βασικοί τρόποι σήμανσης των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων: με μορφολογικό μαρκάρισμα ή χωρίς. Κάποιες γλώσσες επιτρέπουν και την προαιρετική χρήση του μαρκαρίσματος. Αλλά δεν είναι η περίπτωση των Ρωσικών.

Στη Ρωσική γλώσσα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα είτε έχουν την μεσοπαθητική μορφολογία (το επίθημα -sja) και τότε δεν παρουσιάζουν τις αλλαγές στο θέμα, είτε έχουν την ενεργητική μορφολογία, αλλά με πολλές μορφοφωολογικές αλλαγές στο θέμα.

2.1 Το επίθημα -sja και η ιστορία του

Αν το θέμα του ρήματος τελειώνει σε σύμφωνο, το επίθημα έχει μορφή -sja (19a), αν τελειώνει σε φωνήεν- έχει την μορφή -s' (19b) (Isačenko 1962):

(19) a. otkryvat'-sja

ανοίγω-sja-Απαρέμφατο
«ανοίγω/ανοίγομαι»

b. otkry-l-a-s'

ανοίγω-Αορ,εν,γ πρ,θηλ. - s'
«αυτή άνοιξε/ανοίχτηκε»

Σύμφωνα με τον Zaliznjak (2008) το -sja προέρχεται από το *sja* που ήταν σύντομη μορφή της αυτοπαθούς αντωνυμίας *sebja* («τον εαυτό μου») στην Αιτιατική πτώση, αργότερα χρησιμοποιούνταν ως εγκλιτικό/κλιτικό (και προ-ρηματικό και μετά-ρηματικό, μέχρι τον XIV αιώνα και στις δύο θέσεις ταυτόχρονα). Από τις XVI-XVII αιώνες το βλέπουμε μόνο στην μετά-ρηματική θέση και ως μόρφημα. Το ίδιο έγινε σε όλες τις Ανατολικές σλαβικές γλώσσες. Στις σύγχρονες Δυτικές και Νότιες Σλαβικές γλώσσες εμφανίζεται με την μορφή των εγκλιτικών/κλιτικών τόσο στην προ-ρηματική όσο και στην μετά-ρηματική θέση. Για παράδειγμα, στα Βουλγαρικά από τον XVII αιώνα τείνει προς την προ-ρηματική θέση (Pancheva 2005).

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι, σύμφωνα με τη Sausa (2016) μεταξύ πολλών άλλων, στη Δυτική Ευρώπη για τον σχηματισμό των αντιμεταβιβαστικών δομών είναι διαδεδομένη η «αυτοπαθής μέση» στρατηγική («reflexive middle») που σχετίζεται με την χρήση του αυτοπαθούς αντωνυμικού στοιχείου, το οποίο με τη σειρά του προέρχεται από την Πρωτοϊνδοευρωπαϊκή ρίζα *s(w)e («δικός»). Αυτή τη προέλευση έχει το ρωσικό -sja, το γερμανικό *sich* και το *si* των Ρομανικών γλωσσών.

2.2 Όλες οι χρήσεις του επιθήματος -sja

Όταν το επίθημα -sja συνδέεται με το μεταβατικό ρήμα, η συντακτική δομή της φράσης αλλάζει, εξαφανίζεται είτε το εσωτερικό, είτε το εξωτερικό όρισμα του ρήματος (Geniušiene 1987, Isačenko 1962). Σημασιολογικά η παρουσία του -sja οδηγεί σε ένα σύνολο των διαφορετικών ερμηνειών (Guhl 2010) και συντακτικά σε ένα σύνολο διαφορετικών δομών:

- 1) Ρήματα που δεν έχουν καθόλου ένα αντίστοιχο ρήμα χωρίς το -sja:

(20) Smejat'-sja (*smejat')

«Γελάω»

- 2) Ιδιοσυγκρασιακά sja-ρήματα που σχετίζονται σημασιολογικά με τα αντίστοιχα ρήματα χωρίς το -sja με έναν ιδιοσυγκρασιακό τρόπο:

(21) a. Rešit'-sja

Να τολμήσω-sja- Απαρ.

b. Rešit'

να λύσω, να αποφασίσω- Απαρ.

- 3) Παθητικές δομές:

(22) a. Rabočie strojat dom. -*μεταβατική δομή*

Εργάτες χτίζουν σπίτι

«Οι εργάτες χτίζουν ένα σπίτι».

b. Dom stroit-sja rabočimi.- *παθητική δομή*

Σπίτι χτίζει-sja εργάτες-Οργ.

«Το σπίτι χτίζεται από τους εργάτες».

- 4) Αντιπαθητικές δομές (έτσι έχουν ονομαστεί στη βιβλιογραφία για τα Ρωσικά, δεν είναι σαφές αν έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τις αντι-παθητικές δομές (antipassives) σε γλώσσες στις οποίες αυτές είναι παραγωγικές και όπου το αντικείμενο εκφράζεται εμπρόθετα, βλ. αμέσως παρακάτω):

(23)a. Sobaka kusaet mal'čika. -*μεταβατική δομή*

Σκύλος δαγκώνει αγόρι

«Ο σκύλος δαγκώνει ένα αγόρι».

b. Sobaka kusaet-sja. – *αντιπαθητική δομή*

Σκύλος δαγκώνει-sja

«Ο σκύλος είναι άγριος».

Ο Say (2005) προτείνει ότι τέτοια ρήματα των Ρωσικών είναι «λεξικά sja-αντιπαθητικά». Έχουν μόνο ένα όρισμα και το άμεσο αντικείμενο είναι σημασιολογικά ενσωματωμένο στο ρήμα (αντιστοιχεί στο άμεσο αντικείμενο του μεταβατικού ρήματος). Το άμεσο αντικείμενο δεν χρησιμοποιείται φανερά με τέτοια ρήματα:

c. *Sobaka kusaet-sja rebenka.
Σκύλος δαγκώνει-sja παιδί-Αιτ.

5) Αντιμεταβιβαστικές δομές:

(24) a. Anton otkryl dver'. -μεταβατική δομή
Αντώνης άνοιξε πόρτα
«Ο Αντώνης άνοιξε την πόρτα».

b. Dver' otkryla-s'.
Πόρτα άνοιξε-sja
«Η πόρτα άνοιξε». – αντιμεταβιβαστική δομή

6) Διαθετικά/γενικευτικά μέσα ρήματα (dispositional/generic middle):

(25) a. Maša čitaet knigu. -μεταβατική δομή
Μαρία διαβάζει βιβλίο
«Η Μαρία διαβάζει ένα βιβλίο».

b. Kniga čitaet-sja legko. – μέση φωνή
Βιβλίο διαβάζει-sja εύκολα
«Το βιβλίο διαβάζεται εύκολα».

7) Αυτοπαθητικές δομές:

(26) a. Medsestra breet pacienta. -μεταβατική δομή
Νοσοκόμα ξυρίζει ασθενή
«Η νοσοκόμα ξυρίζει τον ασθενή».

b. Pacient breet-sja. – αυτοπαθητική δομή
Ασθενής ξυρίζει-sja
«Ο ασθενής ξυρίζεται».

8) Αλληλοπαθητικές δομές:

(27) a. Vanja obnimaet Olju. -μεταβατική δομή
Γιάννης αγκαλιάζει Όλγα
«Ο Γιάννης αγκαλιάζει την Όλγα».

b. Vanja i Olja obnimajut-sja - αλληλοπαθητική δομή
Γιάννης και Όλγα αγκαλιάζουν-sja
«Ο Γιάννης και η Όλγα αγκαλιάζονται».

9) Απρόσωπες δομές:

(28) a. Ja čítaju knihu.- *μεταβατική δομή*
Εγώ διαβάζω βιβλίο
«Εγώ διαβάζω ένα βιβλίο».

b. Mne segodnja ne čitaet-sja. – *απρόσωπη δομή*
Εμένα-Δοτ. σήμερα δεν διαβάζει-sja
«Δεν έχω όρεξη να διαβάζω σήμερα».

Στο κεφάλαιο 2.3 θα δούμε τις βασικές διαφορές των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων από τα άλλα ρήματα με την ίδια μορφολογία.

2.3 Οι διαφορές των παθητικών και αυτοπαθών δομών από τις αντιμεταβιβαστικές στην Ρωσική γλώσσα

2.3.1 Παθητικές δομές των Ρωσικών

Στα παραδείγματα στο (29) βλέπουμε τις προτάσεις με το μεταβατικό ρήμα (a) και το παθητικό που παράγεται από αυτό (b):

(29) a. Rabočie strojat dom. -*μεταβατικό ρήμα, ενεργητική φωνή*
Εργάτες-Ον. χτίζουν-γ πρ,πλ. σπίτι-Αιτ.
«Οι εργάτες χτίζουν ένα σπίτι».

b. Dom stroit-sja. - *παθητική δομή*
Σπίτι-Ον. χτίζεται-γ πρ,εν.-sja
«Το σπίτι χτίζεται».

Βλέπουμε ότι διαφέρουν στον αριθμό των ορισμάτων και μορφολογικά (Guhl 2010). Η ενεργητική πρόταση έχει τον Δράστη στην Ονομαστική Πτώση (Rabočie) και το Θέμα στην Αιτιατική (dom), αυτά τα ορίσματα καταλαμβάνουν τις θέσεις του Υποκειμένου και Αντικειμένου αντίστοιχα. Η παθητική πρόταση έχει ένα όρισμα που έχει τον θεματικό ρόλο του Θέματος και προφέρεται στην θέση Υποκειμένου της πρότασης. Σε τέτοιες προτάσεις ο Δράστης δεν πρέπει να είναι υποχρεωτικά παρών. Αλλά ο Δράστης πάντα υπάρχει (ή υπονοείται). Μπορεί να εκφράζεται και φανερά στην Οργανική Πτώση:

(30) Dom stroit-sja rabočimi.
Σπίτι-Ον. χτίζεται-γ πρ,εν.-sja εργάτες-Οργ.
«Το σπίτι χτίζεται από τους εργάτες».

Είτε μέσω του επιρρήματος που υπονοεί τον Δράστη:

(31) Uže v vos'mom veke eto sueverije namerenno rasprostranjalo-s'.
Ήδη σε όγδοο αιώνα αυτή δεισδαιμονία σκόπιμα διαδίδει-sja
«Ήδη στον όγδοο αιώνα αυτή η δεισδαιμονία σκόπιμα διαδιδόταν».

Είτε μέσω της δομής ελέγχου στις τελικές προτάσεις:

- (32) Matč ustanavlivaet-sja, čtoby dat' kartočku za
Αγώνας σταματά-sja για να δίνω-Απαρεμ. κάρτα για
nesportivnoe povedenije
μη κατάλληλη συμπεριφορά
«Ο αγώνας σταματάει για να δώσει την κάρτα για μη κατάλληλη
συμπεριφορά».

Οι Ρωσικές παθητικές δομές έχουν ένα ξεχωριστό χαρακτηριστικό που σχετίζεται με το Ποιόν Ενέργειας: οι δομές με το μη συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας σχηματίζονται με τη βοήθεια του επιθήματος -sja (33a), ενώ οι δομές με το συνοπτικό όχι. Για παράδειγμα, ο Αόριστος σχηματίζεται με τη βοήθεια του ρήματος *byt'* («είμαι») στον Αόριστο και της σύντομης μορφής της παθητικής μετοχής του Αορίστου (postroen- στο παράδειγμα (33c)):

- (33) a. Dom stroi-l-sja.
Σπίτι χτίζω-Παρατ.sja
«Το σπίτι χτιζόταν».
- b. *Dom po-stroi-l-sja rabočimi.
Σπίτι Αορ-χτίζω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,αρς.-sja εργάτες-Οργ.
«Το σπίτι χτίστηκε από τους εργάτες».
- c. Dom byl postroen rabočimi.
Σπίτι ήταν χτισμένο εργάτες-Οργ.
«Το σπίτι ήταν χτισμένο από τους εργάτες».

Όσον αφορά αυτή τη διαφορά στις παθητικές δομές των Ρωσικών, στην γλωσσολογία θέμα πολλών συζητήσεων είναι η ερώτηση: Ποιος είναι ο πυρήνας τέτοιων δομών; Η δομή με το Μη Συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας και το επίθημα -sja; Ή η δομή με το Συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας και την παθητική μετοχή; Φαίνεται ότι επικρατεί η δεύτερη άποψη. Ο Bondarko (1991) και ο Babby (1975) αναφέρουν τα ακόλουθα επιχειρήματα:

- η μετοχή είναι μια μορφή του ρήματος, ενώ το ρήμα με το επίθημα – sja είναι ένα ξεχωριστό ρήμα
- η παθητική μετοχή έχει μόνο μια σημασία- παθητική, ενώ τα ρήματα με το -sja έχουν πολλές (και η παθητική δεν είναι πιο βασική).

Ο Kolomatsky (2009) αναφέρει ότι στη Ρωσική γλώσσα οι δομές με τις μετοχές χρησιμοποιούνταν στην παθητική σύνταξη από την αρχή της ύπαρξης των παθητικών δομών.

Μπορούμε επομένως να ακολουθήσουμε τη βιβλιογραφία και να θεωρήσουμε ότι τα Ρώσικα έχουν μη αμφίσημη παθητική δομή με την παθητική μετοχή και αμφίσημη – την παθητική χρήση των ρημάτων με το -sja.

Στο σημείο αυτό μπορούμε να αναφερθούμε στη θεωρητική πρόταση για την ύπαρξη των τριών ειδών της Φωνής στα Ρώσικα (Alexiadou & Doron 2012). Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, στην Ενεργητική Φωνή ανήκουν τα μεταβατικά ρήματα, στην Παθητική – οι δομές με την σύντομη μορφή της παθητικής μετοχής και το βοηθητικό και στη Μέση Φωνή - όλα τα αμετάβαστα ρήματα με το επίθημα -sja.

2.3.2 Αντιμεταβιβαστικές και παθητικές δομές των Ρωσικών

Όπως και στις άλλες γλώσσες, οι αντιμεταβιβαστικές δομές των Ρωσικών μοιάζουν με τις παθητικές στο ότι το εσωτερικό όρισμα του ρήματος ανεβαίνει στη θέση Υποκειμένου, όπου και προφέρεται. Μοιάζουν επίσης στο ότι και οι δύο μπορούν να περιέχουν τα ρήματα με το επίθημα -sja, αν το Ποιον Ενέργειας είναι μη συνοπτικό.

Οι αντιμεταβιβαστικές δομές διαφέρουν από τις παθητικές στη δυνατότητα της εμφανούς έκφρασης του εξωτερικού ορίσματος με τη μορφή Προθετικής Φράσης ή Ονοματικής Φράσης με οργανική πτώση. Αυτό οι αντιμεταβιβαστικές δομές δεν το επιτρέπουν, όπως φαίνεται στο παράδειγμα που ακολουθεί:

- (34) *Dver' otkryla-s' Van-ej.
 Πόρτα-Ον,θηλ. ανοίγω.Αόρ,θηλ.-sja Γιάννη-Οργ.
 «Η πόρτα άνοιξε από τον Γιάννη».

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν έχουν υπονοούμενο δράστη και γι' αυτό δεν επιτρέπουν επιρρήματα που δείχνουν πρόθεση:

- (35) *Dver' otkryla-s' namerenno.
 Πόρτα-Ον,θηλ. ανοίγω.Αόρ,θηλ.-sja επίτηδες
 «Η πόρτα άνοιξε επίτηδες».

Επίσης, δεν επιτρέπουν δομές ελέγχου με τελικές προτάσεις:

- (36) *Dver' otkryla-s', čtoby provetrit' komnatu.
 Πόρτα-Ον,θηλ. ανοίγω.Αόρ,θηλ.-sja για να αερίσει δωμάτιο
 «Η πόρτα άνοιξε για να αερίσει το δωμάτιο».

Όπως έχει συζητηθεί και για άλλες γλώσσες από τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006, 2015), παρόλο που τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν επιτρέπουν την εμφάνιση του Δράστη (με Οργανική πτώση), επιτρέπουν ωστόσο την Αιτία να εμφανίζεται με την μορφή Προθετικής Φράσης με την πρόθεση *ot* («από»):

- (37) Naš dom razrušil-sja ot zemletrjasenija.
 Μας σπίτι καταστρέφω-Αορ.- sja από σεισμός-Γεν.
 «Το σπίτι μας καταστράφηκε από τον σεισμό».

Αλλά δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν όλα τα ορίσματα (όλοι οι θεματικοί ρόλοι) σε τέτοιες *ot*-Φράσεις. Η πρόταση (38a) μας δείχνει ότι οι Προθετικές *ot*-Φράσεις δεν είναι γραμματικές, όταν εισάγουν έμψυχες οντότητες, όπως Νίνα (ένα γυναικείο όνομα) ή άψυχες οντότητες που δηλώνουν το όργανο, όπως π.χ. βόμβα. Αντίθετα, στη γραμματική πρόταση (38b) το συμπλήρωμα της πρόθεσης *ot* είναι ένα γεγονός που προκαλεί το συμβάν, δηλαδή μια καθαρή αιτία:

(38) a. Naš dom razrušil-sja (* ot Niny/*ot bomby).
 Μας σπίτι καταστρέφω-Αορ.- sja (*από Νίνα/*από βόμβα)
 «Το σπίτι μας καταστράφηκε (*από την Νίνα/*από τη βόμβα)».

b. Naš dom razrušil-sja ot vzryva bomby.
 Μας σπίτι καταστρέφω-Αορ.-sja από έκρηξη-Γεν. βόμβας-Γεν.
 «Το σπίτι μας καταστράφηκε από την έκρηξη της βόμβας».

Το Ποιόν Ενέργειας δεν επηρεάζει τη μορφολογία των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, σε αντίθεση με αυτό που είδαμε στις παθητικές δομές. Τόσο τα ρήματα με το συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας (39a) όσο και τα ρήματα με το μη συνοπτικό (39b) σχηματίζονται με τη βοήθεια του επιθήματος -sja:

(39) a. Bel'je vy-suši-l-o-s'
 Ρούχα-εν Αορ- στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-sja
 «Τα ρούχα στέγνωσαν».

b. Bel'je suši-l-o-s'
 Ρούχα-εν στεγνώνω-μη Συν.ποιόν εν.- sja
 «Τα ρούχα στέγνωσαν».

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόταση (39b) μπορεί να είναι αμφίσημη, επειδή χωρίς περικείμενο μπορεί να έχει είτε αντιμεταβιβαστική, είτε παθητική ερμηνεία.

2.3.3 Οι διαφορές ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα και αυτοπαθή

Επειδή στη Ρωσική γλώσσα και τα δυο είδη ρημάτων έχουν την μεσοπαθητική μορφολογία (το επίθημα -sja), κάποιες φορές είναι δύσκολο να ξεχωρίζουμε αυτά τα ρήματα. Αν το όρισμα του μεταβατικού ρήματος είναι έμψυχο, τότε το παραγόμενο ρήμα με το επίθημα -sja ερμηνεύεται ως αυτοπαθές (40a), αν είναι άψυχο-ως αντιμεταβιβαστικό (40b):

(40) a. Ja osvobodil-sja. Idem! -αυτοπαθής ερμηνεία
 Εγώ ελευθερώνω-Αορ,γ πρ,αρς,εν-sja. Πάμε!
 «Είμαι ελεύθερος. Πάμε!»

b. Mesto osvobodil-l-o-s'. – αντιμεταβιβαστική ερμηνεία
 Θέση αδειάζω-Αορ-γ πρ,εν-sja
 «Η θέση άδειασε».

2.4 Υποθέσεις για την παραγωγή των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων γενικώς και στη Ρωσική γλώσσα

Ένα από τα κύρια ερωτήματα που αφορούν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα είναι το «Πώς παράγονται;» Πιο συγκεκριμένα, ποιο ρήμα είναι σημασιολογικά αρχικό στο ζεύγος «μεταβατικό/αντιμεταβιβαστικό» και ποιο ρήμα παράγεται από ποιο; Στη γλωσσολογία υπάρχουν δυο υποθέσεις για το θέμα αυτό. Η δεύτερη έχει δύο επιμέρους προσεγγίσεις.

1. Υπόθεση του Dowty (1979): τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν έχουν εξωτερικό όρισμα, επειδή είναι ουσιαστικά μονοθέσια. Το μεταβιβαστικό αντίστοιχο ρήμα παράγεται από το αντιμεταβιβαστικό μέσω της «αιτιοποίησης/μεταβίβασης» (causativation). Παρόλο που αυτή η υπόθεση δεν κυριαρχεί σήμερα στη βιβλιογραφία για τα Ρωσικά, κάποιοι γλωσσολόγοι την υποστηρίζουν. Για παράδειγμα ο Melčuk (1967) αναφέρει τα επόμενα παραδείγματα και εξηγεί ότι το αντιμεταβιβαστικό ρήμα *katat'-sja* («να κυλώ») είναι πιο περίπλοκο μορφολογικά από το μεταβατικό *katat'* («να κυλώ»), επειδή σχηματίζεται με την προσθήκη του επιθήματος *-sja*. Αλλά σημασιολογικά το *katat'* προέρχεται από *katat'-sja*, επειδή το «*katat'*» σημαίνει «κάνω κάποιον/κάτι να *katat'-sja* («κάνω κάποιον/κάτι να κυλάει»). Και τότε είναι πιο περίπλοκο σημασιολογικά. Και τότε το *katat'-sja* μπορεί να θεωρηθεί αρχικό. Είναι ο λεγόμενος «αντίστροφος σχηματισμός λέξεων (σημασιολογικός)», έτσι το διατυπώνει ο Melčuk (1967), και αναφέρει και άλλα παραδείγματα: τα ρήματα που εκφράζουν εξωτερικές, φυσικές αλλαγές, αλλαγές τις κατάστασης και της τοποθεσίας μίας οντότητας, τις μετατοπίσεις της στον χώρο: *vraščat'-sja* («να γυρίζω»), *ostanavlivat'-sja* («να σταματάω»), *rodymat'-sja* («να ανεβαίνω»), *opuskat'-sja* («να κατεβαίνω») και άλλα, επίσης, και τα ρήματα που εκφράζουν τις αλλαγές στις εσωτερικές καταστάσεις μιας έμπυκτης οντότητας: *serdit'-sja* («να θυμώνω»), *veselit'-sja* («να χαίρομαι»), *bespokoit'-sja* («να θυμώνω») και άλλα. Όσον αφορά τη μορφή, όλα αυτά τα ρήματα σχηματίζονται από τα αντίστοιχα μεταβατικά, αλλά όσον αφορά τη σημασιολογία, είναι αρχικά. Και επειδή στις κανονικές περιπτώσεις παραγωγής λέξεων το παραγόμενο λέξημα είναι πιο περίπλοκο τόσο μορφολογικά, όσο και συντακτικά, αυτές τις περιπτώσεις που δείξαμε ο Melčuk (1967) τις κατατάσσει στα παραδείγματα της «αντίστροφης παραγωγής λέξεων», επειδή τις θεωρεί σημασιολογικά πιο περίπλοκες και για αυτό και αρχικές. Επίσης, θεωρεί ότι σε αυτές τις περιπτώσεις το επίθημα *-sja* είναι «αρνητικό μόρφημα» (subtractive) που σαν να αποκλείει την μεταβατικότητα του ρήματος.

Κάποιοι γλωσσολόγοι συμφωνούν με την άποψη του Melčuk (1967) για τα συγκεκριμένα ρήματα. Η Padučeva (2001) αναφέρει ότι στα ρήματα όπου ο αιτιακός παράγοντας είναι η δύναμη της φύσης, το αντιμεταβιβαστικό ρήμα μπορεί να θεωρηθεί αρχικό:

- (41) a. *rastvorit'-sja / rastvorit'*
«να διαλυθεί/να διαλύσω- Απαρ.»

Η Yanko-Trinitskaja (1961) αναφέρει κάποιες ιστορικές πληροφορίες ότι πρώτα στη Ρωσική γλώσσα εμφανίστηκαν κάποια αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το *-sja* και μετά το μεταβιβαστικό τους αντίστοιχο:

(42) οτροϋκονατ' -sja-αντιμεταβιβαστικό
 «(για φυτά) να αποσπώμαι με οφθαλμογονία/ να σχηματίζομαι με απόσπαση»
 οτροϋκονατ' -μεταβατικό (μεταβιβαστικό)
 «να αποσπάσω με οφθαλμογονία/ να σχηματίσω με απόσπαση»

2. Η υπόθεση ότι και οι δύο τύποι είναι εγγενώς διθέσια ρήματα. Τα αντιμεταβιβαστικά δεν έχουν εξωτερικό όρισμα λόγω της διαδικασίας της απομεταβατικοποίησης (detranzitivation) και από ένα μεταβατικό ρήμα παράγεται ένα αμετάβατο. Εδώ υπάρχουν δύο προσεγγίσεις:

1) Η προσέγγιση των Levin & Rappaport-Hovav (1995): ένα μεταβιβαστικό ρήμα περιγράφει δύο γεγονότα. Η σημασιολογική δομή του έχει κατηγορημα «αίτιο» (cause), που παίρνει δύο ορίσματα: το αιτιακό υπογεγονός και το κεντρικό υπογεγονός (δείχνει την αλλαγή που σχετίζεται με το ρήμα). Το όρισμα με τον θεματικό ρόλο Αιτία σχετίζεται με το αιτιακό υπογεγονός και το όρισμα με τον θεματικό ρόλο Θέμα σχετίζεται με το κεντρικό υπογεγονός. Σε περίπτωση του μεταβατικού ρήματος *break* η Αιτία και το Θέμα απεικονίζονται στην Ορισματική Δομή (Argument Structure) μέσω των Συνδετικών Κανόνων (Linking Rules) και μετά στη Σύνταξη:

Το μεταβατικό ρήμα *break*:

Σημασιολογική αναπαράσταση στο Λεξικό:

[[x do-something] cause [y become *BROKEN*]]

Συνδετικοί

Κανόνες

Ορισματική Δομή

x

<y>

Το αμετάβατο ρήμα *break*:

Σημασιολογική αναπαράσταση στο Λεξικό:

[[x do-something] cause [y become *BROKEN*]]

Λεξική δέσμευση:

∅

Συνδετικοί

Κανόνες

Ορισματική Δομή

<y>

2) Η προσέγγιση της Reinhart (2000, 2002) που βασίζεται στον Chierchia (1989/2004):

Η αιτιότητα (causation) κωδικοποιείται στο λεξικό από το χαρακτηριστικό [+c]. Έτσι ορίζεται ένα σύνολο των θεματικών ρόλων που προκαλούν την αλλαγή (Αιτία, Δράστης, Όργανο). Και οι δύο τύποι ρημάτων είναι εγγενώς μεταβατικά. Επιλέγουν το εξωτερικό όρισμα με [+c] χαρακτηριστικό και το εσωτερικό όρισμα με [-c-m] (m=mental state). Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα παράγονται από τα μεταβατικά με την απαλοιφή του εξωτερικού θεματικού [+c] ρόλου. Αυτή η διαδικασία ονομάζεται πλεοναστικοποίηση (expletivization). Το αποτέλεσμα είναι μονοθέσιο (αμετάβατο) ρήμα:

(43) a. $V_{acc} (\Theta_{1[+c]}, \Theta_2) \rightarrow R_e (V) (\Theta_2)$ (εδώ το R_e (reduces the external role) είναι η διαδικασία που απαλείφει τον εξωτερικό θεματικό ρόλο.

$$b. R_e (V) (\Theta_2) = V (\Theta_2)$$

Η Padučeva (2003) αναφέρει ένα παρόμοιο μοντέλο της λεξικής παραγωγής για τα Ρώσικα. Τα ρωσικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα σχηματίζονται μόνο από αυτά τα μεταβατικά που επιτρέπουν το υποκείμενο χωρίς τα χαρακτηριστικά του Δράστη. Το μοντέλο της λεξικής παραγωγής που προτείνει έχει τα τρία στάδια:

- Απαλοιφή του Δράστη. Αντί για του βουλητικού Δράστη της Ρηματικής Φράσης του μεταβατικού ρήματος εμφανίζεται Αίτιο/Αιτία (Causer) χωρίς τα χαρακτηριστικά του Δράστη (η δύναμη της φύσης, κάποιο συμβάν):

(44) Mal'čik otkryl okno ⇒ Veter otkryl okno.
 Αγόρι άνοιξε παράθυρο Αέρας άνοιξε παράθυρο
 «Ένα αγόρι άνοιξε το παράθυρο» «Ο αέρας άνοιξε το παράθυρο»

- Η διαδικασία της απαλοιφής του αιτιακού παράγοντα. Η εστίαση μετατοπίζεται στο αποτέλεσμα:

(45) Veter otkryl okno. ⇒ Okno otkrylos' ot vetra.
 Αέρας άνοιξε παράθυρο. Παράθυρο άνοιξε από αέρα
 «Ο αέρας άνοιξε το παράθυρο». «Το παράθυρο άνοιξε από τον αέρα».

- Απαλοιφή του προσαρτήματος (της Προθετικής Φράσης):

(46) Okno otkrylos'.
 Παράθυρο άνοιξε
 «Το παράθυρο άνοιξε».

Παρόλο που για τη Ρωσική γλώσσα υπάρχουν κάποιες εναλλακτικές προτάσεις και κάποια αντιπαραδείγματα, αυτό το μοντέλο παραγωγής των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων από τα μεταβατικά επικρατεί στη γλωσσολογία και ονομάζεται αντιμεταβιβαστικό μοντέλο.

Αλλά το μεταβατικό και το αντιμεταβιβαστικό ρήματα μπορούν να έχουν τις διαφορετικές ρίζες και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα μπορούν να μην έχουν καθόλου ειδική μορφολογία (το -sja). Τότε σύμφωνα με τον Haspelmath (1993) αυτή η εναλλαγή είναι μη κατευθυνόμενη. Μπορεί να έχει δύο μορφές:

1. Υποκατάστατη (suppletive). Όταν οι ρίζες είναι διαφορετικές:

(47) a. Gorel'- αντιμεταβιβαστικό
 «να καίγομαι»

b. Žeč -μεταβατικό
 «να καίω»

2. Εξισωτική (equipollent). Όταν τα ρήματα έχουν την ίδια πηγή, αλλά έχουν διαφορετικά επιθήματα ή εναλλαγές στα ριζικά σύμφωνα και φωνήεντα. Σε αυτή τη περίπτωση τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν έχουν το επίθημα – sja:

(48) a. Το-**nu**-t' - *αντιμεταβιβαστικό*
«να πνίγομαι»

b. Τορ-**i**-t' - *μεταβατικό*
«να πνίγω»

Η ίδια άποψη (της μη κατευθυνόμενης αλλαγής) υποστηρίζεται αναλυτικά από τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006, 2015), ανεξάρτητα από το είδος της μορφολογίας των ρημάτων (διαφορετικές ή ίδιες ρίζες, ενεργητική μορφολογία ή μεσοπαθητική) στο πλαίσιο της ρηματικής αποσύνθεσης (verb decomposition) και της Κατανεμητικής Μορφολογίας (Distributed Morphology).

Ο Tatevoson (2013) μελέτησε τέτοια ρήματα των Ρωσικών και ανακάλυψε ότι υπάρχουν όχι ζευγάρια (μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό), αλλά τριάδες (τα ονομάζει μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό), που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά παρουσιάζουν τις σημασιολογικές διαφορές.

2.5 Υπόθεση του Tatevoson για τις τριάδες των ρημάτων

Ως αναιτιατικά ο Tatevoson (2013) ονομάζει τα αντιμεταβιβαστικά / εναρκτικά/ αναιτιατικά ρήματα χωρίς ειδική μορφολογία (-sja) και ως αντιμεταβιβαστικά – ονομάζει τα ρήματα με ειδική μορφολογία (με το -sja). Οι προηγούμενες μελέτες που βασίζονται σε άλλες γλώσσες έδειξαν είτε ότι και τα αντιμεταβιβαστικά και τα αναιτιατικά ρήματα είναι τελικά και έχουν υποχρεωτικό αποτέλεσμα (Folli 2002), είτε ότι τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα εστιάζουν στο αποτέλεσμα, ενώ τα αναιτιατικά δείχνουν τη διαδικασία, όπως έδειξαν οι Labelle & Dogon (2010) για την Γαλλική γλώσσα. Ο Tatevoson (2013) υποστηρίζει ότι στη Ρωσική γλώσσα τα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δηλώνουν διαφορετικές καταστάσεις: τα αναιτιατικά είναι καταστασιακά κατηγορήματα που το Θέμα υφίσταται αλλαγή, ενώ τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δηλώνουν τις καταστάσεις που προκαλούν την εμφάνιση των «αναιτιατικών» καταστάσεων. Τη διάκριση αυτή θα την εξηγήσουμε παρακάτω.

Πρώτα θα αναφέρουμε κάποια πράγματα για την μορφολογία των αναιτιατικών και αντιμεταβιβαστικών ρημάτων που εμφανίζονται σε τέτοιες τριάδες. Όλα τα παραδείγματα είναι από το άρθρο του Tatevoson (2013).

2.5.1. Αναιτιατικά και αντιμεταβιβαστικά ρήματα. Μορφολογικές διαφορές

Το ρήμα στο παράδειγμα (49) είναι μεταβατικό:

(49) Vasja suš-it bel'je.
Βασίλης στεγνώνει.Ενεστ-εν,γ πρ. ρούχα-Αιτ.,εν.
«Ο Βασίλης στεγνώνει τα ρούχα».

Στο παράδειγμα (50) βλέπουμε την αναιτιατική δομή (χωρίς το -sja):

(50) Bel'je sox-n-et.

Ρούχα-εν στεγνώνει.Ενεστ.-επίθημα-εν,γ πρ.

«Τα ρούχα στεγνώνουν».

Και στο παράδειγμα (51)-την αντιμεταβιβαστική (με το -sja):

(51) Bel'je suš-it-sja

Ρούχα-εν στεγνώνει-Ενεστ,εν,γ πρ.-sja

«Τα ρούχα στεγνώνουν».

Στον Πίνακα 1 βλέπουμε τα παραδείγματα 4 τριάδων ρημάτων που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά διαφορετική μορφολογία.

Πίνακας 1

Μεταβατικό ρήμα	Αναιτιατικό ρήμα	Αντιμεταβιβαστικό ρήμα
$\overbrace{\text{suš-i-t}'}^{\wedge\wedge\wedge}$ στεγνώνω-Απαρέμ. $\overbrace{\quad}^{\wedge}$ - ρίζα $\overbrace{\quad}^{\wedge}$ - επίθημα $\overbrace{\quad}^{\quad}$ - θέμα	$\overbrace{\text{sox-nu-t}'}^{\wedge\wedge\wedge}$ στεγνώνω-Απαρέμ. Εναλλαγή φωνήεντος u→o Εναλλαγή συμφώνου š→x Επίθημα -nu-	$\overbrace{\text{suš-i-t}'\text{-sja}}^{\wedge\wedge\wedge\wedge}$ στεγνώνω-Απαρέμ. (θέμα μεταβατικού+sja)
$\overbrace{\text{moč-i-t}'}^{\wedge\wedge\wedge}$ βρέχω-Απαρεμ.	$\overbrace{\text{mok-nu-t}'}^{\wedge\wedge\wedge}$ βρέχομαι-Απαρεμ. Εναλλαγή συμφώνου č→k Επίθημα -nu-	$\overbrace{\text{moč-i-t}'\text{-sja}}^{\wedge\wedge\wedge\wedge}$ βρέχομαι-Απαρεμ. (θέμα μεταβατικού+sja)
$\overbrace{\text{kip-ja-t-i-t}'}^{\wedge\wedge\wedge\wedge\wedge}$ βράζω-Απαρεμ.	$\overbrace{\text{kip-e-t}'}^{\wedge\wedge\wedge}$ βράζω-Απαρεμ. Επίθημα -e-	$\overbrace{\text{kip-ja-t-i-t}'\text{-sja}}^{\wedge\wedge\wedge\wedge\wedge}$ βράζω-Απαρεμ. (θέμα μεταβατικού+sja)
$\overbrace{\text{o-stud-i-t}'}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge}$ να κρυώσω-Απαρεμ. $\overline{\quad}$ -πρόσθημα	$\overbrace{\text{o-sty-t}'}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge}$ να κρυώσω-Απαρεμ.	$\overbrace{\text{o-stud-i-t}'\text{-sja}}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge\wedge}$ να κρυώσω-Απαρεμ. (θέμα μεταβατικού+sja)
$\overbrace{\text{ras-top-i-t}'}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge}$ να λιώσω-Απαρ.	$\overbrace{\text{ras-ta-ja-t}'}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge}$ να λιώσω-Απαρεμ.	$\overbrace{\text{ras-top-i-t}'\text{-sja}}^{\overline{\quad}\wedge\wedge\wedge\wedge}$ να λιώσω-Απαρεμ. (θέμα μεταβατικού+sja)

Βλέπουμε ότι το αντιμεταβιβαστικό ρήμα αποτελείται από το θέμα μεταβατικού συν το μόρφημα -sja. Τα αναιτιατικά ρήματα διαφέρουν από τα μεταβατικά πιο πολύ και εδώ δεν υπάρχει ομοιομορφία. Στα ρήματα *sušit'-soxnut'* υπάρχει η εναλλαγή των

φωνηέντων *u/o* (*suš/sox*) και συμφώνων *š/x* (*suš/sox*) στη ρίζα, το ίδιο γίνεται και στα ρήματα *močit' -moknut'* (č/κ - moč/mok). Αυτές οι εναλλαγές γίνονται όταν μετά από τη ρίζα εμφανίζονται διαφορετικά επιθήματα. Βλέπουμε ότι τα μεταβατικά ρήματα έχουν το επίθημα-*i* (moč+i, suš+i), ενώ τα αναιτιατικά- το επίθημα -*nu-* (mok+nu, sox+nu), αλλά δεν είναι πάντα έτσι για όλα τα αναιτιατικά ρήματα (υπάρχουν και επιθήματα -*e* (*kipeť*'), -*ja* (*rastajat'*) και οι περιπτώσεις χωρίς επιθήματα (*ostyt'*). Στα επόμενα κεφάλαια θα δούμε σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν τα αναιτιατικά και αντιμεταβιβαστικά ρήματα σύμφωνα με το άρθρο του Tatevoson (2013).

2.5.2. Ομοιότητες

Τόσο τα αναιτιατικά όσο και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν μπορούν να νομιμοποιήσουν τις προθετικές φράσεις, στις οποίες εμφανίζεται ο δράστης (by-phrases) :

(52) a. *vy-sox-l-o* – αναιτιατικό ρήμα (χωρίς το -*sja*):

*Bel'je *vy-sox-l-o* Vas-ej.
 Ρούχα-εν Αορ-στεγνώνω. Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ. Βασίλης-Οργ.
 «*Τα ρούχα στέγνωσαν από τον Βασίλη».

b. *vy-suši-l-o-s'* – αντιμεταβιβαστικό ρήμα (με το -*sja* (εδώ σε μορφή *s'*)):

*Bel'je *vy-suši-l-o-s'* Vas-ej.
 Ρούχα-εν Αορ-στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-*sja*. Βασίλης-Οργ.
 «*Τα ρούχα στέγνωσαν από τον Βασίλη.»

Δεν εμφανίζονται στα περικείμενα όπου υπάρχει ο υπονοούμενος δράστης (για παράδειγμα, με επιρρήματα, όπως «επίτηδες»):

(53) a. *vy-sox-l-o* – αναιτιατικό ρήμα (χωρίς το -*sja*):

*Bel'je **namerenno** *vy-sox-l-o*.
 Ρούχα-εν **επίτηδες** στέγνωσε.
 «*Τα ρούχα στέγνωσαν επίτηδες.»

b. *vy-suši-l-o-s'* – αντιμεταβιβαστικό ρήμα (με το -*sja* (εδώ σε μορφή *s'*)):

*Bel'je **namerenno** *vy-suši-l-o-s'*.
 Ρούχα-εν **επίτηδες** Αορ-στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-*s'*
 «*Τα ρούχα στεγνώθηκαν επίτηδες.»

Και τα δύο επιτρέπουν *ot-* φράσεις («από-φράσεις»), όπου κάποια γεγονότα ή φυσικές δυνάμεις είναι έμμεσες αιτίες (εκφράζουν συνθήκες που επιτρέπουν να συμβεί μια αλλαγή κατάστασης):

(54) a. *vy-sox-l-o* – αναιτιατικό ρήμα (χωρίς το -*sja*):

Ot žary bel'je bistro *vy-sox-l-o*.
 Από ζέστη-Γεν ρούχα-εν γρήγορα Αορ-στεγνώνω. Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.
 «Τα ρούχα στέγνωσαν γρήγορα από τη ζέστη».

b. vy-suši-l-o-s' – αντιμεταβιβαστικό ρήμα (με το -sja (εδώ σε μορφή s')):
Ot žary-Γεν. bel'je bistro vy-suši-l-o-s'.
Από ζέστη ρούχα-εν. γρήγορα Αορ-στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-s'
«Τα ρούχα στέγνωσαν γρήγορα από τη ζέστη».

Αν η *ot*-φράση δηλώνει κάποιο εργαλείο, αντικείμενο ή συσκευή (όργανο και όχι αιτία), η γραμματικότητα μπορεί να μειωθεί, αλλά όχι για όλους τους φυσικούς ομιλητές. Αυτό ισχύει τόσο για τα αναιτιατικά όσο και για τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα:

(55) a. vy-sox-l-o – αναιτιατικό ρήμα (χωρίς το -sja):
?Ot nagrevatel-ja bel'je bistro vy-sox-l-o.
Από σόμπα-Γεν ρούχα-εν. γρήγορα Αορ-στεγνώνω.Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.
«Από τη σόμπα τα ρούχα στέγνωσαν γρήγορα».

b. vy-suši-l-o-s' – αντιμεταβιβαστικό ρήμα (με το -sja (εδώ σε μορφή s')):
?Ot nagrevatel-ja bel'je bistro vy-suši-l-o-s'.
Από σόμπα-Γεν ρούχα-εν γρήγορα Αορ-στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-s'.
«Από τη σόμπα τα ρούχα στέγνωσαν γρήγορα».

Τέλος, στα παραδείγματα (56) βλέπουμε το τελευταίο τεστ του Chierchia (2004). Είναι το *da se* («από μόνο του») τεστ, που είναι κρίσιμο για να απαντήσουμε στο ερώτημα, αν το αιτιακό γεγονός ή κατάσταση (eventuality) σχετίζεται μόνο με την μεταβιβαστική δομή ή και με τις δύο. Τα «από μόνο του» προσαρτήματα δείχνουν ότι υπάρχει αιτία που προκαλεί την αλλαγή της κατάστασης, για αυτό και θεωρούνται από πολλούς αντιπροσωπευτικό τεστ για την παρουσία αιτίας στην σημασιολογική αναπαράσταση του κατηγορήματος. Και τα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα περνάνε αυτό το τεστ:

(56) a. vy-sox-l-o – αναιτιατικό ρήμα (χωρίς το -sja):
Bel'je samo vy-sox-l-o.
Ρούχα-εν. από μόνο του Αορ-στεγνώνω.Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.
«Τα ρούχα στέγνωσαν από μόνα τους.»

b. vy-suši-l-o-s' – αντιμεταβιβαστικό ρήμα (με το -sja (εδώ σε μορφή s')):
Bel'je samo vy-suši-l-o-s'.
Ρούχα-εν. από μόνο του Αορ-στεγνώνω- Συν.ποιόν εν.-Αορ,εν,ουδ.-s'.
«Τα ρούχα στέγνωσαν από μόνα τους.»

Με βάση όλα αυτά που είπαμε για τα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα θα μπορούσαμε να εξαγάγουμε ένα προσωρινό συμπέρασμα του Tatevoson (2013) ότι έχουν την ίδια σημασιολογική αναπαράσταση. Αλλά στη πορεία της εργασίας θα δείξουμε ότι δεν είναι έτσι.

2.5.3 Διαφορές

Σύμφωνα με την υπόθεση του Tatevoson (2013) και με βάση τις κρίσεις του συγγραφέα ως φυσικού ομιλητή των Ρωσικών, τα αναίτια και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα περιγράφουν διαφορετικά γεγονότα/καταστάσεις (eventualities). Τα γεγονότα που περιγράφουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα μπορούν να συμβαίνουν χωρίς να συμβαίνουν αυτά που περιγράφουν τα αντίστοιχα αναίτια ρήματα. Στο επόμενο παράδειγμα θα αναφέρουμε και την αγγλική μετάφραση, επειδή θα είναι πιο βοηθητική:

(57) a. Bel'je uže celyj čas suš-it-sja,
Ρούχα-εν. ήδη ολόκληρη ώρα στεγνώνω.Ενεστ-εν,γ πρ.-sja.
Linen already whole hour **dry-IPFV-PRS.3sg-refl**
no soveršenno ne soxn-et.
αλλά καθόλου δεν στεγνώνει
but al all neg **dry-IPFV-PRS3.sg**
«Τα ρούχα στεγνώνουν (αντιμεταβιβ.) εδώ και μια ώρα, αλλά δεν γίνονται στεγνά (αναιτ.) καθόλου.»

«The linen **has been drying** (anticaus.) for an hour, but it **is not drying** (unacc.) at all.»

Το ρήμα στο πρώτο μέρος της πρότασης έχει μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας. Σημαίνει ότι το τρέχον γεγονός που εκφράζει ένα αντιμεταβιβαστικό ρήμα, είναι κομμάτι του πραγματικού κόσμου που βρίσκεται σε εξέλιξη. Η λογική πρόταση που εκφράζεται στο δεύτερο μέρος είναι αρνητική με το μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας και λέει ότι κανένα γεγονός που εκφράζει ένα αναίτια ρήμα δεν συμβαίνει στον πραγματικό κόσμο. Κανένα λεπτό από τη μια ώρα, κατά τη διάρκεια της οποίας στεγνώνουν τα ρούχα δεν είναι ο χρόνος, κατά τη διάρκεια του οποίου τα ρούχα γίνονται στεγνά. Ολόκληρη η πρόταση βεβαιώνει το αντιμεταβιβαστικό κομμάτι και αρνείται το αναίτια χωρίς να υπάρχει η αντίφαση. Ο Tatevoson (2013) υποστηρίζει ότι τα αντιμεταβιβαστικά γεγονότα δεν συνεπάγονται τα αναίτια. Αυτό που αναφέραμε τώρα μέχρι στιγμής μπορεί να προκαλέσει ερωτήσεις από τους μη φυσικούς ομιλητές των Ρωσικών. Επειδή τόσο στη ρωσική, όσο και στην ελληνική μετάφραση και τα δύο ρήματα (το αντιμεταβιβαστικό και το αναίτια) έχουν τις ίδιες μορφές: είναι στον Ενεστώτα και το ποιόν ενέργειας είναι μη συνοπτικό. Ο Tatevoson (2013) αναφέρει ότι το πρόβλημα είναι στο ότι το ρωσικό ποιόν ενέργειας διαφέρει από το αγγλικό Progressive. Εδώ μπορεί να βοηθήσει πιο πολύ η αγγλική μετάφραση. Το πρώτο μέρος (με το αντιμεταβιβαστικό ρήμα *sušitsja* «στεγνώνει») μεταφράζεται με το Present Perfect Continuous (έχει την *extended now*-ερμηνεία, δηλαδή μια πράξη ξεκίνησε στο παρελθόν και συνεχίζεται μέχρι και το παρόν), το δεύτερο μέρος (με το αναίτια ρήμα *soxnet* «γίνονται στεγνά») μεταφράζεται με το Present Continuous.

Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό που είπαμε μέχρι τώρα, μπορούμε να αλλάξουμε τις θέσεις των ρημάτων για να δείξουμε ότι η πρόταση θα γίνει αντιγραμματική:

(57) b. *Bel'je uže celyj čas sox-net,
 Linen already whole hour **dry-IPFV-PRS.3sg**
 Ρούχα ήδη ολόκληρη ώρα στεγνώνω.Ενεστ-εν,γ πρ.
 no soveršenno ne suš-it-sja.

but al all neg **dry-IPFV-PRS3.sg-refl**
 αλλά καθόλου δεν στεγνώνω.Ενεστ-εν,γ πρ.-sja.

«The linen **has been drying** (unacc.) for an hour, but it **is not drying**
 (anticaus.) at all.»

«Τα ρούχα στεγνώνουν/*γίνονται στεγνά (αναιτ.) εδώ και μια ώρα, αλλά δεν
 στεγνώνουν (αντιμ.) καθόλου.»

Οι μεταφράσεις δείχνουν ότι στα Αγγλικά (ίσως και στα Ελληνικά) η αντιγραμματική πρόταση των Ρωσικών παραμένει γραμματική.

Βλέπουμε ότι τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα τύπου *sušit'sja* και τα αναιτιατικά τύπου *soxnut'* δεν αποτελούν τις διαφορετικές μορφολογικές πραγματώσεις του ίδιου σημασιολογικού περιεχομένου.

Εδώ πρέπει να πούμε ότι τα γεγονότα που περιγράφουν τα αναιτιατικά ρήματα συμβαίνουν μόνο αν συμβαίνουν αυτά που περιγράφουν τα αντίστοιχα αντιμεταβιβαστικά:

(58) a. Bel'je sušitsja i prekrasno soxnet.

Ρούχα-εν. στεγνώνω-Ενεστ,εν,γ πρ. και ωραία στεγνώνει-Ενεστ,εν,γ πρ.
 «Τα ρούχα στεγνώνουν (αντιμ.) και ωραία (μια χαρά) γίνονται στεγνά/στεγνώνουν (αναιτ.)»

b. *Bel'je ne sušitsja, no soxnet.

Ρούχα-εν. δεν στεγνώνει-Ενεστ,εν,γ πρ. αλλά στεγνώνει- Ενεστ,εν,γ πρ.
 «*Τα ρούχα δεν στεγνώνουν (αντιμ.), αλλά γίνονται στεγνά/στεγνώνουν (αναιτ.)»

Αν κοιτάξουμε τα ίδια ρήματα με το συνοπτικό ποιόν ενέργειας, βλέπουμε ότι τα γεγονότα που περιγράφουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν μπορούν να συμβαίνουν χωρίς να συμβαίνουν αυτά που περιγράφουν τα αντίστοιχα αναιτιατικά ρήματα:

(59) a. *Bel'je vysušilos', no

Ρούχα-εν. στεγνώνω-Αορ,Συν.ποιόν εν,εν.,ουδ. αλλά
 soveršenno ne vysoxlo.

καθόλου δεν στεγνώνω-Αορ,Συν.ποιόν εν,εν,ουδ

«*Τα ρούχα στέγνωσαν (αντιμεταβιβ.), αλλά δεν έγιναν στεγνά/στέγνωσαν (αναιτ.)
 καθόλου.»

b. Bel'je vysušilos' i prekrasno vysoxlo.

Ρούχα-εν. στέγνωσε-Αορ,Συν.ποιόν εν,εν.,ουδ. και ωραία στέγνωσε-Αορ.εν.γ πρ.
 «Τα ρούχα στέγνωσαν (αντιμ.) και ωραία (μια χαρά) έγιναν στεγνά/στέγνωσαν (αναιτ.)».

Και στη περίπτωση του συνοπτικού ποιου ενέργειας τα γεγονότα που περιγράφουν τα αναιτιατικά ρήματα συμβαίνουν μόνο αν συμβαίνουν αυτά που περιγράφουν τα αντίστοιχα αντιμεταβιβαστικά:

- (60) a. *Bel'je ne vysušilos', no vysoxlo.
 Ρούχα-εν δεν στέγνωσε-Αορ,εν,γ πρ. αλλά στέγνωσε-Αορ,εν,γ πρ.
 «*Τα ρούχα στέγνωσαν (αντιμ.), αλλά 'δεν έγιναν στεγνά/στέγνωσαν (αναιτ.)»
 b. Bel'je vysušilos' i vysoxlo.
 Ρούχα-εν στεγνώνω-Αορ,Συν.,εν,γ πρ. και στεγνώνω-Αορ,Συν,εν,γ πρ.
 «Τα ρούχα στέγνωσαν (αντιμ.) και έγιναν στεγνά (αναιτ.)».

Στον Πίνακα 2 βλέπουμε την σύνοψη των σχέσεων των αναιτιατικών και αντιμεταβιβαστικών ρημάτων που παρατήρησε ο Tatevoson (2013):

Πίνακας 2

	Συνοπτικό ποιόν ενέργειας	Μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας
Αντιμεταβιβαστικά → Αναιτιατικά	v	x
Αναιτιατικά → Αντιμεταβιβαστικά	v	v

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα βρίσκονται στη σχέση συνεπαγωγής με τα αναιτιατικά ρήματα μόνο αν το Ποιόν ενέργειας είναι Συνοπτικό, ενώ τα αναιτιατικά ρήματα πάντα συνεπάγονται τα αντιμεταβιβαστικά.

Για να καταλάβουμε τη διαφορά ανάμεσα σε αυτά τα ρήματα πρέπει να δούμε τη γεγονοτική δομή που περιγράφουν.

2.5.4 Γεγονοτική δομή των αναιτιατικών και των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

Ξανακοιτάμε τη πρόταση:

- (61) Bel'je uže celyj čas sušitsja,
 Ρούχα-εν ήδη ολόκληρη ώρα στεγνώνει-Ενεστ,εν,γ πρ.-sja
 no soveršenno ne soxnet.
 αλλά καθόλου δεν στεγνώνει
 «Τα ρούχα στεγνώνουν (αντιμεταβιβ.) εδώ και μια ώρα, αλλά δεν γίνονται στεγνά/στεγνώνουν (αναιτ.) καθόλου.»

Το δεύτερο μέρος της πρότασης λέει ότι τα ρούχα δεν υφίστανται κάποια αλλαγή της κατάστασης κατά τη διάρκεια της στέγνωσης. Τότε τι περιγράφει το πρώτο μέρος; Ολόκληρη η πρόταση (61) μας λέει, ότι τα ρούχα εκτίθενται στους παράγοντες, οι οποίοι θα περιμέναμε κανονικά να αλλάξουν την κατάσταση των ρούχων. Δεν ξέρουμε τι είναι αυτοί οι παράγοντες (είτε είναι ο ήλιος, είτε ο καλοριφέρ, είτε κάτι άλλο). Αλλά η ίδια η αλλαγή δεν έχει γίνει ακόμα. Ο Tatevoson (2013) υποστηρίζει ότι τα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα περιγράφουν διαφορετικές, αλλά αιτιολογικά συγγενείς διαδικασίες. Το πρώτο μέρος της πρότασης παραπέμπει στην «αντιμεταβιβαστική» διαδικασία, η οποία, αν δεν συμβεί κάτι απρόοπτο, θα καταλήξει στην «αναιτιατική» του δεύτερου μέρους της πρότασης.

Αλλά στο χρονικό σημείο αναφοράς αυτή η δεύτερη διαδικασία δεν έχει ξεκινήσει ακόμα. Στα παραδείγματα (62) βλέπουμε τη σημασιολογική αναπαράσταση των αναιτιατικών (62a) και των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων (62b) που προτείνει ο Tatevoson (2013):

- (62) a. $\|[\rho\Phi \dots \sigmaτεγνώνω(αναιτ.) \dots]\| = \lambda e \dots \exists e'[\dots αιτία(e)(e') \wedge \sigmaτεγνώνω(e)\dots]$
 b. $\|[\rho\Phi \dots \sigmaτεγνώνω(αντιμ.) \dots]\| = \lambda e \dots \exists e'[\dots αιτία(e')(e) \wedge \sigmaτεγνώνω(e')\dots]$

Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει ένα υπογεγονός (subevent) που είναι η διαδικασία της αλλαγής κατάστασης, όπου η οντότητα γίνεται στεγνή. Η διαδικασία αλλαγής κατάστασης ανήκει στην έκταση του γεγονοτικού κατηγορήματος «στεγνώνω» και στις δύο περιπτώσεις. Το άλλο συστατικό είναι ένα υπογεγονός που προκαλεί αυτή την αλλαγή, δεν σχετίζεται με το γεγονοτικό κατηγορήμα. Αυτά τα δύο συστατικά/γεγονότα συνδέονται άμεσα και αιτιολογικά. Συνεπώς και οι δύο κατηγορίες των ρημάτων έχουν την ίδια γεγονοτική δομή. Αλλά τα γεγονότα είναι διαφορετικά. Τα αναιτιατικά δηλώνουν την αλλαγή κατάστασης (η αιτία της οποίας είναι ένα υπογεγονός). Τα αντιμεταβιβαστικά έχουν αυτά τα υπογεγονότα που προκαλούν την αλλαγή κατάστασης στην έκτασή τους (και αυτό οδηγεί στο υπογεγονός που δείχνει την αλλαγή κατάστασης). Οι σημασιολογικές παραστάσεις (62a-b) είναι παραδείγματα της αποσυνθετικής ανάλυσης (decompositional analysis) των σύνθετων γεγονοτικών κατηγορημάτων.

Αν ξανακοιτάξουμε τον Πίνακα 2, τώρα από την πλευρά των γεγονότων/καταστάσεων (eventualities), μπορούμε να πούμε ότι μπορούμε να περιγράψουμε αυτές τις συνεπαγωγές σύμφωνα με τις γεγονοτικές δομές των ρημάτων. Το να θεωρήσουμε ότι η πρόταση με το αντιμεταβιβαστικό ρήμα με το συνοπτικό ποιόν ενέργειας συνεπάγεται τη πρόταση με το αναιτιατικό ρήμα με το συνοπτικό ποιόν ενέργειας ισούται με το να θεωρήσουμε ότι το ολοκληρωμένο γεγονός/κατάσταση που εκφράζεται από την αντιμεταβιβαστική δομή (complete anticausative eventuality) δεν μπορεί να συμβεί στον κόσμο χωρίς ταυτόχρονα να συμβαίνει το ολοκληρωμένο αναιτιατικό γεγονός/κατάσταση. Αντιθέτως, το μη ολοκληρωμένο αντιμεταβιβαστικό γεγονός/κατάσταση μπορεί να είναι ένα κομμάτι του κόσμου χωρίς να συνεπάγεται αναγκαστικά το γεγονός/κατάσταση που εκφράζεται από το αναιτιατικό ρήμα. Για αυτό η συνεπαγωγή από το αντιμεταβιβαστικό ρήμα με το μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας στο αναιτιατικό ρήμα με το μη συνοπτικό ποιόν ενέργειας δεν ισχύει. Τα αναιτιατικά γεγονότα/καταστάσεις (τα ολοκληρωμένα ή μη) δεν υπάρχουν, αν δεν υπάρχουν τα αντιμεταβιβαστικά γεγονότα/καταστάσεις που τα προκαλούν, επειδή τα αναιτιατικά ρήματα πάντα συνεπάγονται τα αντιμεταβιβαστικά (με οποιοδήποτε ποιόν ενέργειας).

Για να συνδέσουμε όλα αυτά που είδαμε με το ποιόν ενέργειας, πρέπει να αναφέρουμε τις σχετικές παρατηρήσεις του Tatevoson (2013). Ο Tatevoson (2013) εφαρμόζει τον τελεστή progressive στο αντιμεταβιβαστικό (63) και στο αναιτιατικό (64) κατηγορήμα:

- (63) $\| \text{prog} [\rho\Phi \dots \sigmaτεγνώνω(αντιμ.) \dots] \| = \lambda e. \text{PROG}(\lambda e' \dots \exists e''[\dots \wedge αιτία(e'')(e') \wedge \sigmaτεγνώνω(e'') \dots])(e)$

Το κατηγορήμα δηλώνει ένα σύνολο από τα μη τελικά στάδια του γεγονότος που προκαλεί τα ρούχα να γίνουν στεγνά.

$$(64) \parallel \text{prog} [\rho\Phi \dots \text{στεγνώνω(αναιτ.)} \dots] \parallel = \text{λε.PROG}(\text{λε}'\dots\exists\text{e}'[\dots \Lambda \text{αιτία(ε')}(ε'') \Lambda \text{στεγνώνω(ε')} \dots])(\text{e})$$

Το κατηγορήμα δηλώνει ένα σύνολο από τα μη τελικά στάδια του γεγονότος, στο οποίο τα ρούχα γίνονται στεγνά. Αυτά τα υπογεγονότα τα προκάλεσε πιο πριν ένα άλλο αιτιακό γεγονός. Και η χρονική προβολή αυτού του προκαλούμενου υπογεγονότος (caused subevent) είναι τελικό στάδιο της χρονικής προβολής του γεγονότος που και έχει προκαλέσει αυτό το υπογεγονός (causing subevent). Σύμφωνα με τον Tatevoson, αυτό σημαίνει ότι σε κανέναν κόσμο δεν μπορεί να συμβαίνει ένα στάδιο από το γεγονός της αλλαγής κατάστασης από την έκταση του αναιτιατικού ρήματος «στεγνώνω» χωρίς να συμβαίνει ταυτόχρονα το αντίστοιχο κομμάτι του γεγονότος που προκαλεί της αλλαγής. Όσον αφορά το συνοπτικό ποιον ενέργειας, τόσο τα υπογεγονότα των αναιτιατικών κατηγορημάτων όσο και τα υπογεγονότα των αντιμεταβιβαστικών συμβαίνουν και τελειώνουν ταυτόχρονα (Tatevoson 2013):

$$(65) \parallel \text{pfv} [\rho\Phi \dots \text{στεγνώνω(αναιτ.)} \dots] \parallel = \parallel \text{pfv} [\rho\Phi \dots \text{στεγνώνω(αντιμ.)} \dots] \parallel = \exists\text{e}\exists\text{e}'\dots [\dots \Lambda \text{αιτία(ε)}(ε') \Lambda \text{στεγνώνω(ε)} \dots]$$

Έτσι εξηγούνται η ύπαρξη της συνεπαγωγής όταν το Ποιον Ενέργειας είναι Συνοπτικό και η απουσία της όταν το Ποιον Ενέργειας είναι Μη Συνοπτικό από τον Πίνακα 2.

Όπως είδαμε και πριν, Ο Tatevoson (2013) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι συνεπαγωγικές σχέσεις ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά και τα αναιτιατικά ρήματα (βλ. Πίνακα 2) και η έννοια του μη συνοπτικού ποιου ενέργειας (βλ. τα παραδείγματα (63) και (64)) παρέχουν τα επιχειρήματα ότι κάποια αντιμεταβιβαστικά και αναιτιατικά ρήματα διαφέρουν σημασιολογικά.

Για να εμβαθύνουμε πιο πολύ στη σημασιολογική διαφορά ανάμεσα στα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα, έφτιαξα τη λίστα από τις 37 τριάδες των ρημάτων, βασιζόμενη στις κρίσεις μου (και άλλων φυσικών ομιλητών των Ρωσικών), αλλά και χρησιμοποιώντας διαφορετικά λεξικά και το Σώμα κειμένων της Ρωσικής γλώσσας (για παράδειγμα, το ruscorgora.ru).

2.5.5 Λίστα από τις 37 τριάδες των ρημάτων

Κατ' αρχήν να διευκρινίσουμε ότι η λίστα δεν είναι εξαντλητική, μπορούν να υπάρχουν ή να σχηματιστούν και άλλες παρόμοιες τριάδες.

Πίνακας 3

Νº	Μεταβατικό	Αναιτιατικό	Αντιμεταβιβαστικό
1	Kip-ja-t-i-t' «να βράζω»	Kip-e-t' «να βράζω»	Kip-ja-t-i-t'-sja «να βράζω»
2	(na)- moč-i-t' «να βρέχω/βρέξω»	(na)- mok-nu-t' «να βρέχομαι/βραχώ»	(na)- moč-i-t'-sja «να βρέχομαι/βραχώ»

3	za-moroz-i-t' «να παγώσω»	za-merz-nu-t' «να παγώσω»	za-moroz-i-t'-sja «να παγώσω»
4	o-stud-i-t' «να κρυώσω»	o-sty-t' «να κρυώσω»	o-stud-i-t'-sja «να κρυώσω»
5	ras-top-i-t' «να λιώσω»	ras-ta-ja-t' «να λιώσω»	ras-top-i-t'-sja «να λιώσω»
6	gno-i-t' «κάνω να σαπίσει»	gn-i-t' «να σαπίζω»	gno-i-t'-sja «να σαπίζω»
7	suš-i-t' «να στεγνώνω»	sox-nu-t' «να στεγνώνω»	suš-i-t'-sja «να στεγνώνω»
8	vy-rašč-iva-t' «να μεγαλώνω»	(vy)- rast-i «να μεγαλώνω»	yy-rašč-iva-t'-sja «να μεγαλώνω»
9	kopt-i-t' «να καπνίσω»	kopt-e-t' «να βγάζω καπνό/να καλύπτομαι με καπνιά»	kopt-i-t'-sja «να βγάζω καπνό/να καλύπτομαι με καπνιά»
10	lep-i-t' «να κολλάω»	lip-nu-t' «να κολλάω»	lep-i-t'-sja «να κολλάω»
11	o-slab-i-t' «να ξεσφίξω»	o-slab-nu-t'/o-slab-e-t' «να ξεσφίξω/να χάσω τη δύναμη»	o-slab-i-t'-sja «να ξεσφίξω»
12	is-tošč-i-t' «να εξαντλήσω»	is-sjak-nu-t' «να εξαντλούμαι»	is-tošč-i-t'-sja «να εξαντλούμαι»
13	o-bes-sil-i-t' «να στερήσω τις δυνάμεις κάποιον»	o-bes-sil-e-t' «να εξαντλούμαι»	o-bes-sil-i-t'-sja «να εξαντλούμαι»
14	plav-i-t' «να τήκω»	ply-t' «να τήκομαι»	plav-i-t'-sja «να τήκομαι»
15	po-gruz-i-t' «να βυθίσω/βουλιάξω»	po-grjaz-nu-t' «να βουλιάξω»	po-gruz-i-t'-sja «να βουλιάξω»
16	ruš-i-t' «να γκρεμίζω»	rux-nu-t' «να γκρεμιστώ»	ruš-it'-sja «να γκρεμίζομαι»
17	(po)- sad-i-t'/saž-a-t' «να καθίζω/να καθίσω»	sid-e-t' «να καθίζω»	sad-i-t'-sja «να καθίζω»
18	lop-a-t' «να σκάζω»	lop-nu-t' «να σκάζω»	lop-a-t'-sja «να σκάζω»
19	kvas-i-t' «προκαλώ ζύμωση/ξυνίζω»	kvas-nu-t' (kis-nu-t') «ξυνίζω»	kvas-i-t'-sja «ξυνίζω»
20	tuš-i-t' «κάνω να σαπίσει, κάνω να βρομάει από το σάπισμα»	tux-nu-t' «να σαπίζω, να βρομάω από το σάπισμα»	tuš-i-t'-sja «να σαπίζω, να βρομάω από το σάπισμα»
21	po-lož-i-t' «να θέσω, να τοποθετήσω»	leč «να ξαπλώσω»	lož-i-t'-sja «να ξαπλώνω»
22	star-i-t' «να γεράσω»	star-e-t' «να γεράσω»	star-i-t'-sja «να γεράσω»

23	serd-i-t' «να θυμώνω»	serč-a-t' «να θυμώνω»	serd-i-t'-sja «να θυμώνω»
24	zelen-i-t' «να κάνω πράσινο/πρασινίζω»	zelen-e-t' «να γίνομαι πράσινο/πρασινίζω»	1. zelen-i-t'-sja «να γίνομαι πράσινο/πρασινίζω» 2. zelen-e-t'-sja «να φαίνομαι πράσινο»
25	bel-i-t' «να ασπρίζω»	bel-e-t' «να ασπρίζω»	1. bel-i-t'-sja «να ασπρίζω» 2. bel-e-t'-sja «να φαίνομαι άσπρο»
26	čern-i-t' «να μαυρίζω»	čern-e-t' «να μαυρίζω/να ξεκινάω να μαυρίζω»	1. čern-i-t'-sja «να μαυρίζω» 2. čern-e-t'-sja «να φαίνομαι μαύρο (αλλά εδώ η ενεργητικότητα της μεταβολής κατάστασης εξασθενεί)»
27	temn-i-t' «να συσκοτίζω»	temn-e-t' «να σκουραίνω (σκοτεινιάζω)/ να αρχίζω να σκοτεινιάζω »	1. temn-i-t'-sja «να σκουραίνω/ σκοτεινιάζω» 2. temn-e-t'-sja «να φαίνομαι σκοτεινό»
28	svet-l-i-t' «να κάνω κάτι πιο ανοιχτόχρωμο»	svet-l-e-t' «να γίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο/ να αρχίζω να φέγγω»	1. svet-l-i-t'-sja «να γίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο» 2. svet-l-e-t'-sja «να φαίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο (αλλά εδώ η ενεργητικότητα της μεταβολής κατάστασης εξασθενεί)»
29	s-braž-iva-t' «να προκαλώ ζύμωση»	brod-i-t' «να ζυμούμαι/ να βράζω (για το κρασί)»	s-braž-iva-t'-sja «να βρίσκομαι σε κατάσταση ζύμωσης/ να ζυμούμαι»
30	o-bes-krov-i-t' «να εξασθενίσω, να κάνω κάποιον αναιμικό»	o-bes-krov-e-t' «να εξασθενίσω, να γίνω αναιμικός»	o-bes-krov-i-t'-sja «να εξασθενίσω, να γίνω αναιμικός»
31	o-bogat-i-t' «να κάνω κάποιον πλούσιο»	o-bogat-e-t' «να γίνω πλούσιος (τελικό στάδιο)»	o-bogat-t-i-t'-sja «να γίνω πλούσιος, αλλά όχι

			υποχρεωτικά μέχρι το τελικό στάδιο»
32	o-pust-oš-a-t' «να αδειάζω»	o-pust-e-t' «να αδειάζω (μέχρι το τελικό στάδιο)»	o-pust- oš-a-t'-sja «να αδειάζω, (αλλά όχι υποχρεωτικά μέχρι το τελικό στάδιο)»
33	stav-i-t' «να στήνω ορθό»	sta-t' «να πάρω θέση»	stanov-i-t'-sja «να παίρνω θέση (αλλά όχι υποχρεωτικά μέχρι το τελικό στάδιο)»
34	gub-i-t' «να καταστρέφω, να οδηγώ στον όλεθρο»	gib-nu-t' «να καταστρέφομαι, να χάνομαι»	gub-i-t'-sja «να καταστρέφομαι, να χάνομαι»
35	raz-mjagč-i-t' «να μαλακώνω»	raz-mjak-nu-t' «να μαλακώσω»	raz-mjagč-i-t'-sja «να μαλακώσω»
36	o-čerstv-l-ja-t' «να πωρώνω»	o-čerstv-e-t' «να πωρώσω»	o-čerstv-l-ja-t'-sja «να πωρώνω»
37	grjaz-n-i-t' «να λερώνω/να λασπώνω»	grjaz-n-e-t' «να λερώνομαι/να λασπώνομαι»	grjaz-n-i-t'-sja «να λερώνομαι/να λασπώνομαι (αλλά όχι υποχρεωτικά μέχρι το τελικό στάδιο)»

Παρατηρώντας αυτές τις τριάδες, μπορούμε να πούμε ότι περισσότερα ρήματα προέρχονται από τα επίθετα (τότε το αναιτιατικό αντίστοιχο έχει το επίθημα -e), κάποια -από τα ουσιαστικά (συνήθως το αναιτιατικό αντίστοιχο έχει το επίθημα -nu-, αλλά μπορεί να έχει και το -e-). Όλες οι αρχικές ρηματικές ρίζες επιτρέπουν την μερική μεταβολή της κατάστασης (που εκφράζεται μέσα από το αντιμεταβιβαστικό ρήμα). Τα 13 από τα αναιτιατικά ρήματα έχουν το επίθημα -nu, που δείχνει την σταδιακή εξέλιξη (δυνάμωμα) κάποιας κατάστασης (Vinogradov, 1986). Τα 16 από τα αναιτιατικά ρήματα έχουν το επίθημα -e-, δείχνουν συνήθως τις εξωτερικές καταστάσεις που σχετίζονται με το φως, το χρώμα, τον ήχο, την μυρωδιά και πιο σπάνια με τις εσωτερικές καταστάσεις (συναισθήματα).

Η δικιά μου παρατήρηση που αφορά αυτές τις τριάδες είναι ότι τα συγκεκριμένα αντιμεταβιβαστικά ρήματα μοιάζουν με βαθμιαίες επιτεύξεις (degree achievements) των αναιτιατικών ρημάτων από τέτοιες τριάδες. Σύμφωνα με τον Dowty (1979), τη Ramchand (2007) και με πολλούς άλλους, τα ρήματα τύπου *cool*, *widen*, *lengthen* (κάποια από αυτά έχουμε στη λίστα μας) και άλλα δηλώνουν την αλλαγή κάποιας κατάστασης που μπορεί να μη φτάσει στο υποχρεωτικό αποτέλεσμα. Τέτοια ρήματα παρουσιάζουν κάποιες σημασιολογικές και συντακτικές ομοιότητες με τις επιτεύξεις (achievements). Ο Dowty (1979) και η Abush (1986) δείχνουν ότι τέτοια ρήματα συνυπάρχουν τόσο με τα for-επιρρήματα, όσο και με τα in-επιρρήματα, δηλαδή συμπεριφέρονται τόσο ως μη τελικά, όσο και ως τελικά:

- (66) a. The soup cooled for an hour.
b. The soup cooled in an hour.

Η Rappaport Hovav (2008) για τα ρήματα τύπου *dim, increase* χρησιμοποιεί τον ορισμό *ρήματα σταδιακής ολοκλήρωσης* (gradual completion verbs) και αναφέρει ότι έχουν χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων (activities), επιτεύξεων (achievements) και επιτελέσεων (accomplishments). Για τη Ρωσική γλώσσα τα παρόμοια ρήματα εξέταζαν η Paducheva (2009) και η Glovinskaja (1982). Η Glovinskaja (1982) αναφέρει κάποιες δυάδες των ρημάτων τύπου «Το X γίνεται Y», όπου σε κάποιο σημείο αναφοράς το X έχει κάποια τιμή του χαρακτηριστικού Y, σε κάποιο άλλο σημείο αναφοράς θα έχει άλλη μια τιμή (λιγότερη η περισσότερη). Παρατηρούμε ότι στη λίστα μας όλα τα αναιτιατικά ρήμα δείχνουν την σταδιακή εξέλιξη (δυνάμωμα) των καταστάσεων που εκφράζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα. Μπορούμε να πούμε ότι σε αυτές τις τριάδες τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα είναι μη τελικά και τα αναιτιατικά ρήματα είναι τελικά. Και μόνο σε αυτές τις περιπτώσεις η μεσοπαθητική μορφολογία (το -sja) σχετίζεται με την μη τελικότητα, τα άλλα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που δεν σχηματίζουν τριάδες, είναι τελικά. Το συμπέρασμα είναι δικό μου, ο Tatevoson (2013) στο άρθρο του δεν είχε σκοπό να κατηγοριοποιήσει αυτά τα ρήματα. Επίσης, δεν βρήκα στη ρωσική βιβλιογραφία τα τεστ για αυτά τα ρήματα. Στα πλαίσια τις παρούσας εργασίας δε θα μπαίνουμε σε άλλες λεπτομέρειες, αυτό μπορεί να γίνει θέμα της άλλης μελέτης. Θα συνεχίζουμε με τις παρατηρήσεις σχετικά με τα ρήματα από τη λίστα μας.

Τα περισσότερα μεταβατικά (μεταβιβαστικά) ρήματα από αυτή τη λίστα που προέρχονται από τα επίθετα και τα ουσιαστικά, έχουν το επίθημα -i- που στη Ρωσική γλώσσα (και γενικά στις Σλαβικές και στην Πρωτοσλαβική) έχει την αιτιακή σημασιολογία (Švedova, 2005).

Το κύριο συμπέρασμα με βάση την υπόθεση του Tatevoson και τη λίστα που φτιάξαμε, είναι ότι κάποια ρήματα της Ρωσικής γλώσσας σχηματίζουν τριάδες (μεταβατικό/αναιτιατικό/αντιμεταβιβαστικό) με βάση τη σημασιολογία της ρίζας, αυτή η ρίζα πρέπει να επιτρέπει διαφορετικά υπογεγονότα, την σταδιακή εξέλιξη της κατάστασης. Τα αναιτιατικά ρήματα-μέλη των τριάδων σχετίζονται με την αποτελεσματική κατάσταση, πρέπει να έχουν το χαρακτηριστικό της τελικότητας στη σημασιολογία τους, ενώ τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα σχετίζονται με τη μη τελικότητα. Μπορούμε να πούμε ότι σε αυτές τις τριάδες η μεσοπαθητική μορφολογία (το επίθημα – sja) σχετίζεται με την μη τελικότητα, ενώ η ενεργητική μορφολογία – με την τελικότητα.

Κλείνοντας αυτή τη συζήτηση, πρέπει να αναφέρουμε και μια ενδιαφέρουσα παρατήρηση που κάναμε σχετικά με τη λίστα που φτιάξαμε. Τα περισσότερα αντιμεταβιβαστικά ρήματα σχηματίζονται με την προσθήκη του μορφήματος – sja στο μεταβατικό ρήμα και αυτό το παραγόμενο αντιμεταβιβαστικό ρήμα σχετίζεται με την μη τελικότητα. Αλλά τα πέντε ρήματα που σχετίζονται με το χρώμα και την απόχρωση (πράσινο, άσπρο και μαύρο), σχηματίζουν το αντιμεταβιβαστικό ρήμα με τους δύο τρόπους: με την προσθήκη του επιθήματος -sja στο μεταβατικό ρήμα και στο αναιτιατικό τους αντίστοιχο. Στη δεύτερη περίπτωση το ρήμα δηλώνει την εξασθένιση της μεταβολής της κατάστασης, δηλαδή πρώτα συμβαίνει το γεγονός που δηλώνεται από το αναιτιατικό ρήμα με την ενεργητική μορφολογία και μετά

συμβαίνει η δεύτερη μεταβολή προς το αρχικό στάδιο (στο παράδειγμα (67c) κάτι πρώτα έγινε μαύρο (černet') και μετά ξανά παίρνει το αρχικό του χρώμα, αλλά ακόμα έχει κάποια μαύρα κομμάτια (černet'sja). Τέλος, τα αναιτιατικά ρήματα που σχετίζονται με τα χρώματα (και αποχρώσεις) μπορούν να δηλώνουν και την έναρξη της μεταβολής, και το αποτέλεσμα, είναι δηλαδή αμφίσημα:

(67) a. zelenit' (μεταβ.) - zelenet' (αναιτ.) - 1. zelenit'sja (αντιμετ.)
 «να κάνω πράσινο/ - «να γίνομαι πράσινο/ - «να γίνομαι πράσινο/
 πρασινίζω» πρασινίζω» πρασινίζω»
 2. zelenet'sja (αντιμετ.)
 «να φαίνομαι πράσινο»

b. belit' (μεταβ.) - belet' (αναιτ.) - 1. belit'sja (αντιμετ.)
 «να ασπρίζω» - «να ασπρίζω» - «να ασπρίζω»
 2. belet'sja (αντιμ.)
 «να φαίνομαι άσπρο»

c. černit' (μεταβ.) - černet' (αναιτ.) - 1. černit'sja (αντιμετ.)
 «να μαυρίζω» - 1. «να μαυρίζω» - «να μαυρίζω»
 2. «να ξεκινάω να μαυρίζω» 2. černet'sja (αντιμ.)
 «να φαίνομαι μαύρο (αλλά εδώ η ενεργητικότητα της μεταβολής κατάστασης εξασθενεί»

d. svetlit' (μεταβ.) - svetlet' (αναιτ.) - 1. svetlit'sja (αντιμ.)
 «να κάνω κάτι πιο ανοιχτόχρωμο» - «να γίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο» - «να γίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο»
 2. svetlet'sja (αντιμ.)
 «να φαίνομαι πιο ανοιχτόχρωμο (αλλά εδώ η ενεργητικότητα της μεταβολής κατάστασης εξασθενεί»

e. temnit' (μεταβ.) - temnet' (αναιτ.) - 1. temnit'sja (αντιμ.)
 «να σκοτίζω» 1. «να σκουραίνω (σκοτεινιάζω)» «να σκουραίνω (σκοτεινιάζω)»
 2. «να αρχίζω να σκοτεινιάζω» 2. temnet'sja
 «να φαίνομαι σκοτεινό»

Τέτοια ρήματα μπορούν να σχηματίζουν και τετράδες. Θα το δούμε με το παράδειγμα (67c): černit' (μεταβ.)- černit'sja (αντιμ.)- černet' (αναιτ.)- černet'sja (αντιμ.) (Κάποιος κάνει κάτι μαύρο- κάτι ξεκίνησε να γίνεται μαύρο-έγινε μαύρο – παίρνει ξανά το αρχικό του χρώμα, αλλά η διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί). Μπορούμε να υποθέσουμε ότι αυτό συμβαίνει με όλα τα ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα που δηλώνουν χρώματα και αποχρώσεις.

Στο Κεφάλαιο 2.6 θα μιλήσουμε για τις θεματικές τάξεις των ρημάτων από τα οποία μπορούν να σχηματιστούν τα αντιμεταβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja. αλλά πριν περάσουμε σε αυτό το θέμα θα δείξω μια παρατήρηση σχετικά με τις τριάδες των ρημάτων που είδαμε και την προέλευσή τους.

2.5.6 Μια παρατήρηση για τις τριάδες από τα Αρχαία Ρωσικά

Στα Αρχαία Ρωσικά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα σχηματίζονταν από τα αντίστοιχα μεταβατικά (που έχουν το επίθημα -i-) με τους τρεις τρόπους (Klimonov & Spasov, 2006):

1) Είτε με το επίθημα -sja: isperel-i-ti → isperel-i-ti-sja («να αποτεφρώσω-Απαρέμ./να κάνω κάτι στάχτη-Απαρέμ.» → «να γίνω στάχτη -Απαρέμ.»), okemen-i-ti → okamen-i-ti-sja («να κάνω κάτι πέτρα – Απαρέμ.» → «να γίνω πέτρα – Απαρέμ.»).

2) Είτε με το επίθημα -u-: isperel-i-ti → isperel-u-ti («να αποτεφρώσω-Απαρέμ./να κάνω κάτι στάχτη-Απαρέμ.» → «να γίνω στάχτη -Απαρέμ.»), okemen-i-ti → okamen-u-ti («να κάνω κάτι πέτρα – Απαρέμ.» → «να γίνω πέτρα – Απαρέμ.»).

3) Είτε με τον συνδυασμό και των 2 επιθημάτων -u- και -sja-: isperel-i-ti → isperel-u-ti-sja («να αποτεφρώσω-Απαρέμ./να κάνω κάτι στάχτη-Απαρέμ.» → «να γίνω στάχτη -Απαρέμ.»), okemen-i-ti → okamen-u-ti-sja («να κάνω κάτι πέτρα – Απαρέμ.» → «να γίνω πέτρα – Απαρέμ.»).

Κατά την ιστορική εξέλιξη, σύμφωνα με τους Klimonov & Spasov (2006), χάνεται ο σύνθετος δείκτης που μαρκάρει τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα. Τα ρήματα τύπου isperel-i-ti («να αποτεφρώσω-Απαρέμ./να κάνω κάτι στάχτη-Απαρέμ.») σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja (isperel-i-ti-sja «να γίνω στάχτη -Απαρέμ.»). Στα σύγχρονα Ρώσικα αυτό το ρήμα δεν σχηματίζει τριάδα, αλλά ζεύγος (μεταβατικό/αντιμεταβιβαστικό): isperelit' → isperelit'sja. Τα ρήματα τύπου okamen-i-ti («να κάνω κάτι πέτρα – Απαρέμ.») σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -u- αντίστοιχα (okamen-u-ti («να γίνω πέτρα – Απαρέμ.»)). Στα σύγχρονα Ρώσικα το επίθημα -u- έγινε -e- (okamen-e-t'), σε κάποια ρήματα το -u- παραμένει και μαζί με το άλλο επίθημα -n- σχηματίζει το επίθημα – nu- (όπως το ρήμα *lip-nu-t'* («να κολλάω») που έχει το αντίστοιχό του μεταβατικό *ler-i-t'*). Τα ρήματα τέτοιου τύπου σχηματίζουν τις τριάδες που βλέπουμε στον Πίνακα 3.

Σχετικά με αυτό που αναφέραμε, μπορούμε να κάνουμε μια υπόθεση ότι το γεγονός ότι κάποια ρήματα των ρωσικών σχηματίζουν τις τριάδες *μεταβατικό ρήμα/αναιτιατικό/αντιμεταβιβαστικό* σχετίζεται με την συνύπαρξη στα ρήματα των Αρχαίων Ρωσικών τις μορφολογίας που σήμερα σχετίζεται με τα αναιτιατικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα. Δεν λέμε για τις διαφορές μέσα στην τριάδα. Εκεί οι λόγοι είναι σημασιολογικοί (τα αντιμεταβιβαστικά και τα αναιτιατικά ρήματα τέτοιων τριάδων διαφέρουν σημασιολογικά), αλλά εννοούμε την τάξη των ρημάτων που μπορούν να σχηματίζουν την τριάδα. Επειδή τέτοια ρήματα δεν είναι πολλά. Εμείς φτιάξαμε τη λίστα που περιέχει 37 τέτοια ρήματα, μπορεί να υπάρχουν και άλλα, αλλά σίγουρα η τάξη τέτοιων ρημάτων δεν θα είναι μεγάλη. Όπως συμβαίνει και στα Ελληνικά με την Γ τάξη των wrinkle/crumple ρημάτων (βλ. τα Κεφάλαια 3.1 και 3.8). Εμείς εδώ απλά θέλαμε να δούμε από πού μπορεί να προέρχεται αυτή η τάξη στην Ρωσική γλώσσα. Ίσως αυτή η ρηματική τάξη των Αρχαίων Ρωσικών που διατηρούσε τον περισσότερο χρόνο και τα δύο μορφήματα – δείκτες της αντιμεταβιβαστικότητας

σε μια λέξη (το (-u-) (-e) + το -n- και το -sja) είναι αυτή η τάξη, στην οποία σήμερα ανήκουν αυτές οι τριάδες των ρημάτων που παρουσιάζουν τις σημασιολογικές διαφορές. Είναι μια υπόθεση που θέλει περισσότερες μελέτες των Αρχαίων Ρωσικών.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε τις θεματικές τάξεις των ρημάτων από τα οποία μπορούν να σχηματιστούν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja.

2.6 Θεματικές τάξεις των ρημάτων που σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την μεσοπαθητική μορφολογία σχηματίζονται από τα μεταβιβαστικά μεταβατικά, υποκείμενο των οποίων δεν έχει χαρακτηριστικά του Δράστη. Σύμφωνα με τον Korolev (1968) στο λεξικό της Ρωσικής γλώσσας υπάρχουν περίπου 1600 αντιμεταβιβαστικά -sja- ρήματα. Η Paducheva (2001) τα κατατάσσει στα ρήματα της αλλαγής κατάστασης που ανήκουν στις επόμενες κατηγορίες:

- της παραμόρφωσης (*otlomit'-sja* «να σπάσω»)
- της αλλαγής τοποθεσίας (*smestit'-sja* «να μετατοπίζω») ή χωρικής διάταξης (*sognut'-sja* «να λυγίσω, να σκύψω»)
- της συναισθηματικής κατάστασης (*vozbudit'-sja* «να ενθουσιαστώ»), (*uspokoit'-sja* «να ηρεμίσω»)
- της φυσικής και φυσιολογικής κατάστασης (*nagret'-sja* «να θερμανθώ», *sogret'-sja* «να ζεσταθώ»).

Τα ρήματα όψης (επειδή η αλλαγή της φάσης είναι η αλλαγή της κατάστασης): *načat'-sja* «να αρχίσω», *končit'-sja* «να τελειώσω», *vozobnovit'-sja* «να ξαναρχίσω», *prodolžit'-sja* «να συνεχιστώ», *prervat'-sja* «να διακόψω». Τα υπαρξιακά ρήματα και τα ρήματα της εμφάνισης: *najti-s'* «να βρεθεί». Τα ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα: *uvlažnit'-sja* «να ενυδατωθεί». Σε κάποιες περιπτώσεις το αντιμεταβιβαστικό ρήμα σχηματίζεται στις καταστάσεις, στις οποίες υπονοείται ο Δράστης, αλλά αυτός δεν συμμετέχει και δεν είναι σημαντική η παρουσία του:

(68) On vyšel. Dver' zaperla-s'. My ešče usilennee zabegali...

Αυτός έφυγε. Πόρτα έκλεισε. Εμείς πιο δυνατά ξεκινήσαμε να τρέξουμε

«Αυτός έφυγε. Η πόρτα έκλεισε. Εμείς ξεκινήσαμε να τρέξουμε πιο δυνατά...»

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε τις περιπτώσεις, όπου τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν σχηματίζονται με το -sja. Όλα τα παραδείγματα και την ορολογία τα πήραμε από το άρθρο της Paducheva (2001).

2.7 Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με το επίθημα -sja δεν σχηματίζονται

1. Αν στο λεξικό ήδη υπάρχει αντιμεταβιβαστικό ρήμα με την σημασία που θα έπρεπε να έχει το υποτιθέμενο αντιμεταβιβαστικό ρήμα (Paducheva 2001). Θα το εξηγήσουμε με το επόμενο παράδειγμα:

- (69) a. razbudit' (μεταβατικό) b. *razbudit'-sja
να ξυπνήσω-Απ. (κάποιον)

Δηλαδή στο λεξικό ήδη υπάρχει αντιμεταβιβαστικό ρήμα *prosnut'-sja* («να ξυπνήσω-Απ. (μόνος μου)»), οπότε το ρήμα *razbudit'-sja δεν θα σχηματιστεί από κανέναν φυσικό ομιλητή της Ρωσικής γλώσσας. Δηλαδή, υπάρχει ζεύγος μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό *razbudit'* («να ξυπνήσω (μεταβ.)») - *prosnut'sja* («να ξυπνήσω (αντιμετ.)»). Το ρήμα *prosnut'sja* δεν έχει καθόλου το αντίστοιχο ρήμα χωρίς το -sja και είναι παράδειγμα της μη κατευθυνόμενης εναλλαγής (μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό), τέτοιες περιπτώσεις τις βλέπουμε σε πολλές γλώσσες, το αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Παρακάτω θα εξηγήσουμε και το επόμενο παράδειγμα:

- (70) a. ubit' (μεταβατικό) b. *ubit'-sja
να σκοτώσω-Απ. *να σκοτώσω-sja-Απ.

Στο λεξικό ήδη υπάρχει αντιμεταβιβαστικό ρήμα *umeret'* («να πεθάνω-Απ.») - αυτό το αντιμεταβιβαστικό ρήμα είναι χωρίς το -sja), οπότε το ρήμα *ubit'-sja δεν θα σχηματιστεί από κανέναν φυσικό ομιλητή της Ρωσικής γλώσσας. Είναι επίσης το παράδειγμα της μη κατευθυνόμενης εναλλαγής (μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό), απλά εδώ το αντιμεταβιβαστικό ρήμα δεν έχει το μόρφημα -sja.

2. Αν το αρχικό μεταβατικό ρήμα έχει κάποια χαρακτηριστικά του Δράστη (Padučeva 2001):

- (71) a. razrezat' (μεταβατικό) b. *razrezat'-sja
να κόψω/τεμαχίσω-Απ.

Για να κόψουμε κάτι χρειαζόμαστε κάποιο όργανο και το χρησιμοποιεί ο Δράστης. Επομένως το ρήμα δεν έχει το αντίστοιχο αντιμεταβιβαστικό επειδή η παρουσία του δράστη είναι απαραίτητη με αυτά τα ρήματα.

3. Αν υπάρχουν περιορισμοί επιλογής: κάποιοι ορισμένοι συνδυασμοί «Ρήμα+Αντικείμενο» δεν επιτρέπονται (Padučeva 2001). Για παράδειγμα τα μεταβιβαστικά ρήματα *narušit' / pobit'* («να σπάσω-Απ.), σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα (*narušit'-sja, pobit'-sja*), αλλά όχι με τέτοια αντικείμενα: υπόσχεση, συμβόλαιο, παγκόσμιο ρεκόρ. Ήταν η παρατήρηση των Levin & Rappaport Hovav (1995) για τα Αγγλικά. Το συζητάνε και οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006) και δείχνουν ότι ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει στα Ελληνικά. Θα το δούμε και παρακάτω, στο κεφάλαιο 3.7 που αφορά την Ελληνική γλώσσα. Η Padučeva (2001) θεωρεί ότι στη πρόταση (72b) αυτό που προκαλεί την μεταβολή της κατάστασης υπονοεί την παρουσία του Δράστη και το αποτέλεσμα είναι αντιγραμματικό:

- (72) a. On narušil svoje obeščanije/ kontrakt/ pobil mirovoj record. - μεταβατική
Αυτός έσπασε δική του υπόσχεση/συμβόλαιο/ έσπασε παγκόσμιο ρεκόρ

Αυτός έσπασε τη δική του υπόσχεση/ το συμβόλαιο/ το παγκόσμιο ρεκόρ». (Στη Ρωσική γλώσσα με τα ουσιαστικά «υπόσχεση» και «συμβόλαιο» χρησιμοποιείται το άλλο ρήμα-*narušit'* («παραβιάζω»).

b. *Ego obeščanije *narušilo-s'*/ *mirovoj record pobil-sja*.

Του υπόσχεση έσπασε/ παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε.

Επειδή στα Ελληνικά που επίσης θα κοιτάζουμε στην παρούσα εργασία, για την ερμηνεία των αντιμεταβιβαστικών δομών πολύ μεγάλο ρόλο παίζουν οι προθετικές φράσεις (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2006, 2015), στο επόμενο κεφάλαιο θα κοιτάζουμε και τις προθετικές φράσεις των Ρωσικών.

2.8 Προθετικές φράσεις και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα

Τα αναίτια ρήματα των Ρωσικών επιτρέπουν την Αιτία να εμφανίζεται στην Προθετική Φράση με την πρόθεση *ot* («από»):

(73) *Naš dom razrušil-sja ot zemletrjasenija.*

Μας σπίτι καταστρέφω-Αορ.- *sja* από σεισμός-Γεν.

«Το σπίτι μας καταστράφηκε από τον σεισμό».

Όπως είχαμε αναφέρει στο Κεφάλαιο 2.3.2, το συμπλήρωμα της πρόθεσης *ot* είναι ένα γεγονός που προκαλεί το συμβάν και όχι κάποια οντότητα.

Συντακτικά οι παρουσίες του Δράστη και της Αιτίας απεικονίζονται στο δέντρο σε διαφορετικές Κεφαλές.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δείξουμε τις συντακτικές αναπαραστάσεις των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων των Ρωσικών. Τις προτείνει ο Guhl (2010). Και μετά συμπληρώνω εγώ ακολουθώντας αναλύσεις που έχουν προταθεί για άλλες γλώσσες στη βιβλιογραφία.

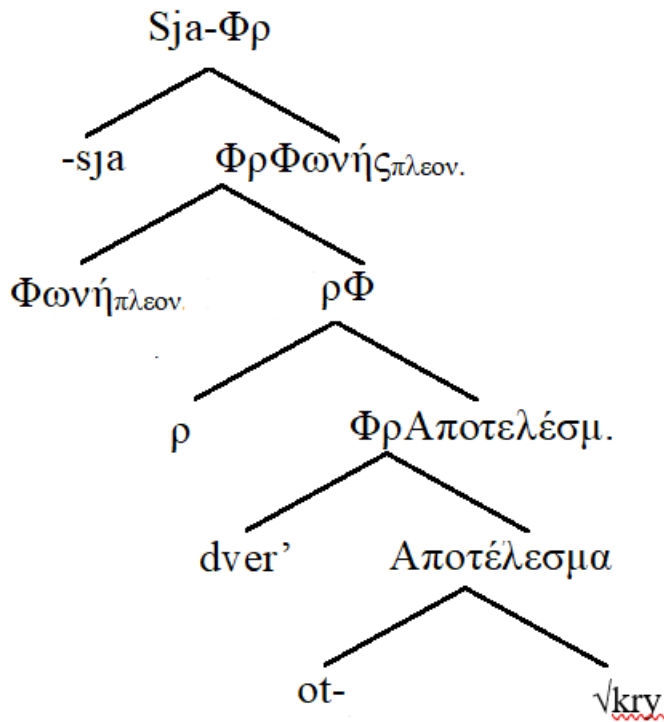
2.9 Η σύνταξη των ρωσικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

Στην ανάλυσή μας θα ακολουθήσουμε τον Schäfer (2008) και τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) στο ότι διαγλωσσικά η ρίζα που σχηματίζει ένα μαρκαρισμένο αντιμεταβιβαστικό ρήμα, θα βρίσκεται στο περιβάλλον της Φωνής. Οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) ονομάζουν αυτή τη Φωνή Πλεοναστική (επειδή δεν προσθέτει κάποιο επιπλέον σημασιολογικό χαρακτηριστικό στην Ρηματική Φράση).

Ο Guhl (2010) προτείνει ότι το *-sja* είναι λειτουργική Κεφαλή και συγχωνεύεται με τη Φωνή_{αιτ.} Στο παράδειγμα (74) βλέπουμε το αντιμεταβιβαστικό ρήμα με το *-sja*, το οποίο δεν ανήκει στις τριάδες των ρημάτων μεταβατικό / αναίτιατικό / αντιμεταβιβαστικό και δηλώνει την πλήρη μεταβολή κατάστασης, εκφράζοντας τελικότητα (το αποτέλεσμα).

(74) *Dver' otkryla-s'.*

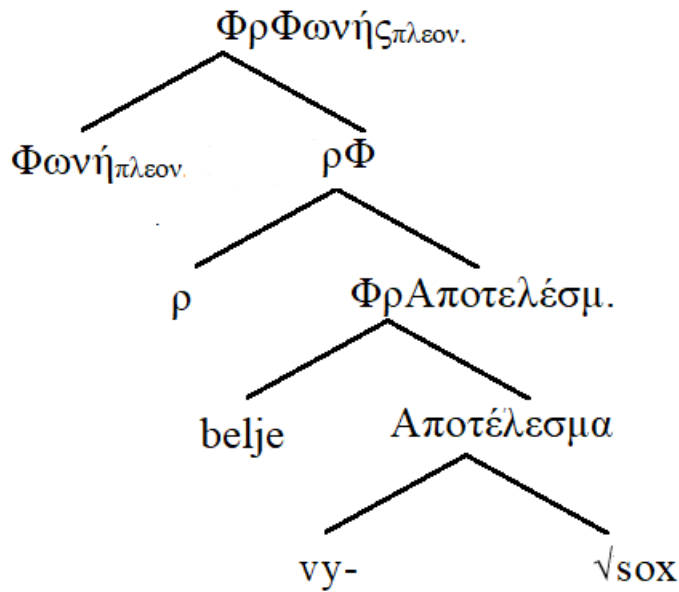
Πόρτα άνοιξε-sja
 «Η πόρτα άνοιξε».

Πρώτα η ρηματική ρίζα συγχωνεύεται με το πρόθημα (ot-), το Αποτέλεσμα επιλέγει την Ονοματική Φράση (με τον θεματικό ρόλο Θέμα) (dver'). Η Φράση Αποτελέσματος επιλέγεται από το μικρό ρ με την αιτιακή σημασιολογία. Το αποτέλεσμα (ρΦ) επιλέγεται από την πλεοναστική Φωνήπλεον. Και στο τέλος γίνεται η συγχώνευση με το -sja που γεμίζει τον επιλογικό χαρακτηριστικό αυτής της Κεφαλής.

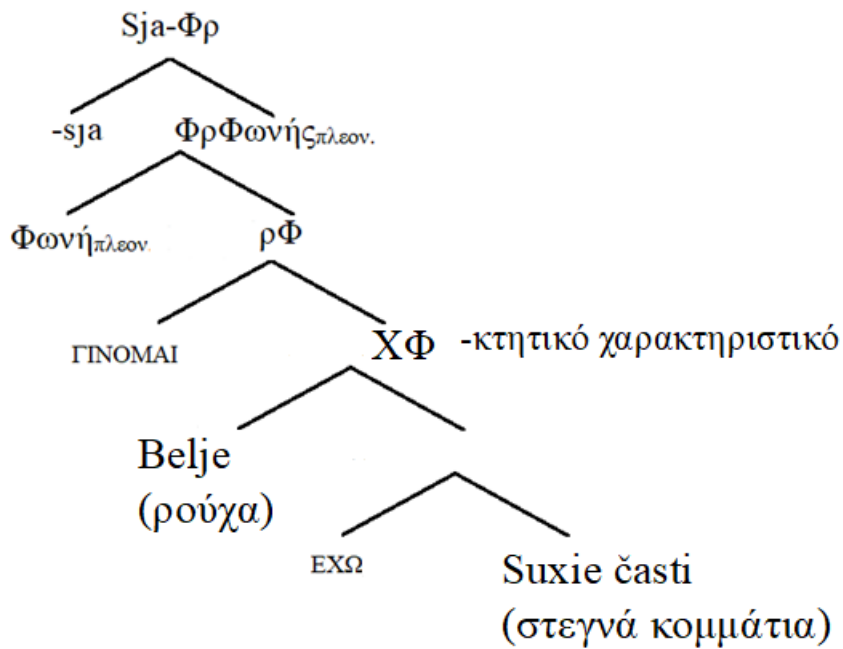
Όσων αφορά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ενεργητική μορφολογία (συμπεριλαμβανομένου και τα αναιτιατικά ρήματα στην ορολογία του Tatevoson που δείχνουν την πλήρη εναλλαγή της κατάστασης), ο Guhl (2010) αναφέρει ότι η σύνταξή τους δεν διαφέρει. Απλά δε θα έχουν την Κεφαλή -sja. Θα ακολουθήσουμε την ανάλυση του Guhl σε αντίθεση με τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) που υποστηρίζουν ότι όταν δεν υπάρχει μαρκαρισμένη μορφολογία, δεν υπάρχει Πλεοναστική Φωνή:

- (75) Belje vysoxlo.
 Ρούχα στέγνωσε
 «Τα ρούχα στέγνωσαν».

Αν το αντιμεταβιβαστικό ρήμα έχει τη μορφολογία -sja και ανήκει στην τριάδα του Tatevoson (2013), δηλαδή σχετίζεται με την μερική μεταβολή της κατάστασης, και θα έχει την συντακτική αναπαράσταση (76). Θα ακολουθήσουμε τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) που προτείνουν ότι η συντακτική αναπαράσταση των ρημάτων που σχετίζονται με την μερική μεταβολή της κατάστασης, έχει αυτά τα δύο συστατικά: το ΓΙΝΟΜΑΙ και το κτητικό χαρακτηριστικό (βλ. το Κεφάλαιο 3.10 της παρούσας εργασίας για τα Ελληνικά). Εμείς φέραμε την ανάλυση αυτή στα πλαίσια των Ρωσικών. Επίσης, ακολουθούμε τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) στο ό,τι αυτά τα συστατικά βρίσκονται κάτω από την Φωνήςπλεον.:

- (76) Belje sušitsja
 «Τα ρούχα στεγνώνουν». (Δηλαδή τα ρούχα είναι ακόμα βρεγμένα, αλλά έχουν τα στεγνά κομμάτια/μέρη)

Αυτή την συντακτική αναπαράσταση του αντιμεταβιβαστικού ρήματος με την ύπαρξη των δύο συστατικών (το ΓΙΝΟΜΑΙ (BECOME) και το κτητικό χαρακτηριστικό) δεν έχει το συστατικό ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (RESULT), επειδή η εναλλαγή της κατάστασης είναι μερική.

Αναφέραμε εδώ αυτές τις συντακτικές αναπαραστάσεις για να τις συγκρίσουμε μετά με τις συντακτικές αναπαραστάσεις των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων (βλ. τα Κεφάλαια 3.10 και 4.6). Όσον αφορά τις τριάδες των ρημάτων (και τις δυάδες «αντιμεταβιβαστικό-αναιτιατικό»), βλέπουμε ότι η συντακτική αναπαράσταση του αντιμεταβιβαστικού ρήματος με την ενεργητική μορφολογία που ανήκει στην τριάδα (αναιτιατικό ρήμα κατά την υπόθεση του Tatevoson (2013)) και σχετίζεται με την πλήρη μεταβολή της κατάστασης, έχει το συστατικό ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (RESULT). Η συντακτική αναπαράσταση του αντιμεταβιβαστικού ρήματος με την ειδική μορφολογία -sja (που ανήκει στη τριάδα και σχετίζεται με την μερική μεταβολή της κατάστασης) έχει το συστατικό ΓΙΝΟΜΑΙ (BECOME) και το κτητικό χαρακτηριστικό στην συντακτική αναπαράστασή του.

Στα επόμενα κεφάλαια θα περάσουμε στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα της Ελληνικής γλώσσας.

3. Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών

Τα Ελληνικά ανήκουν στις γλώσσες, οι οποίες έχουν τα μορφολογικά μαρκαρισμένα αντιμεταβιβαστικά ρήματα (με την μεσοπαθητική μορφολογία) και μορφολογικά αμαρκάριστα ρήματα (με ενεργητική μορφολογία). Κάποια αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών έχουν και προαιρετικό μαρκάρισμα. Μπορούμε να πούμε ότι τα Ελληνικά έχουν τρεις τάξεις των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων (βλ. Alexiadou & Anagnostopoulou 1999, 2004 και βιβλιογραφία στην οποία αναφέρονται).

3.1 Μορφολογικές τάξεις των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

1) Τα ρήματα της τάξης Α έχουν το ειδικό μορφολογικό μαρκάρισμα (μεσοπαθητική μορφολογία -μαι):

(77) Η σούπα καίγεται.

Στον Αόριστο το μεσοπαθητικό μόρφωμα αλλάζει σε -τηκ-(-θηκ-):

(78) Οι τιμές αυξήθηκαν.

Άλλα ρήματα που ανήκουν σε αυτή τη τάξη είναι: κομματιάζω, μειώνω, εξαφανίζω, βελτιώνω, διπλασιάζω, συγκεντρώνω, διαδίδω, βυθίζω, γιατρεύω. Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (1999) αναφέρουν ότι τέτοια ρήματα είναι αυτά που δηλώνουν την αλλαγή κατάστασης, αλλά δεν παράγονται από τα επίθετα (non-de-adjectival verbs).

Όσον αφορά την αντιμεταβιβαστική/ μεταβιβαστική εναλλαγή, σύμφωνα με τις Alexiadou & Anagnostopoulou (1999) που ακολουθούν την τυπολογία του Haspelmath (1993) τα ρήματα αυτής της τάξης παρουσιάζουν την αντιμεταβιβαστική εναλλαγή (anticausative alternation), όπου τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα παράγονται από τα μεταβιβαστικά. Σε μεταγενέστερες μελέτες (Alexiadou & Anagnostopoulou 2004, Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2015), υποστηρίζεται ότι κανένα ρήμα δεν παράγεται από το άλλο και ακολουθούν τα δέντρα που παρουσιάσαμε στην προηγούμενη ενότητα για τα Ρωσικά.

2) Τα ρήματα της τάξης Β δεν μαρκάρονται μορφολογικά, διατηρούν την ενεργητική μορφολογία:

(79) Το πουκάμισο άσπρισε.

Ο Haspelmath (1993) ονομάζει τέτοια ρήματα «ασταθή» (labile). Παρουσιάζουν την μη κατευθυνόμενη εναλλαγή, όπου ούτε το αντιμεταβιβαστικό ρήμα παράγεται από το μεταβιβαστικό, ούτε ανάποδα. Το ίδιο ρήμα χρησιμοποιείται και ως μεταβιβαστικό, και ως αντιμεταβιβαστικό.

Τα Ελληνικά έχουν πολλά τέτοια ρήματα: κοκκινίζω, μαυρίζω, ασπρίζω, πρασινίζω (τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα που δηλώνουν χρώματα), καθαρίζω, στρογγυλεύω, κλείνω, ανοίγω, πλαταίνω, στεγνώνω (ρήματα αλλαγής κατάστασης, άλλα προερχόμενα από επίθετα, π.χ. «καθαρίζω,

στρογγυλεύω, πλαταίνω, στεγνώνω» και άλλα όχι, π.χ. «ανοίγω, κλείνω»). Στα ρήματα αυτών των δύο κατηγοριών αν προσθέσουμε τη μεσοπαθητική μορφολογία, η ερμηνεία είτε θα είναι υποχρεωτικά παθητική (π.χ. ανοίχτηκε), είτε το αποτέλεσμα θα είναι χαμηλής αποδεκτότητας (π.χ. κοκκινίστηκε, σπάστηκε (μόνο ιδιωματικά), πλατύνθηκε (μόνο αν συνδεθεί με πρόθημα, π.χ. «διαπλατύνθηκε»). Γενικά όλα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα στα Ελληνικά ανήκουν σε αυτή την Β τάξη και έχουν ενεργητική μορφολογία. Τα ρήματα που δεν προέρχονται από επίθετα άλλοτε έχουν ενεργητική μορφολογία και άλλοτε μεσοπαθητική (π.χ. «άνοιξε» (ενεργητική), «κάηκε» (μεσοπαθητική)).

Τα επιθήματα με τα οποία συνδυάζονται θέματα των ρημάτων αυτής της τάξης είναι -ίζ-, -ιαζ-, -εϋ-, -εν-, -ον-. Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) προτείνουν ότι είναι δείκτες των κεφαλιών ΓΙΝΟΜΑΙ/ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (BECOME/RESULT). Είναι περιπτώσεις του ρ που δείχνει την αλλαγή της κατάστασης. Στο Κεφάλαιο 3.10 θα δούμε την συντακτική αναπαράσταση τέτοιων ρημάτων.

3) Τέλος, τα ρήματα της τάξης Γ μαρκάρονται προαιρετικά:

(80) Το πουκάμισο τσαλάκωσε/ τσαλακώθηκε.

Τα άλλα ελληνικά ρήματα που συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο είναι: ζαρώνω, τσαλακώνω, ζεσταίνω, σκίζω, μαδάω, σκορπίζω, γκρεμίζω, στραβώνω, ξεκουμπώνω, διαλύω, ξεδιπλώνω, τεντώνω. Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) ονομάζουν αυτά τα ρήματα «winkle/crumple» (ζαρώνω/ τσαλακώνω) ρήματα.

Για τα ρήματα αυτής της τάξης και τη σημασιολογική διαφορά, που έχουν, θα ξαναμιλήσουμε στη πορεία της εργασίας στο Κεφάλαιο 3.8. Τώρα θα αναφέρουμε κάποιες ιστορικές πληροφορίες για την μεσοπαθητική μορφολογία των Ελληνικών και την ιστορία της κατάληξης -μαι.

3.2 Ιστορία της κατάληξης -μαι

Σε προηγούμενη ενότητα είχαμε μιλήσει για την «αυτοπαθή μέση» στρατηγική (reflexive middle) που χρησιμοποιούν τα Ρωσικά, Γερμανικά και οι Ρομανικές γλώσσες για τον σχηματισμό των αντιμεταβιβαστικών (και όχι μόνο) δομών. Στο κεφάλαιο 2.1 είχαμε αναφέρει και την σύντομη πληροφορία για την προέλευση του ρωσικού επιθήματος -sja. Επειδή στην παρούσα εργασία εξετάζουμε τις δύο γλώσσες: τα Ρωσικά και τα Ελληνικά και τις συγκρίνουμε ως προς το θέμα των αντιμεταβιβαστικών δομών, πρέπει να αναφέρουμε κάποιες σύντομες πληροφορίες για την ιστορία της κατάληξης -μαι. Η ελληνική κατάληξη -μαι δεν σχετίζεται με κάποια μορφή της αυτοπαθούς αντωνυμίας που είδαμε σε αυτές τις γλώσσες. Είναι μια καινούρια μορφή της πρωιμότερης κατάληξης *-ai λόγω της επίδρασης της κατάληξης -mi της ενεργητικής φωνής (Fortson 2010). Η -ai αποτελείται από την μεσοπαθητική κατάληξη α ενικού της Πρωτοϊνδοευρωπαϊκής $*-h_2e$ (> $*-a$) και το πρωτογενές ενεργητικό μόριο -i, που αντικατέστησαν τον αρχικό δείκτη της μέσης Φωνής *-r. Οι καταλήξεις του γ Προσώπου -ται και -νται αντικαθιστούν τις -τοι και -ντοι (σύμφωνα με τον Fortson (2010), είναι η κατάληξη των Πρωτοϊνδοευρωπαϊκών $*-n(to)$ συν $*-i$). Ο Fortson (2010) αναφέρει ως παράδειγμα το ρήμα *φέρομαι*.

Ο Allan (2003) κοιτάζοντας τις κλήσεις των ρημάτων της ενεργητικής (πρώτη στήλη του Πίνακα 4) και της μέσης Φωνής (δεύτερη στήλη του Πίνακα 4) των Αρχαίων Ελληνικών και τις καταλήξεις τέτοιων ρημάτων, διατύπωσε κάποια συμπεράσματα, τα οποία θα αναφέρουμε μετά από τον Πίνακα 4 που ακολουθεί.

Πίνακας 4

Πρόσωπο	Ενεστώτας	
	Ενεργητική Φωνή	Μέση Φωνή
1 εν.	-ω	-ο-μαι
2 εν.	-εις	-ηι
3 εν.	-ει	-ε-ται
1 πλ.	-ο-μεν	-ο-μεθα
2 πλ.	-ε-τε	-ε-σθε
3 πλ.	-ουσι	-ο-νται

Η παρατήρηση του Allan (2003) ήταν ότι οι καταλήξεις της Μέσης Φωνής είναι πιο περίπλοκες σε σχέση με τις καταλήξεις της Ενεργητικής. Ένα μόρφημα, το οποίο αποτελεί την κατάληξη της Ενεργητικής Φωνής, δείχνει ταυτόχρονα το Ποιόν Ενέργειας, τον Χρόνο, τη Φωνή, τον πρόσωπο και τον αριθμό. Ενώ, σύμφωνα με τον Allan (2003), οι μεσοπαθητικές καταλήξεις των Αρχαίων Ελληνικών αποτελούνται από δύο μορφήματα: το ένα δείχνει το Ποιόν Ενέργειας (είναι το φωνήεν -ο ή -ε) και το άλλο (-μαι ή -ται, αν κοιτάξουμε τον 1 ενικό και τον 2 ενικό πρόσωπο) δείχνει ταυτόχρονα τον Χρόνο, την Φωνή, τον πρόσωπο και τον αριθμό). Σύμφωνα με όλα αυτά ο Allan βγάζει συμπέρασμα ότι η Μέση Φωνή είναι πιο μαρκαρισμένη σε σχέση με την Ενεργητική. Αναφέρει και κάποιες ιστορικές πληροφορίες για την Πρωτοϊνδοευρωπαϊκή γλώσσα, όπου σύμφωνα με τη γνώμη του, οι καταλήξεις της Μέσης Φωνής είναι μορφήματα που αποτελούνται από ενεργητικές (active) και καταστασιακές (stative) καταλήξεις. Στο άρθρο του αναφέρεται το παράδειγμα της κατάληξης 1 ενικού Μέσης Φωνής **-m-h₂* που αποτελείται από την κατάληξη της Ενεργητικής Φωνής **-m* και το καταστασιακό μόρφημα **-h₂*. Όσον αφορά αυτό το θέμα, ο Allan (2003) λέει ότι με την μεγάλη πιθανότητα, το καταστασιακό μόρφημα της Πρωτοϊνδοευρωπαϊκής γλώσσας κάποτε θα μπορούσε να ήταν κλιτικό που προέρχεται από την προσωπική αντωνυμία. Ήταν η υπόθεση του Allan, σχετικά με την οποία ο ίδιος δεν δίνει κανένα παράδειγμα. Εδώ μπορούμε μόνο να αναφέρουμε τις παρατηρήσεις του Greenberg (1991b) και της Kemmer (1993) που αφορούν τον αρχικό δείκτη της μέσης Φωνής **-r*, για το οποίο είχαμε πει στην αρχή αυτού του Κεφαλαίου. Η πηγή αυτού του δείκτη της Πρωτοϊνδοευρωπαϊκής γλώσσας ήταν η προσωπική αντωνυμία «*αυτοί*» (Greenberg 1991b).

Η Sausa (2016) υποστηρίζει ότι οι καταλήξεις της Μέσης Φωνής των Πρωτοϊνδοευρωπαϊκών σχετίζονταν με τα καταστασιακά και μη ελεγχόμενα γεγονότα. Στη πορεία αυτές οι καταλήξεις ξεκίνησαν να εμφανίζονται και στα ρήματα της αλλαγής κατάστασης. Όσον αφορά τα παραδείγματα, στο άρθρο της η Sausa εξετάζει τα ρήματα από τα Ομηρικά Ελληνικά (*καίγομαι*, *ρήγνυμαι* «σπάζω», *οἴγνυμαι* «ανοίγω», *τέρσομαι* («είμαι ή γίνομαι ξηρός» κ.α.).

Στα Αρχαία Ελληνικά η αρχική χρήση της μορφολογίας της Μέσης Φωνής ήταν στις αντιμεταβιβαστικές δομές, η παθητική χρήση αυξήθηκε στην περίοδο V-IV αι. π.Χ. (βλ. Bondarko, 1991, σελ.268). Ο Bondarko (1991) δεν αναφέρει κάποια παραδείγματα, αλλά για την ξεχωριστή θέση των Ελληνικών ανάμεσα σε όλες τις Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες στο ότι είναι η μόνη γλώσσα που διατήρησε την μορφολογία της Μέσης φωνής από τα Πρωτοϊνδοευρωπαϊκά, λένε και οι Luraghi &

Mertyris (2021). Συζητάνε και αυτοί την αύξηση χρήσης της μορφολογίας της Μέσης Φωνής στις παθητικές δομές και την μείωση χρήσης της στις αντιμεταβιβαστικές μετά την εποχή του Ομήρου. Αναφέρουν και τον εξής Πίνακα 5 (Luraghi & Mertyris 2021):

Πίνακας 5

Ελληνική γλώσσα με την πάροδο του χρόνου	Παθητική χρήση μορφολογίας της Μέσης Φωνής	Αντιμεταβιβαστική χρήση μορφολογίας της Μέσης Φωνής
Ομηρική	19,6 %	38,3 %
XVI-XVII αι	22,5 %	33%
Νέα Ελληνικά	63,9 %	12,1%

Είδαμε τις ιστορικές πληροφορίες, οι οποίες μας βοηθάνε να καταλάβουμε ότι το ελληνικό -μαι διαφέρει πολύ από το ρωσικό -sja και δεν αποτελείται μετάφραση από τη μια γλώσσα προς την άλλη.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε τις άλλες χρήσεις της μεσοπαθητικής μορφολογίας των Ελληνικών.

3.3 Όλες οι χρήσεις της μεσοπαθητικής μορφολογίας στα Ελληνικά

Στην Ελληνική γλώσσα η μεσοπαθητική μορφολογία εμφανίζεται στις αντιμεταβιβαστικές, παθητικές, αυτοπαθητικές δομές και σε άλλες περιπτώσεις (Alexiadou, Anagnostopoulou & Everaert 2004, Schäfer 2008). Θα κοιτάξουμε ξεχωριστά την κάθε περίπτωση:

1) Παθητικές δομές:

- (81) a. Το βιβλίο διαβάζεται (από τον Πέτρο).- Ενεστώτας
b. Το βιβλίο διαβάστηκε χτες (από τον Πέτρο). - Αόριστος

Βλέπουμε ότι στον Αόριστο τα ελληνικά παθητικά ρήματα δεν διατηρούν τα επιθήματα του Ενεστώτα (τα – μαι, -ται κ.α.). Εμφανίζεται το μόρφημα -θη- (-τη-). Για τα Ρωσικά είπαμε ότι το επίθημα -sja δεν χρησιμοποιείται στις παθητικές δομές στον Αόριστο (σχηματίζονται με τον περιφραστικό τρόπο). Σύμφωνα με τους Luraghi, Inglese & Kölligan (2021) μεταξύ πολλών άλλων, οι Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες ανέπτυξαν διαφορετικές στρατηγικές στον σχηματισμό των παθητικών δομών. Σε κάποιες γλώσσες (π.χ. στα Ελληνικά) η Μέση Φωνή επεκτάθηκε στις παθητικές δομές με την προσθήκη του ειδικού μορφήματος (-θη- στην περίπτωση των Ελληνικών) (Luraghi, Inglese & Kölligan 2021), σε κάποιες γλώσσες ξεκίνησε να σχηματίζεται με τον περιφραστικό τρόπο με τη βοήθεια του βοηθητικού ρήματος και της μετοχής (στις Ρομανικές, Γερμανικές, Σλαβικές γλώσσες). Για το μόρφημα -θη- θα μιλήσουμε και παρακάτω στο Κεφάλαιο 4.2. Δεν συγκρίνουμε εδώ το ρωσικό -sja και το ελληνικό -μαι, απλά αναφέρουμε ότι δεν χρησιμοποιούνται για τον σχηματισμό των παθητικών δομών του Αορίστου.

Στα Ελληνικά τα αντιμεταβιβαστικά και τα παθητικά ρήματα έχουν την ίδια μεσοπαθητική μορφολογία. Η διαφορά ανάμεσα στις αντιμεταβιβαστικές και τις

μεσοπαθητικές δομές είναι στην παρουσία του Δράστη. Στις παθητικές δομές είτε είναι παρόν (μέσα στην Προθετική Φράση ως ποιητικό αίτιο) (81b), είτε υπονοείται:

(82) Η πίτα ψήθηκε.

Την παρουσία του Δράστη μας δείχνουν και τα επιρρήματα (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2005, Anagnostopoulou, πανεπιστημιακές σημειώσεις 2021) :

(83) a. Το πλοίο βυθίστηκε επίτηδες.
b. Το σπίτι καθαρίστηκε επαγγελματικά.

Τις άλλες διαφορές ανάμεσα στα παθητικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα θα δούμε παρακάτω στο Κεφάλαιο 3.4.

- 2) Εγγενείς αυτοπαθητικές δομές. Το ρήμα δεν έχει άμεσο αντικείμενο και ερμηνεία είναι αυτοπαθητική εγγενώς (Alexiadou & Anagnostopoulou 1999, Schäfer 2008):

(84) Η Μαρία χτενίζεται.

- 3) Οι αυτοπαθείς δομές με το πρόθημα *αύτο-* (Alexiadou & Anagnostopoulou 1999, Schäfer 2008):

(85) Η Μαρία αυτοκαταστρέφεται.

Σε τέτοιες δομές την αυτοπαθητική ερμηνεία την δείχνει ο συνδυασμός της μεσοπαθητικής μορφολογίας και του συστατικού «αύτο-», χωρίς το οποίο η ερμηνεία θα είναι παθητική (Alexiadou, Anagnostopoulou, 1999).

- 4) Οι αλληλοπαθείς δομές. Η συμμετρική στρατηγική χρησιμοποιείται όταν έχουμε την μεσοπαθητική μορφολογία και τα συμμετρικά κατηγορήματα τύπου «συναντάω, φιλάω» (Spathas, Alexiadou & Schäfer, 2015) :

(86) Ο Γιάννης και η Μαρία συναντήθηκαν.

Με τα μη συμμετρικά κατηγορήματα χρησιμοποιείται το πρόσθημα «άλληλο-»:

(87) Ο Γιάννης και η Μαρία αλληλοκατηγορήθηκαν.

- 5) Τα αποθετικά ρήματα. Είναι είτε τα μεταβατικά ρήματα (88a), είτε τα αμετάβατα (86b) που δεν χρησιμοποιούνται χωρίς τη μεσοπαθητική μορφολογία (Alexiadou, 2019):

(88) a. Ο Γιάννης μεταχειρίζεται κιάλια για να δει τα πουλιά.
b. Ο Γιάννης κοιμάται νωρίς.

6) Διαθετικά/γενικευτικά ρήματα (Μέση Διάθεση) (dispositional/generic middle) (Lekakou 2005):

(89) Το βιβλίο διαβάζεται εύκολα.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε πώς να διακρίνουμε τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα από τα παθητικά.

3.4 Οι διαφορές ανάμεσα στις παθητικές και αντιμεταβιβαστικές δομές

Σύμφωνα με τις Alexiadou & Anagnostopoulou (1999), με τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2005) και με τον Schäfer (2008), η βασική διαφορά ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά και τα παθητικά ρήματα είναι στο ότι τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν χρησιμοποιούνται στις περιπτώσεις, όπου εισάγεται ο Δράστης:

1) Δεν συνυπάρχουν με τις από-φράσεις (Alexiadou & Anagnostopoulou, 1999):

(90)*Η σούπα κήκε από τον Γιάννη.

2) Δεν χρησιμοποιούνται με τα επιρρήματα που δείχνουν την παρουσία του Δράστη (Alexiadou & Anagnostopoulou, 1999):

(91)*Η Μαρία γιατρεύτηκε επίτηδες.

Σχετικά με όλα αυτά έχει υποστηριχθεί ότι τα παθητικά ρήματα νομιμοποιούν τους Δράστες και τα Όργανα (92), αλλά όχι τις αιτίες (causers) (93a) ή τα αιτιακά γεγονότα (causing events) (93b) (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer, 2006):

(92) Τα μαλλιά μου στεγνώθηκαν από την κομμώτρια/ με το πιστολάκι.

(93) a.*Τα ρούχα στεγνώθηκαν από τον ήλιο/ με τον ήλιο.
b.*Τα ρούχα στεγνώθηκαν με το άπλωμα στον ήλιο.

Για τη διαφορά στη χρήση των προθέσεων «από» και «με» θα μιλήσουμε παρακάτω στο Κεφάλαιο 3.5.

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα νομιμοποιούν τους αιτίες (causers) (94a) και τα αιτιακά γεγονότα (causing events) (94b).

(94) a. Τα ρούχα στέγνωσαν από / με τον ήλιο.
b. Τα ρούχα στέγνωσαν με το άπλωμα στον ήλιο.

Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα επιτρέπουν «από μόνο του»- φράσεις (το da se τεστ) (95a), ενώ τα παθητικά δεν περνάνε αυτό το τεστ (95b):

(95) a. Το πανί σκίστηκε από μόνο του.
b. *Το βιβλίο διαβάστηκε από μόνο του.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό το τεστ περνάνε όλα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα (και με την ενεργητική μορφολογία επίσης):

(96) Το μπουκάλι άδειασε από μόνο του.

Μιλώντας σε αυτό το Κεφάλαιο για τα παθητικά και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα, πρέπει να αναφέρουμε ότι στην Ελληνική γλώσσα οι παθητικές δομές μπορούν να σχηματιστούν όχι από όλα τα ρήματα. Για παράδειγμα, κάποια αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ενεργητική μορφολογία δεν μπορούν να συνυπάρχουν με την μεσοπαθητική μορφολογία και έτσι δεν σχηματίζουν το αντίστοιχο παθητικό ρήμα (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer, 2006). Είναι τα ρήματα *σπάω* (*σπάζομαι), *κρυώνω* (*κρυώνομαι), *βαθαίνω* (*βαθαίνομαι) και γενικά τα περισσότερα ρήματα της μεταβολής κατάστασης από την τάξη Β, τέτοια ρήματα είδαμε και παραπάνω στο Κεφάλαιο 3.1. Σύμφωνα με τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2008) τα ρήματα τύπου «αδυνατίζω» (*αδυνατίζομαι) και «γερνάω» (*γεράζομαι) ανήκουν στην τάξη των κατηγορημάτων που επιτρέπουν τα ορίσματα με τα χαρακτηριστικά του αντικειμένου που προκαλεί κάτι (causers) παρά με τα χαρακτηριστικά του Δράστη.

Επίσης περισσότερα από τα ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα δεν έχουν την μεσοπαθητική μορφολογία και συνεπώς δεν ερμηνεύονται ως παθητικά. Κλείνοντας αυτή την ενότητα, μπορούμε να αναφέρουμε ότι όσον αφορά τη διαφορά ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά και αυτοπαθή ρήματα, εξαρτάται από το όρισμα. Αν το όρισμα είναι άψυχο, δεν έχουμε την αυτοπαθή ερμηνεία.

Είδαμε ότι για να κατανοήσουμε την ερμηνεία των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων στα Ελληνικά τον σημαντικό ρόλο παίζουν οι προθέσεις ως διαγνωστικό τεστ (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2006, 2015), στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε πώς έχει συζητηθεί στη βιβλιογραφία ο ρόλος των προθέσεων πιο αναλυτικά.

3.5 Προθετικές φράσεις και τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα

Είχαμε πει ότι στα Ελληνικά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα νομιμοποιούν τις αιτίες (causers) και τα αιτιακά γεγονότα (causing events). Οι διαφορετικές προθέσεις εισάγουν τους διαφορετικούς θεματικούς ρόλους: οι Δράστες εισάγονται από το «από» (σε αυτή τη περίπτωση το όρισμα είναι έμψυχο), τα Όργανα-από το «με», οι αιτίες (causers) και οι δυνάμεις της φύσης - από τα «από» ή «με» και τα αιτιακά γεγονότα από τα «από» ή «με» (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2006, 2015). Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2008) αναφέρουν τα εξής παραδείγματα:

(97) a. Ο Γιάννης άνοιξε την πόρτα με το κλειδί. – Όργανο

b. Τα ρούχα στέγνωσαν από τον ήλιο/με τον ήλιο.- Αιτία

c. Η πόρτα έσπασε από/με το απότομο κλείσιμο.- Αιτιακό γεγονός

Επίσης τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν νομιμοποιούν τους Δράστες (98), αλλά νομιμοποιούν τα Αίτια (99):

(98) a. *Τα μαλλιά μου στέγνωσαν από την κομμώτρια.

b. * Η σούπα κάηκε από τον Γιάννη.

c. (*) Το χειρόγραφο καταστράφηκε από την υπάλληλο.

Τα παραδείγματα (98 a,c) δείχνουν οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006). Στο παράδειγμα (98c) ο αστερίσκος είναι στη παρένθεση, επειδή το ρήμα *καταστρέφω* δημιουργεί αμφισημία, στα Ελληνικά σχηματίζει τόσο τις παθητικές, όσο και τις αντιμεταβιβαστικές δομές. Με την παθητική ερμηνεία το παράδειγμα (98c) θα είναι γραμματικό, με την αντιμεταβιβαστική – αντιγραμματικό. Το παράδειγμα (98b) το δείχνουν οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2008). Επίσης, σύμφωνα με τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006), το είδος της μορφολογίας (παθητική ή ενεργητική) δεν επηρεάζει την κατανομή των Προθετικών Φράσεων. Το βλέπουμε στα παραδείγματα (99).

(99) a. Τα ρούχα στέγνωσαν από τον ήλιο.

b. Το χειρόγραφο καταστράφηκε από την πυρκαγιά.

Στη περίπτωση της επιλογής των «από» και «με», σύμφωνα με τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006), παίζει ρόλο η αιτιακή σχέση ανάμεσα στις αιτίες (causers) και την αλλαγή της κατάστασης. Αν η αιτία είναι έμμεση, δηλαδή αν υπάρχουν κάποιες ενδιάμεσες αιτίες/ενδιάμεσα γεγονότα που οδηγούν στην αλλαγή, τότε η πρόθεση είναι «με»:

(100) a. Οι τιμές αυξήθηκαν με/?? από την κρίση του πετρελαίου.

b. Η δημόσια συγκοινωνία άλλαξε με/?? από τους Ολυμπιακούς αγώνες.

Αν είναι άμεση, τότε η πρόθεση είναι «από» (Alexiadou & Anagnostopoulou, 2008):

(101) Ο Γιάννης πέθανε από/* με καρδιά.

Για την πρόθεση «με» πρέπει επίσης να πούμε ότι χρησιμοποιείται με τις ουσιαστικοποιημένες προτάσεις που λειτουργούν ως αιτιακά γεγονότα:

(102) Με το να χαμηλώσω τη θερμοκρασία κρύωσα την σούπα.

Επίσης τα ελληνικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα νομιμοποιούν τα Όργανα (Alexiadou & Anagnostopoulou, 2008):

(103) a. Τα μαλλιά μου στέγνωσαν με το πιστολάκι.

b. Το πανί σκίστηκε με το ψαλίδι.

Αλλά δεν επιτρέπουν όλα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα τα Όργανα. Σύμφωνα με τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015), τα Όργανα νομιμοποιούνται μόνο όταν μπορούν να εμφανιστούν ως Υποκείμενα της Επιφανειακής Δομής με τα αντίστοιχα μεταβατικά ρήματα:

(104) Το πιστολάκι στέγνωσε τα μαλλιά.

Ενώ στο επόμενο ζεύγος προτάσεων το Όργανο δεν επιτρέπεται ούτε σαν προθετική φράση στην αντιμεταβιβαστική δομή ούτε μπορεί να είναι υποκείμενο της μεταβατικής πρότασης:

(105) a.*Ο τοίχος άσπρισε με το πινέλο.

b.*Το πινέλο άσπρισε τον τοίχο.

Για να εξηγήσουν αυτή τη διαφορά, οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) προτείνουν ότι στα παραδείγματα (103) και (104) έχουμε το Όργανο-Αίτιο (instrument-causer), ενώ στο (105) έχουμε το απλό Όργανο. Τα απλά Όργανα προϋποθέτουν την παρουσία του Δράστη ή κάποιας βούλησης, για αυτό τέτοια παραδείγματα είναι αντιγραμματικά όταν αφορούν τις αντιμεταβιβαστικές δομές. Ενώ το Όργανο-Αίτιο σαν να λειτουργεί από μόνο του, χωρίς την παρουσία του Δράστη.

Σύμφωνα με αυτά που αναφέραμε, μπορούμε να πούμε ότι η γραμματικότητα των *από/με*-Προθετικών Φράσεων δείχνει την παρουσία στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα κάτι έμμεσου που προκαλεί τα γεγονότα (implicit causer). Βλέπουμε ότι στην Ελληνική γλώσσα οι Προθετικές Φράσεις παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην κατανόηση της ερμηνείας των αντιμεταβιβαστικών δομών.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα εξετάσουμε, ποια ρήματα της Ελληνικής γλώσσας σχηματίζουν τις αντιμεταβιβαστικές δομές. Θα μελετήσουμε τις ρηματικές ρίζες από την πλευρά της μορφολογίας και σημασιολογίας.

3.6 Τα ελληνικά ρήματα που μπορούν να σχηματίσουν την αντιμεταβιβαστική δομή

Τέτοια ρήματα περιέχουν (υπονοούν) κάποιον μη εκπεφρασμένο αίτιο (implicit causer) στη δομή τους (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2006). Σύμφωνα με την Zombolou (2004) χωρίζονται στις τρεις μορφολογικές τάξεις:

1) Τα ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα. Για παράδειγμα: καθαρός → καθαρίζω, λείος → λιώνω (βλ. Zombolou 2004, σελ. 149) (σύμφωνα με το ετυμολογικό λεξικό το *λιώνω* της Μεσαιωνικής Ελληνικής προέρχεται από το *λειόω/λειῶ* «κάνω λείο» των Αρχαίων Ελληνικών, επίσης, η Zombolou (2004) παραπέμπει στο ετυμολογικό λεξικό του Τριανταφυλλίδη (1999) (βλ. Idrima Triantafilidi 1999, σελ. 798), λερός → λερώνω.

2) Τα ρήματα που προέρχονται από τα ουσιαστικά. Για παράδειγμα: ο πάγος → παγώνω, το κεριό → κερώνω, το κρύο → κρυώνω (παρόλο που το ρήμα προέρχεται από το επίθετο *κρύος*, η Zombolou (2004) παραπέμπει στο ετυμολογικό λεξικό του Αντριώτη (βλ. Zombolou 2004, σελ. 149) το οποίο αναφέρει ότι αυτό το ρήμα προέρχεται από το ουσιαστικό (βλ. Andriotis 1990, σελ. 176).

3) Ριζικά ρήματα (root verbs). Για παράδειγμα: κόβω, καίω, σπάω.

Όσον αφορά τη σημασιολογία, χωρίζονται στις 4 τάξεις (Zombolou, 2004):

1) Τα ρήματα που δηλώνουν ότι το όρισμα αποκτά την ιδιότητα που δηλώνεται από το αρχικό επίθετο:

(106) Το πάτωμα καθάρισε. [*Χπάτωμα*ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΙΜΑΙ_{καθαρό})]

2) Τα ρήματα που δηλώνουν ότι το όρισμα αποκτά το αντικείμενο που δηλώνεται από το αρχικό ουσιαστικό:

(107) Το παπούτσι τρύπησε. [*Χπαπούτσι*ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΧΩ_{έχω}τρύπα.)]

3) Τα ρήματα που δηλώνουν ότι το όρισμα γίνεται σαν το αρχικό ουσιαστικό, όπως το ρήμα *γυαλίζω* σημαίνει ότι κάτι γίνεται σαν το γυαλί:

(108) Το δαχτυλίδι γυάλισε. [*Χδαχτυλίδι*ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΙΜΑΙ_{σαν το γυαλί})]

4) Τα ρήματα που δηλώνουν ότι το όρισμα βρίσκεται στη κατάσταση, η οποία αρχικά ορίζεται από το ρήμα:

(109) Η πόρτα άνοιξε. [*Χπόρτα*ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΙΜΑΙ_{κατά έναν τρόπο} *Ζανοίγω*)]

Μιλώντας για τη σημασιολογία των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, πρέπει να αναφερθούμε και στους περιορισμούς τους, ρηματικούς και επιλογής.

3.7 Οι ρηματικοί περιορισμοί και οι περιορισμοί επιλογής

Όπως είναι γνωστό στη βιβλιογραφία (βλ. ενδεικτικά Levin & Rappaport Hovav 1995, Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer 2015 και αναφορές που περιλαμβάνονται εκεί), πολλά μεταβατικά ρήματα δεν επιτρέπεται να σχηματίζουν τις αντιμεταβιβαστικές δομές. Για παράδειγμα, από το ρήμα *σπάω* μπορούμε να σχηματίσουμε το αντιμεταβιβαστικό ρήμα, ενώ από το ρήμα *κόβω*-σε γλώσσες όπως τα Αγγλικά (και ίσως και στα Ελληνικά) όχι. Έχουμε συζητήσει αυτό το ρήμα μιλώντας για τη Ρωσική γλώσσα (Κεφάλαιο 2.7, παράδειγμα (71)). Είπαμε ότι για να κόψουμε κάτι, χρειαζόμαστε κάποιο όργανο, το οποίο χρησιμοποιεί ο Δράστης. Για αυτό το ρήμα δεν έχει το αντίστοιχο αντιμεταβιβαστικό. Το ίδιο μπορεί να ισχύει και για το ελληνικό «κόβω» και σίγουρα ισχύει για ρήματα που επιλέγουν δράστη ως υποκείμενο, όπως το αγγλικό «kill» και το ελληνικό «δολοφονώ». Έχουμε επομένως ρηματικός περιορισμός στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που οφείλονται στο υποκείμενο που επιλέγουν, περιορισμούς επιλογής. Κάποια ρήματα παρουσιάζουν και επιπλέον περιορισμούς επιλογής, δηλαδή χρησιμοποιούνται ως αντιμεταβιβαστικά σε συνδυασμό μόνο με τα συγκεκριμένα εσωτερικά ορίσματα και όχι με άλλα. Είδαμε παραπάνω, για παράδειγμα, ότι το *break* σχηματίζει αντιμεταβιβαστικές δομές όταν συνδυάζεται με αντικείμενο που μπορεί να σπάσει από φυσικό αίτιο, π.χ. *the glass*, αλλά όχι όταν συνδυάζεται με εσωτερικό όρο που απαιτεί δράστη όπως, π.χ. «*the contract*». Επομένως, τα μεταβατικά ρήματα που δεν επιτρέπουν τις Αιτίες ως ορίσματά τους (αλλά παίρνουν επιλέγουν Δράστες και Όργανα) δεν σχηματίζουν τις αντιμεταβιβαστικές δομές.

Τα ρήματα που παρουσιάζουν αυτούς τους περιορισμούς, δεν είναι τα ίδια σε όλες τις γλώσσες (Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer, 2015). Για παράδειγμα,

αν κοιτάξουμε τους ρηματικούς περιορισμούς, τα ρήματα *καταστρέφω* και *σκοτώνω* δεν σχηματίζουν την αντιμεταβιβαστική δομή στα Αγγλικά (και στα Γερμανικά) (110), αλλά τη σχηματίζουν στα Ελληνικά (111):

(110)a. John / the fire / the bomb destroyed the manuscript.

Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα κατέστρεψε το χειρόγραφο
«Ο Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα κατέστρεψε το χειρόγραφο».

b. *The manuscript destroyed.

Το χειρόγραφο καταστράφηκε.

c. John / the fire / the bomb killed Mary.

Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα σκότωσε Μαρία
«Ο Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα σκότωσε τη Μαρία».

d. *Mary killed.

Μαρία σκοτώθηκε.

«Η Μαρία σκοτώθηκε».

(111) a. Ο Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα κατέστρεψε το χειρόγραφο.

b. Το χειρόγραφο καταστράφηκε.

c. Ο Γιάννης/ η φωτιά/ η βόμβα σκότωσε τη Μαρία

d. Η Μαρία σκοτώθηκε.

Φαίνεται ότι στα Ρωσικά το ρήμα *καταστρέφω* σχηματίζει το αντιμεταβιβαστικό ρήμα, ενώ το *σκοτώνω* – όχι (τουλάχιστον με την ίδια σημασία που έχει το ελληνικό ρήμα):

(112) a. Rukopis' uničtožilas'.

χειρόγραφο καταστράφηκε

«Το χειρόγραφο καταστράφηκε».

b. ?Maria ubilas'.

Μαρία σκοτώθηκε

«Η Μαρία σκοτώθηκε». (Η πρόταση είναι γραμματική, αν η Μαρία έπεσε ή τραυματίστηκε, αλλά αν πέθανε, τότε είναι αντιγραμματική.)

Επιπλέον, ορισμένοι συνδυασμοί «Ρήμα+Αντικείμενο» που δεν επιτρέπουν αντιμεταβιβαστική δομή στα Αγγλικά και Γερμανικά, ισχύουν στα Ελληνικά. Για παράδειγμα, όπως αναφέραμε παραπάνω, στα Αγγλικά το μεταβατικό ρήμα *break* («σπάω») παίρνει πολλά ουσιαστικά ως αντικείμενα, ενώ το αντιμεταβιβαστικό *break* παίρνει λιγότερα ουσιαστικά ως υποκείμενα. Και μόνο οι συγκεκριμένοι τύποι των αντικειμένων μπορούν να σπάνε (113c) (Levin & Rappaport-Hovav, 1995):

(113) a. He broke his promise/ the contract/the world record.

Αυτός έσπασε του υπόσχεση/το συμβόλαιο/ το παγκόσμιο ρεκόρ

«Αυτός έσπασε την υπόσχεσή του/ το συμβόλαιο/ το παγκόσμιο ρεκόρ».

- b. *His promise/The contract/The world record broke.
 Του υπόσχεση/το συμβόλαιο/το παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε
 «Η υπόσχεσή του/ το συμβόλαιο/το παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε».
- c. The vase/The window/The bowl/The radio/The toaster broke.
 «Το βάζο/ το παράθυρο/η κούπα/το ράδιο/ η τοστιέρα έσπασε».

Αλλά στα Ελληνικά τέτοιες περιπτώσεις είναι γραμματικές:

- (114) a. Αυτός έσπασε την υπόσχεσή του/ το συμβόλαιο/ το παγκόσμιο ρεκόρ.
 b. Η υπόσχεσή του/ το συμβόλαιο/το παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε.

Θα επιστρέψουμε την γραμματικότητα των ελληνικών παραδειγμάτων στο Κεφάλαιο 3.9 που αφορά την συντακτική αποσύνθεση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα επικεντρωθούμε στην μορφολογική τάξη Γ, τα ρήματα της οποίας μπορούν να έχουν και την ενεργητική, και την μεσοπαθητική μορφολογία (τα wrinkle/crumple-ρήματα).

3.8 Τα ρήματα της Γ τάξης και η σημασιολογική διαφορά που παρουσιάζουν

Είχαμε πει ότι τα αντιμεταβιβαστικά wrinkle/crumple ρήματα μαρκάρονται με την μεσοπαθητική μορφολογία προαιρετικά. Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) και ο Schäfer (2008) αναφέρουν ότι μεταξύ της ενεργητικής και μεσοπαθητικής μορφολογίας υπάρχει σημασιολογική διαφορά. Η μεσοπαθητική μορφολογία μπορεί να δείχνει την πλήρη μεταβολή της κατάστασης, αν η μεταβολή είναι μερική, τότε η μορφολογία είναι ενεργητική. Το επόμενο παράδειγμα δείχνει αυτή τη διαφορά (από την Plakouda, 2019):

- (115) a. Το νερό ζέστανε. (Μερική μεταβολή, η θερμοκρασία του νερό δεν είναι ακόμα αυτή που θέλαμε, το νερό βρίσκεται στη διαδικασία του ζεστάματος)
- b. Το νερό ζεστάθηκε. (Καθολική μεταβολή)

Το ίδιο δείχνουν και τα ρήματα λερώνω/λερώνομαι (Alexiadou & Anagnostopoulou, 2004):

- (116) Το τραπεζομάντηλο λέρωσε/λερώθηκε.

Σύμφωνα με τις (Alexiadou & Anagnostopoulou, 2004) και με τον Schäfer (2008) η πλήρης μεταβολή της κατάστασης διαπιστώνεται μέσα από την χρήση του επιρρήματος «εντελώς»:

- (117) a. Το κτίριο γκρέμισε σε ένα σημείο, αλλά δεν γκρεμίστηκε/*γκρέμισε εντελώς.
- b. Το τραπεζομάντηλο λέρωσε σε ένα σημείο, αλλά δεν λερώθηκε/*λέρωσε εντελώς.

- c. Το πουκάμισο τσαλάκωσε σε ένα σημείο, αλλά δεν τσαλακώθηκε/
*τσαλάκωσε εντελώς.

Αλλά αυτά τα παραδείγματα δεν δείχνουν ότι η μεσοπαθητική μορφολογία σχετίζεται μόνο με την πλήρη μεταβολή. Στα παραδείγματα στο (118) στο πρώτο μέρος της πρότασης η μεσοπαθητική μορφολογία σχετίζεται με την μερική μεταβολή (Alexiadou & Anagnostopoulou, 2004):

- (118) a. Το κτίριο γκρεμίστηκε σε ένα σημείο, αλλά δεν γκρεμίστηκε εντελώς.
b. Το τραπεζομάντηλο λερώθηκε σε ένα σημείο, αλλά δεν λερώθηκε εντελώς.

Επομένως, η γενίκευση είναι ότι στα Ελληνικά η ενεργητική μορφολογία σχετίζεται μόνο με την μερική μεταβολή της κατάστασης, ενώ η μεσοπαθητική μορφολογία μπορεί να σχετίζεται και με την πλήρη μεταβολή, και με την μερική. Αυτό το συμπέρασμα αφορά μόνο αυτή τη τάξη των ρημάτων (τη τάξη Γ- τα wrinkle/crumple ρήματα) στα οποία η ενεργητική μορφολογία εναλλάσσεται με την μεσοπαθητική μορφολογία στην αντιμεταβιβαστική ερμηνεία. Σύμφωνα με τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2013), τα ρήματα της τάξης Β που έχουν μόνο την ενεργητική μορφολογία για την αντιμεταβιβαστική ερμηνεία (και η μεσοπαθητική μορφολογία συνδέεται είτε με παθητική είτε με αυτοπαθή ερμηνεία), σχετίζονται με την πλήρη μεταβολή της κατάστασης:

- (119) Το σπίτι καθάρισε (*αλλά παρέμεινε βρόμικο σε ένα σημείο).

Τα ρήματα της Α τάξης (που πάντα έχουν την μεσοπαθητική μορφολογία) επίσης σχετίζονται με την πλήρη μεταβολή της κατάστασης:

- (120) Το πανί κομματιάστηκε (*αλλά παρέμεινε ακέραιο σε ένα σημείο).

Για την τάξη Γ των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων αναφέρεται από τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) και την έρευνα της Manromanolaki (2002) που δείχνει ότι τα ρήματα με την ενεργητική μορφολογία είναι επιτεύξεις (achievements) επειδή δεν χρησιμοποιούνται με την μη ολοκληρωμένη όψη (progressive) (σύμφωνα με τα τεστ του Dowty, 1979) (121a). Και τα ρήματα με την μεσοπαθητική μορφολογία είναι επιτελέσεις (accomplishments), επειδή χρησιμοποιούνται με την ολοκληρωμένη όψη (121b). Τα παραδείγματα δείχνουν οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004):

- (121) a.*Το κτίριο γκρέμιζε, όταν πέρασε ο δήμαρχος από εκεί.
b. Το κτίριο γκρεμιζόταν όταν πέρασε ο δήμαρχος από εκεί.

Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) επίσης δείχνουν ότι αυτό το τεστ (της μη ολοκληρωμένης όψης) εφαρμόζεται στα ρήματα της κατηγορίας Β (που έχουν μόνο την ενεργητική μορφολογία) και το αποτέλεσμα είναι γραμματικό. Αυτά τα ρήματα είναι επιτελέσεις:

- (122) Η πατάτα σάπιζε όταν την έβγαλα από τη σακούλα.

Επίσης εδώ πρέπει να αναφέρουμε και ότι υπάρχουν οι έρευνες (για παράδειγμα, της Zombolou (2004) και της Alexiadou (2010)) που προτείνουν ότι τα ρήματα της τάξης Γ έχουν την μη ενεργητική μορφολογία, όταν στο περικείμενο (συγκείμενο) υπάρχει μια εξωτερική δύναμη ή Αιτία. Τα παραδείγματα (123) και (124) αναφέρει η Zombolou (2004), το παράδειγμα (124) δείχνει και η Alexiadou (2010):

(123) a. [Το παντελόνι μου ακουμπούσε στο πετάλι του ποδηλάτου]_{αιτία} και λερώ**θηκε**.

b. *[Το παντελόνι μου ακουμπούσε στο πετάλι του ποδηλάτου]_{αιτία} και λέρω**σε**.

(124) a. *[Έτρεχε πολύ]_{αίτιο} και η μηχανή του αυτοκινήτου ζέ**στανε**.

b. [Έτρεχε πολύ]_{αίτιο} και η μηχανή του αυτοκινήτου ζε**στάθηκε**.

Η Zombolou (2004) αναφέρει τη λίστα των ρημάτων της Γ τάξης (παραξενεύω, λαδώνω, δροσίζω, ζεσταίνω, λερώνω, λασπώνω, πικραίνω) και υποστηρίζει ότι η επιλογή της μορφολογίας (ενεργητικής ή μεσοπαθητικής) εξαρτάται από την σημασιολογική αναπαράσταση που έχουν.

(125) Η μηχανή του αυτοκινήτου ζε**στάθηκε** από μόνη της.

Έχουμε την εξής σημασιολογική αναπαράσταση και η μορφολογία είναι μεσοπαθητική:

(126) [αιτιακό υπογεγονός_{έχει την ιδιότητα να είναι ζεστός} ΑΙΤΙΑ (ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΙΜΑΙ_{ζεσταμένη} (Υμηχανή)))]

Η επόμενη πρόταση:

(127) Ο καιρός ζέ**στανε** από μόνος του.

Έχει την ενεργητική μορφολογία και την εξής σημασιολογική αναπαράσταση:

(128) [X_{καιρός} ΓΙΝΟΜΑΙ (ΕΙΜΑΙ_{ζεστός})]

Δηλαδή όταν υπάρχει κάποιο αιτιακό υπογεγονός, τότε στην σημασιολογική αναπαράσταση του κατηγορήματος εμφανίζεται ο τελεστής ΑΙΤΙΑ και το αντιμεταβιβαστικό ρήμα παίρνει την μεσοπαθητική μορφολογία. Αν κάποια συγκεκριμένη αιτία δεν αναφέρεται, τότε δεν έχουμε αυτόν τον τελεστή και η μορφολογία είναι ενεργητική. Αλλά αυτές οι δομές που εξετάσαμε στα παραδείγματα (123)-(127) προκαλούν πολλές ερωτήσεις και προβληματίζουν τους φυσικούς ομιλητές. Το ρήμα «ζεσταίνω» στο παράδειγμα (127) είναι μάλλον ανεργαστικό, σύμφωνα με τις Levin & Rappaport Hovav (1995) είναι ρήμα έκκλησης ενέργειας (emission verb) και όταν έχει ενεργητική μορφολογία, δεν δηλώνει αλλαγή κατάστασης.

Καταλήγοντας, σε αυτό το κεφάλαιο προσπαθήσαμε να βρούμε τις παρόμοιες τριάδες των ρημάτων με αυτές που δείξαμε στο Κεφάλαιο 2.5 για τα Ρώσικα

(μεταβατικό-αναιτιατικό (δηλαδή με την ενεργητική μορφολογία) – αντιμεταβιβαστικό). Βρήκαμε ότι παρόλο που υπάρχουν στην Ελληνική γλώσσα, τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ενεργητική μορφολογία (τα αναιτιατικά στην ορολογία του Tatenoson (2013)) δηλώνουν το ακριβώς αντίθετο- την μερική μεταβολή της κατάστασης.

Τέτοιες τριάδες ψάξαμε και στα Αρχαία Ελληνικά. Ο Allan (2003) μελέτησε τα ρήματα κίνησης και δείχνοντας το παράδειγμα του ρήματος *ὀρμάω*, αναφέρει ότι είχε και την μεταβατική και την αντιμεταβιβαστική χρήση, υπήρχε όμως και το ρήμα *ὀρμάομαι* που επίσης είχε την αντιμεταβιβαστική χρήση. Για αυτά τα ρήματα (τα ρήματα κίνησης) ο Allan αναφέρει ότι η ενεργητική μορφολογία σχετίζεται με την μη τελικότητα, ενώ η μεσοπαθητική μορφολογία – με την τελικότητα. Βλέπουμε λοιπόν ότι και στα Αρχαία και στα Νέα Ελληνικά η ενεργητική μορφολογία κάποιων αντιμεταβιβαστικών ρημάτων μπορεί να τείνει να σχετίζεται με την μη τελικότητα και η μεσοπαθητική μορφολογία με την τελικότητα. Βεβαίως, δεν μπορούμε να βγάλουμε συμπέρασμα κοιτάζοντας μόνο τα ρήματα της κίνησης, μπορούμε μόνο να διατυπώσουμε την υπόθεση, η οποία θέλει περισσότερες μελέτες των Αρχαίων Ελληνικών.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα περάσουμε στην συντακτική αποσύνθεση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, όπως αυτή έχει προταθεί στη βιβλιογραφία.

3.9 Η συντακτική αποσύνθεση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

Με βάση το έργο της Kratzer (2003) οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) παρουσιάζουν τη δομή της αποσύνθεσης των ρημάτων της αλλαγής κατάστασης στα συστατικά της Φωνής και της Αιτίας. Αυτή η δομή ισχύει για όλα τα ρήματα της αλλαγής κατάστασης (μεταβιβαστικά, παθητικά, αντιμεταβιβαστικά με μεσοπαθητική μορφολογία):

(129) [ΦΩΝΗ[ΑΙΤΙΑ [Ρίζα]].

Η Αιτία εισάγει μια αιτιακή σχέση ανάμεσα στο αιτιακό γεγονός (causing event) (εγγενές όρισμα του τελεστή ΑΙΤΙΑ) και στην κατάσταση που προκύπτει ως αποτέλεσμα (σχηματίζεται από τη ρηματική Ρίζα + Θέμα).

Η Φωνή εισάγει το εξωτερικό όρισμα και έχει τα χαρακτηριστικά του Δράστη και του τρόπου (manner). Τα χαρακτηριστικά που φιλοξενούνται στη Φωνή δείχνουν, αν η δομή είναι παθητική, μεταβιβαστική ή αντιμεταβιβαστική. Αν το χαρακτηριστικό είναι [+Δράστης], τότε εισάγονται οι Δράστες (ή Προθετικές Φράσεις που εισάγουν κάποιο όργανο). Αν η Φωνή έχει [-Δράστης] χαρακτηριστικό, τότε εισάγονται οι αίτιοι (causers).

Στη περίπτωση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων η Φωνή μπορεί είτε να απουσιάζει, είτε να εισάγεται ως Φωνή [-Δράστης] με την Αιτία ως όρισμα. Στα Ελληνικά βλέπουμε και τις δύο περιπτώσεις. Όταν η μεσοπαθητική μορφολογία απουσιάζει, τότε λείπει η Φωνή, όταν η μεσοπαθητική μορφολογία υπάρχει, τότε έχουμε πλεοναστική Φωνή.

Όσον αφορά τις ρηματικές ρίζες, οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) αναφέρουν ότι τα ρηματικά θέματα χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- 1) Θέματα/ρίζες που πρέπει να συνδυαστούν με τα χαρακτηριστικά του Δράστη (σκοτώνω, δολοφονώ)
- 2) Θέματα/ρίζες που πρέπει να συνδυαστούν με εσωτερικές αιτίες (ανθίζω, μαραίνομαι)
- 3) Θέματα/ρίζες που πρέπει να συνδυαστούν με εξωτερικές αιτίες (σκοτώνω, καταστρέφω)
- 4) Θέματα/ρίζες που πρέπει να συνδυαστούν με αιτία που δεν προσδιορίζεται (ανοίγω, σπάω)

Την πρώτη κατηγορία δεν την κοιτάμε, επειδή απαιτεί την παρουσία του Δράστη, και έτσι δεν σχηματίζει αντιμεταβιβαστική δομή. Στην δεύτερη ανήκουν τα ανεργαστικά ρήματα όταν είναι μη τελικά (π.χ. «αστράφτω») και τα αναιτιατικά/αντιμεταβιβαστικά που μεταβάλλονται λόγω μιας εσωτερικής αιτίας που προκαλεί την αλλαγή όταν είναι τελικά (π.χ. «ανθίζω» «μαραίνομαι»). Οι ρίζες αυτές δεν μπορούν να συνδυαστούν με εξωτερική αιτία, γι' αυτό και δεν σχηματίζουν μεταβατικές/μεταβιβαστικές δομές ούτε και παθητικές (Levin & Rappaport Hovav 1995). Τα ρήματα της τρίτης κατηγορίας απαιτούν την παρουσία του εξωτερικού ορίσματος και την παρουσία της Φωνής, αλλά η Φωνή μπορεί να έχει και χαρακτηριστικό [-Δράστης]. Οι γλώσσες διαφέρουν στο πώς διαχειρίζονται τις ρίζες που πρέπει να συνδυαστούν με εξωτερικές αιτίες. Στα Αγγλικά και Γερμανικά αυτές οι ρίζες σχηματίζουν μόνο τις παθητικές δομές. Στα Ελληνικά μπορούν να σχηματίζουν και τις αντιμεταβιβαστικές. Αυτό εξαρτάται από τον τύπο της Κεφαλής Φωνή. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ρήματα τύπου *σκοτώνω* (για παράδειγμα, *χτυπάω*) δεν σχηματίζουν παθητικές δομές στα Ελληνικά:

- (130) a. Ο Γιάννης/ ο σεισμός/ η βόμβα σκότωσε τη Μαρία.
 b. Η Μαρία σκοτώθηκε *από τον Γιάννη/από τον σεισμό/ από τη βόμβα.
 c. Mary was killed/*Mary killed.

Για αυτή τη διαφορά ανάμεσα στα Ελληνικά και Αγγλικά η Alexiadou (2007) δίνει την εξής εξήγηση: τα ρήματα που έχουν τις εξωτερικές αιτίες, σχηματίζουν τις αντιμεταβιβαστικές δομές στα Ελληνικά, επειδή έχουν τις δομές με τη κεφαλή Φωνή με το χαρακτηριστικό [-Δράστης]. Τα Αγγλικά δεν έχουν τέτοια κεφαλή για τις αντιμεταβιβαστικές δομές, για αυτό τα ρήματα με τις εξωτερικές αιτίες μπορούν να σχηματίζουν μόνο τις παθητικές δομές.

Επίσης οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) δείχνουν ότι το ελληνικό ρήμα *σκοτώνω* δεν είναι το αντίστοιχο του αγγλικού *kill*. Από το αγγλικό *kill* μπορούμε να σχηματίσουμε το ουσιαστικό με τα χαρακτηριστικά του Δράστη (*kill-er*), αλλά από το *σκοτώνω* όχι. Στα Ελληνικά μόνο τα ρήματα τρόπου (*manner*) σχηματίζουν τα *er*-ουσιαστικά. Πιο πριν και ο Haspelmath (1993) ανέφερε ότι οι σημασίες των ρημάτων μπορούν να μη συμπίπτουν διαγλωσσικά.

Οι ρηματικές ρίζες της τέταρτης κατηγορίας που δεν προσδιορίζονται ως προς την Αιτία (*σπάω*, *ανοίγω*), μπορούν να έχουν ή να μην έχουν εξωτερικά ορίσματα. Αλλά εδώ βλέπουμε το πρόβλημα, επειδή τα κατηγορήματα τύπου «to break the world record» χρειάζονται έναν Δράστη. Στα Αγγλικά αυτά τα ρήματα σε τέτοια περιπτώσεις είναι σαν το «δολοφονώ», όπως είχαμε δει παραπάνω. Όπως αναφέρουν

οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006) στα ρήματα τύπου «δολοφονώ» τη παρουσία του Δράστη την υπονοεί η ρίζα, ενώ στα ρήματα «σπάω, ανοίγω» - η παρουσία δράστη καθορίζεται στο επίπεδο της Ρηματικής Φράσης (Ρήμα + Αντικείμενο). Και φαίνεται ότι στα Αγγλικά και Ελληνικά η παρουσία του Δράστη στο επίπεδο της Ρηματικής Φράσης γίνεται αντικείμενο διαφορετικής επεξεργασίας και δεν υπάρχει ακριβής μεταφραστική αντιστοίχιση. Για αυτό η πρόταση (131a) των Αγγλικών είναι αντιγραμματική, ενώ η (131b) των Ελληνικών- γραμματική. Ίσως στα Αγγλικά τέτοιες δομές σχετίζονται μόνο με την παρουσία του Δράστη, ενώ στα Ελληνικά – με την εξωτερική αιτία.

- (131) a. *The world record broke.
 b. Το παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε.

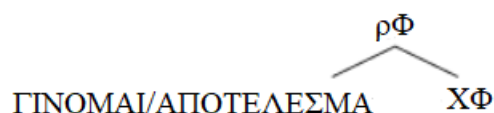
Φαίνεται ότι το ρωσικό ρήμα *σπάω* (*razbivat'-sja, narušat'-sja*) όταν έχει τα ορίσματα «ρεκόρ, υπόσχεση, συμβόλαιο», παρόλο που μαρκάρεται μορφολογικά και έχει κεφαλή Φωνή, σημασιολογικά μοιάζει με το αγγλικό *break*, και υπονοεί την παρουσία του Δράστη :

- (132) *Ego obeščanije narušilos?/ dogovor narušilsja/ mirovoj record pobilsja.
 Του υπόσχεση έσπασε/ συμβόλαιο έσπασε/ παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε
 «Η υπόσχεσή του έσπασε/ το συμβόλαιο έσπασε/ το παγκόσμιο ρεκόρ έσπασε».

Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε τις συντακτικές αναπαραστάσεις των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων.

3.10 Η σύνταξη των ελληνικών αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

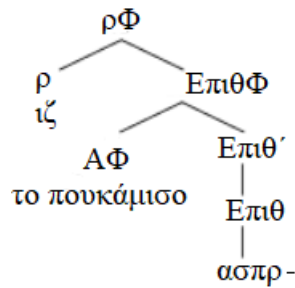
Θα ακολουθήσουμε την ανάλυση των Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) που αναφέρουν ότι γενικά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα έχουν την εξής δομή:

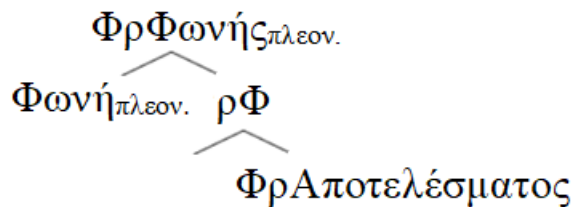
Είχαμε δείξει πιο πριν τις 3 τάξεις των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων των Ελληνικών. Η ΧΦ στη δομή μας θα εξαρτάται από την τάξη του ρήματος.

1. Θα ξεκινήσουμε από τα ρήματα της Β τάξης που σχηματίζονται από τα επίθετα και έχουν επιθήματα -ιζ, -εν, -ευ, ον. Οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) προτείνουν ότι τέτοια ρήματα έχουν το ρ της μεταβολής-της-κατάστασης και τα επιθήματα αυτά πραγματώνουν μορφοσυντακτικά τον τελεστή ΓΙΝΟΜΑΙ/ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ. Το ρ περιέχει το θέμα του επιθέτου. Το παράδειγμα (133a) έχει την αναπαράσταση (133b):

- (133) a. Το πουκάμισο άσπρισε.
 b. Ασπρίζω: γίνομαι άσπρο

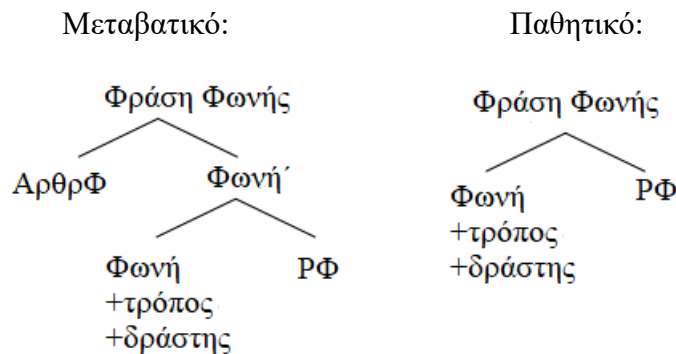
2. Τα ρήματα της Γ τάξης (τα wrinkle/crumple ρήματα με την μεσοπαθητική μορφολογία) επίσης έχουν το συστατικό ΓΙΝΟΜΑΙ/ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ. Αλλά βασίζονται στο ρ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ που, σύμφωνα με την ανάλυση των Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006, 2015) βρίσκεται κάτω από τη Φράση Φωνής (πλεοναστικής, χωρίς τα χαρακτηριστικά του Δράστη, αλλά με τα χαρακτηριστικά του τρόπου (Alexiadou & Anagnostopoulou 2004)):

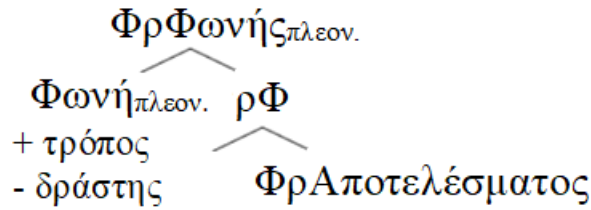
Η μεσοπαθητική μορφολογία σχετίζεται με τη Φωνή. Τα τροπικά επιρρήματα (π.χ. προσεκτικά) συνυπάρχουν με τέτοια ρήματα (134a), ενώ είναι αντιγραμματικά με τα ρήματα με την ενεργητική μορφολογία (επειδή τέτοια ρήματα δεν έχουν τρόπο (manner)) (134b):

- (134) a. Το πανί σκίστηκε προσεκτικά.
 b.* Το πουκάμισο άσπρισε προσεκτικά.

Εξετάζοντας τις αναλύσεις των Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) και των Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006, 2015) δείχνουμε την εξής διαφορά ανάμεσα στα μεταβατικά, παθητικά και αντιμεταβιβαστικά ρήματα:

Αντιμεταβιβαστικό (wrinkle/crumple με την μεσοπαθητική μορφολογία):

Βλέπουμε ότι τα wrinkle/crumple ρήματα της Γ τάξης με την μεσοπαθητική μορφολογία διαφέρουν από τα ρήματα της Β τάξης (που προέρχονται από τα επίθετα) (βλ. το παράδειγμα (133)) συντακτικά έχοντας το ρηματικό συστατικό (τη Ρηματική Φράση).

3. Τα wrinkle/crumple ρήματα της Γ τάξης με την ενεργητική μορφολογία, όπως είχαμε αναφέρει προηγουμένως, σχετίζονται με την μερική μεταβολή της κατάστασης:

(135) Το πουκάμισο τσαλάκωσε σε ένα σημείο, αλλά δεν τσαλακώθηκε εντελώς.

Για να δείξουν αυτή τη μερική μεταβολή, οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) προτείνουν την εξής εξήγηση: τέτοια ρήματα έχουν ένα κτητικό συστατικό στη δομή τους:

(136) Το πουκάμισο έχει ένα τσαλάκωμα κάπου.

Αλλά αυτά τα κατηγορήματα δεν είναι καταστασιακά (όπως το (137a)), έχουν την θαμιστική (habitual) ερμηνεία στον Ενεστώτα (137b):

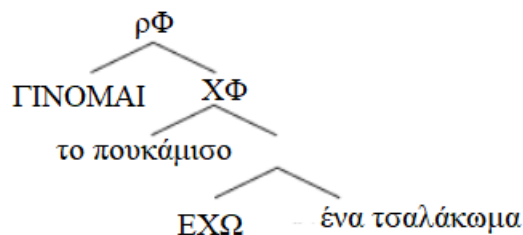
(137) a. *Ο Γιάννης αγαπάει τη Μαρία (#συχνά/εύκολα)

b. Το πουκάμισο τσαλακώνει συχνά/εύκολα.

Δεν συνυπάρχουν με το μη συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας, όπως οι επιτεύξεις:

(138) *Το πουκάμισο τσαλακώνει.

Την συντακτική αναπαράσταση του ρήματος με τα δύο συστατικά (το ΓΙΝΟΜΑΙ και το κτητικό χαρακτηριστικό), την βλέπουμε παρακάτω:

Εδώ η ρ ΓΙΝΟΜΑΙ περιέχει την κτητική δομή. Όπως και στη δομή των ρημάτων που προέρχονται από τα επίθετα, εδώ δεν υπάρχει η μορφολογία που να δείχνει τη Φωνή και δεν χρησιμοποιούνται τα επιρρήματα που δείχνουν τρόπο:

(139) a. Το κτίριο γκρεμίστηκε μεθοδικά.

b. *Το κτίριο γκρέμισε μεθοδικά.

Κλείνοντας τη συζήτηση για τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών πρέπει να αναφέρουμε ότι για την σύγκριση με τα ρωσικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα και επειδή ψάχνουμε τις τριάδες των ρημάτων (μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό που προέρχονται από την ίδια ρίζα και βρέθηκαν στα Ρωσικά (Tatevoson 2013), βλ. το Κεφάλαιο 2.5) στις άλλες γλώσσες, μας εξυπηρετούσε πολύ η ιδέα ότι οι παρόμοιες τριάδες υπάρχουν στα Ελληνικά και η ειδική μορφολογία (το -μαι) σε τέτοια ρήματα σχετίζεται με την τελικότητα, ενώ η ενεργητική μορφολογία σχετίζεται με τη μη τελικότητα. Πιο πολύ το συζητάνε η Zompolou (2004) και οι Alexiadou & Anagnostopoulou (2004). Αλλά αργότερα οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) αναφέρουν ότι αυτός ο συσχετισμός δεν είναι άμεσος, είναι απλά κάποιες τάσεις. Κάποια ρήματα με την ειδική μορφολογία από την τάξη Γ των wrinkle/crumple ρημάτων τείνουν να είναι τελικά, ενώ κάποια ρήματα από αυτή την τάξη με την ενεργητική μορφολογία τείνουν να είναι μη τελικά. Στο βιβλίο του 2015 οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ειδική μορφολογία των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων δεν έχει άμεση σημασιολογική επίδραση.

Σε αυτά τα κεφάλαια που είχαμε δείξει, είδαμε τις αντιμεταβιβαστικές δομές των Ρωσικών και των Ελληνικών και τα πιο βασικά χαρακτηριστικά τους. Στο επόμενο κεφάλαιο θα τα συγκρίνουμε, θα δούμε, ποιες ομοιότητες και διαφορές έχουν και με βάση αυτό θα οδηγηθούμε στα συμπεράσματά μας.

4. Σύγκριση των αντιμεταβιβαστικών δομών της Ρωσικής και της Ελληνικής γλώσσας

Ξεκινώντας αυτή την ενότητα, συνοψίζουμε ότι τα Ελληνικά έχουν τρεις τάξεις των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, ανήκουν στις γλώσσες, οι οποίες έχουν τα μορφολογικά μαρκαρισμένα αντιμεταβιβαστικά ρήματα (με την μεσοπαθητική μορφολογία), τα αμαρκάριστα (με την ενεργητική μορφολογία) και κάποια αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ελληνικών έχουν και προαιρετικό μαρκάρισμα. Σύμφωνα με τον Haspelmath (1993) το μοντέλο παραγωγής των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων από τα μεταβατικά (αντιμεταβιβαστικό μοντέλο) επικρατούσε στα Αρχαία Ελληνικά, αλλά τα Νέα Ελληνικά έχουν πολλά «ασταθή» (labile) ρήματα δηλαδή ρήματα που χρησιμοποιούνται και ως μεταβιβαστικό, και ως αντιμεταβιβαστικό. Τα Ρώσικα έχουν το αντιμεταβιβαστικό μοντέλο παραγωγής των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων, εφόσον τα περισσότερα παράγονται με το *sja*, και πολύ λίγα ασταθή ρήματα. Οι βασικοί τρόποι παραγωγής των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων είναι δύο: με μορφολογικό μαρκάρισμα και χωρίς. Όταν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα σχηματίζονται με την χρήση της μεσοπαθητικής μορφολογίας (το επίθημα *-sja*), δεν παρουσιάζουν τις αλλαγές στο θέμα του ρήματος. Αλλά όταν έχουν την ενεργητική μορφολογία, έχουν και διαφορετικές μορφοφωολογικές αλλαγές στο θέμα.

4.1 Σύγκριση των ιστορικών στοιχείων για τις δύο γλώσσες

Θα ξεκινήσουμε από την ιστορία των ρημάτων στις δύο γλώσσες. Είχαμε αναφέρει ότι στην Πρωτοϊνδοευρωπαϊκή γλώσσα για τον σχηματισμό των αντιμεταβιβαστικών δομών χρησιμοποιούνταν η Μέση Φωνή. Η λέξη *μέση* έχει πηγή στην Αρχαία Ελληνική γραμματική παράδοση (μεσότης) (Kulikov, 2013) και χρησιμοποιούνταν μαζί με τη λέξη *διάθεση*. Οι διαθέσεις ήταν τρεις: ενέργεια (πράξη), πάθος (πέιρα) και κάτι ενδιάμεσο - μεσότης. Σε όλες τις Αρχαίες Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες η Μέση Φωνή είχε τις εξής χρήσεις: αντιμεταβιβαστική, αυτοπαθή, αλληλοπαθή, αυτό-ευεργεσιακή (auto-benefactive). Πολλές διατηρούνται και στις σύγχρονες Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες. Στα Σύγχρονα Ρώσικα ο δείκτης της Μέσης Φωνής είναι το επίθημα *-sja* (στην Παλαιά Εκκλησιαστική Σλαβονική ήταν το κλιτικό *-se*) που σχετίζεται με το αυτοπαθές αντωνυμικό στοιχείο, όπως και στις Ρομανικές γλώσσες και στα Γερμανικά και σε άλλες Γερμανικές γλώσσες. Στα Ελληνικά η μεσοπαθητική κατάληξη *-μαι* διατηρήθηκε από τα Αρχαία Ελληνικά και δεν έχει σχέση με τα αντωνυμικά στοιχεία.

4.2 Σύγκριση της χρήσης της ειδικής μορφολογίας

Παρά τη μορφολογική διαφορά της ειδικής μορφολογίας στις δύο γλώσσες, στην χρήση της μορφολογίας τα Ρωσικά και τα Ελληνικά έχουν πολλά κοινά: έχουν τη Μέση Φωνή που χρησιμοποιείται στις αντιμεταβιβαστικές, αυτοπαθείς, αλληλοπαθείς, παθητικές δομές, στα αποθετικά και τα διαθετικά/γενικευτικά ρήματα, έχουν δηλαδή και οι δύο το φαινόμενο του συγκρητισμού. Η διαφορά των Ρωσικών από τα Ελληνικά είναι στο ότι τα Ρωσικά έχουν και άλλες χρήσεις της ειδικής μορφολογίας που τα Ελληνικά δεν τις έχουν (στα ιδιοσυγκρασιακά *sja*-ρήματα, στις αντιπαθητικές δομές και στην απρόσωπη σύνταξη). Στην χρήση της ειδικής μορφολογίας στις παθητικές δομές, ωστόσο, υπάρχουν και ομοιότητες, και διαφορές.

Τα Ρωσικά χρησιμοποιούν τη Μέση Φωνή μόνο στους χρόνους με το μη συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας. Αν το Ποιόν Ενέργειας είναι συνοπτικό (για παράδειγμα, στον Αόριστο), τα Ρωσικά χρησιμοποιούν την Παθητική Φωνή (που εκφράζεται με τον αναλυτικό τρόπο μέσω του συνδετικού ρήματος και της σύντομης μορφής της παθητικής μετοχής). Αντίθετα, τα Ελληνικά δεν έχουν ειδική μορφολογία για την Παθητική Φωνή και χρησιμοποιούν την μεσοπαθητική σε όλες τις όψεις/ ποιά ενεργείας. Η μορφή της μεσοπαθητικής μορφολογίας βέβαια δεν είναι ίδια σε όλους τους χρόνους και όψεις. Η κατάληξη -μαι του Ενεστώτα / Παρατατικού / Εξακολουθητικού Μέλλοντα στον Αόριστο / μη εξακολουθητικό μέλλοντα αλλάζει σε -θη- (-τηκ-). Στα Αρχαία Ελληνικά τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα στον Αόριστο είχαν το μόρφημα -η (π.χ. έτάκη «έλιωσε»), ενώ το μόρφημα -θη- δήλωνε και τότε την παθητική χρήση (Allan, 2003). Ο Allan προτείνει την εξής εξήγηση γιατί το επίθημα -θ(η)- χρησιμοποιούνταν στον Αόριστο και όχι στον Ενεστώτα: αυτό το επίθημα ήταν τυπικό για τα ρήματα που είχαν Πάσχοντα ως όρισμα. Και επειδή στον Αόριστο δηλώνεται το ολοκληρωμένο γεγονός και το όρισμα επηρεάζεται πιο πολύ σε σύγκριση με τον Ενεστώτα, με βάση όλα αυτά το ρήμα μαρκάρεται με το επίθημα -θη-. Νεότερες θεωρίες εξηγούν την μεταβολή της μορφολογίας μορφολογικά ή μορφο-συντακτικά.

4.3 Σύγκριση των διαφορών ανάμεσα στις αντιμεταβιβαστικές και τις παθητικές δομές. Προθετικές φράσεις

Όσον αφορά τις διαφορές ανάμεσα στις αντιμεταβιβαστικές και παθητικές δομές, και οι δύο γλώσσες δεν επιτρέπουν την παρουσία του Δράστη (είτε εμφανούς-μέσα στην Προθετική ή Ονομαστική Φράση), είτε υπονοούμενου - στα περιβάλλοντα με κάποια συγκεκριμένα επιρρήματα, όπως «επίτηδες»). Δεν επιτρέπουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα τελικές προτάσεις με τις δομές ελέγχου. Παρόλο που και στις δύο γλώσσες τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν επιτρέπουν την παρουσία του Δράστη, επιτρέπουν την παρουσία Αιτίας μέσα στην Προθετική Φράση. Στη Ρωσική γλώσσα η πρόθεση είναι *от* («από») (μπορεί να είναι και *из-за* («λόγω»). Την επιλογή της πρόθεσης δεν την επηρεάζει κάτι, αρκεί η πρόθεση να εισάγει κάποιο γεγονός (αλλά όχι το πρόσωπο ή την οντότητα). Στην Ελληνική γλώσσα οι προθέσεις είναι *από* και *με*, και η επιλογή της πρόθεσης δεν μπορεί να είναι αυθαίρετη, παίζει σημαντικό ρόλο. Τα Όργανα (τα Όργανα-Αίτιοι στην περίπτωση των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων) εισάγονται το «με», οι αιτίες (causers) και οι δυνάμεις της φύσης - από το «από» ή το «με» και τα αιτιακά γεγονότα, και αυτά από το «από» ή το «με». Η επιλογή των «από» ή «με» εξαρτάται από το είδος της αιτιακής σχέσης ανάμεσα στις αιτίες (causers) και την αλλαγή της κατάστασης. Αν η αιτία είναι έμμεση, τότε η πρόθεση είναι το «με», αν είναι άμεση, τότε η πρόθεση είναι το «από». Στην Ρωσική γλώσσα οι προθέσεις δεν έχουν τόσο κεντρικό ρόλο στην περιγραφή των αντιμεταβιβαστικών δομών, επειδή η γλώσσα έχει περισσότερες εγγενείς πτώσεις. Η Οργανική πτώση εισάγει όλα τα Όργανα και βλέπουμε ότι μόνο τα Όργανα-Αιτίες εισάγονται από τη Προθετική Φράση.

Επίσης στα Ρωσικά τόσο τα ρήματα με συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας όσο και τα ρήματα με μη συνοπτικό σχηματίζονται με τη βοήθεια του επιθήματος -sja, ενώ οι παθητικές δομές με συνοπτικό Ποιόν Ενέργειας έχουν διακριτή αναλυτική παθητική

δομή που σχηματίζεται με την παθητική μετοχή και το βοηθητικό ρήμα. Οι Ελληνικές παθητικές και αντιμεταβιβαστικές δομές πάντα έχουν το ίδιο μόρφημα, στον Ενεστότα είναι-μαι, στον Αόριστο- τηκ- (-θηκ-).

Τα Ρωσικά δεν έχουν περιορισμούς στα ρήματα, που μπορούν να σχηματίζουν τις παθητικές δομές, ενώ στα Ελληνικά τα περισσότερα ρήματα της μεταβολής της κατάστασης από την τάξη Β δεν σχηματίζουν τις παθητικές δομές, όπως επίσης και τα ρήματα *σπάω, κρυώνω, βαθαίνω, σκοτώνω, χτυπάω*. Για τους άλλους περιορισμούς και την σχετική διαφορά των Ρωσικών και των Ελληνικών θα μιλήσουμε περισσότερο στο Κεφάλαιο 4.5.

Όσον αφορά τη διαφορά ανάμεσα στα αντιμεταβιβαστικά και αυτοπαθή ρήματα, αυτό εξαρτάται από το όρισμα και στις δύο γλώσσες. Αν το όρισμα είναι άψυχο, δεν μπορούμε να έχουμε αυτοπαθή ερμηνεία.

4.4 Υπόθεση για τις τριάδες των ρημάτων

Όπως αναφέραμε, ο Tatevoson (2013) μελέτησε τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα των Ρωσικών και ανακάλυψε ότι υπάρχουν όχι ζευγάρια (μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό), αλλά τριάδες (μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό). Οι τριάδες αυτές αποτελούνται από ρήματα που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά παρουσιάζουν σημασιολογικές διαφορές. Ως αναιτιατικά ο Tatevoson ονομάζει τα αντιμεταβιβαστικά /εναρκτικά/ αναιτιατικά ρήματα χωρίς ειδική μορφολογία (-sja) και ως αντιμεταβιβαστικά τα ρήματα με ειδική μορφολογία (με το -sja). Δείξαμε ότι τέτοια αναιτιατικά ρήματα των Ρωσικών σχετίζονται με την τελικότητα, ενώ τα αντιμεταβιβαστικά – με την μη τελικότητα (degree achievements, Dowty 1979). Είχαμε ως στόχο να εντοπίσουμε αντίστοιχες τριάδες στα Ελληνικά και τις βρήκαμε με τα ρήματα που παρουσιάζουν προαιρετική μορφολογία. Ωστόσο, στα Ελληνικά οι δύο τύποι δηλώνουν μάλλον το αντίθετο. Τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα τέτοιων τριάδων με την ενεργητική μορφολογία σχετίζονται μόνο με την μερική μεταβολή της κατάστασης και είναι μάλλον επιτεύξεις. Αντίθετα, τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την μεσοπαθητική μορφολογία μπορεί να δηλώνουν την πλήρη μεταβολή της κατάστασης, αλλά μπορούν να σχετίζονται και με την μερική. Επίσης στην Ελληνική γλώσσα το αντιμεταβιβαστικό μέλος της τριάδας που έχει την ενεργητική μορφολογία, δεν διαφέρει μορφολογικά από το μεταβατικό ρήμα, ενώ στα Ρωσικά, όπως είπαμε, παρουσιάζονται μορφοφονολογικές διαφορές/μεταβολές. Μια ενδιαφέρουσα παρατήρηση αφορά τα χρώματα: στην Ελληνική γλώσσα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα που σχετίζονται με αυτά (και γενικά τα ρήματα που προέρχονται από τα επίθετα) ποτέ δεν έχουν την μεσοπαθητική μορφολογία. Ενώ στη Ρωσική γλώσσα τέτοια ρήματα σχηματίζουν τις τριάδες, και έχουν τόσο την ενεργητική μορφολογία όσο και την μορφολογία της Μέσης Φωνής.

Προσπαθώντας να εντοπίσουμε παρόμοιες τριάδες στις Αρχαίες γλώσσες, κοιτάξαμε τα Αρχαία Ελληνικά και βρήκαμε την εξής τριάδα: μεταβατικό ἵζω («καθίζω»)- καταστασιακό (stative) ἕξομαι («κάθομαι»)- αντιμεταβιβαστικό ἴζομαι («κάθομαι») (Luraghi, 2022). Σύμφωνα με την Luraghi (2022) η ρίζα προέρχεται από την Πρωτοϊνδοευρωπαϊκή *sed. Όπως και το Ρωσικό *sidet'* («κάθομαι»). Η τριάδα των Ρωσικών είναι: μεταβατικό *sažat'* («να καθίζω»)-καταστασιακό (αναιτιατικό) *sidet'* («να κάθομαι») - αντιμεταβιβαστικό *sadit'sja* («(να ξεκινάω) να κάθομαι»). Βλέπουμε ότι στο παράδειγμα των Αρχαίων Ελληνικών το καταστασιακό και το

αντιμεταβιβαστικό αντίστοιχα έχουν την μεσοπαθητική κατάληξη (-μαι), αλλά βλέπουμε και ότι στα καταστασιακά ρήματα το φωνήεν του ρηματικού θέματος αλλάζει (από το *i* στο *é*) που μοιάζει με την μεταβολή συμφώνων και φωνηέντων στα αναιτιατικά ρήματα των Ρωσικών.

4.5 Σύγκριση των περιορισμών που έχουν οι αντιμεταβιβαστικές δομές των Ρωσικών και των Ελληνικών

Και στις δύο γλώσσες τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ειδική μορφολογία σχηματίζονται από τα μεταβατικά, το υποκείμενο των οποίων δεν έχει χαρακτηριστικά του Δράστη. Τέτοια ρήματα έχουν κάποιο μη εκπεφρασμένο αίτιο (implicit causer) στη δομή τους. Είναι τα ρήματα μεταβολής κατάστασης, προέρχονται από τα επίθετα, ουσιαστικά ή είναι τα ριζικά ρήματα (root verbs).

Κάποιοι ρηματικοί περιορισμοί συμπίπτουν και στις δυο γλώσσες, κάποιοι διαφέρουν. Όσον αφορά τα ρήματα *καταστρέφω* και *σκοτώνω* που σχηματίζουν τα αντιμεταβιβαστικά αντίστοιχα στα Ελληνικά (το πρώτο σχηματίζει και παθητικό, το δεύτερο όχι), βλέπουμε ότι σχηματίζουν αντιμεταβιβαστικά και στα Ρωσικά (μόνο που το ρήμα *σκοτώθηκε* ερμηνεύτηκε ως «τραυματίστηκε» και όχι «πέθανε»). Όπως έχει διαπιστωθεί στη βιβλιογραφία, οι γλώσσες έχουν μεν ένα σύνολο ρημάτων που συμπεριφέρονται παντού με τον ίδιο τρόπο, έχουν όμως και τους δικούς τους ρηματικούς περιορισμούς. Για παράδειγμα, στα Ρωσικά το αντιμεταβιβαστικό ρήμα με την προσθήκη του επιθήματος -*sja* δεν σχηματίζεται, αν στο λεξικό ήδη υπάρχει το αντίστοιχο αντιμεταβιβαστικό ρήμα με την ίδια σημασιολογία και την ενεργητική μορφολογία (για παράδειγμα, για το ρήμα *σκοτώνω* (*ubit'*) υπάρχει το αντίστοιχο *πεθαίνω* με την ενεργητική μορφολογία (*umeret'*)). Είναι οι λεγόμενες υποκατάστατες ρίζες, για τις οποίες είχαμε μιλήσει στο Κεφάλαιο 2.4.

Όσον αφορά τους περιορισμούς επιλογής, δηλαδή κάποιους ορισμένους συνδυασμούς «Ρήμα+Αντικείμενο» που δεν ισχύουν στη γλώσσα, δεν είναι οι ίδιοι στα Ρωσικά και στα Ελληνικά. Είχαμε αναφέρει το παράδειγμα του ρήματος *σπάω* που στα Ελληνικά ερμηνεύεται ως αντιμεταβιβαστικό όταν έχει ορίσματα *ρεκόρ*, *συμβόλαιο*, *υπόσχεση*, ενώ στα Αγγλικά και Ρωσικά - όχι. Φαίνεται ότι στα Αγγλικά και Ρωσικά σε αντίθεση με τα Ελληνικά η παρουσία του Δράστη στο επίπεδο της Ρηματικής Φράσης επεξεργάζεται διαφορετικά και δεν υπάρχει η ακριβής αντιστοίχιση στη μετάφραση. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι στα Αγγλικά και στα Ρωσικά τέτοιες δομές σχετίζονται μόνο με την παρουσία του Δράστη, ενώ στα Ελληνικά – ο δράστης γίνεται αντιληπτός ως αιτία.

4.6 Σύγκριση των συντακτικών αναπαραστάσεων των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων

Εδώ τα Ρωσικά και τα Ελληνικά έχουν κοινά στοιχεία. Στην ανάλυσή μας ακολουθήσαμε τον Schäfer (2008), τις Alexiadou & Anagnostopoulou (2004) και τους Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2006, 2015) στο ότι διαγλωσσικά η ρίζα που σχηματίζει ένα μαρκαρισμένο αντιμεταβιβαστικό ρήμα, βρίσκεται στο περιβάλλον της Φωνής (πλεοναστικής, επειδή δεν προσθέτει κάποιο επιπλέον σημασιολογικό χαρακτηριστικό στην Ρηματική Φράση). Μόνο για τα Ρωσικά ο Guhl

(2010) πρότεινε ότι το -sja είναι λειτουργική Κεφαλή και συγχωνεύεται με τη Φωνή^{πλεον}.

Τα ρωσικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ειδική μορφολογία -sja (που δεν ανήκουν στις τριάδες) και όλα τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ενεργητική μορφολογία σχετίζονται με την τελικότητα και με την πλήρη μεταβολή της κατάστασης, οι συντακτικές τους αναπαραστάσεις έχουν το συστατικό ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (RESULT) και μοιάζουν με την συντακτική αναπαράσταση των ελληνικών wrinkle/crumple ρημάτων της Γ τάξης με την μεσοπαθητική μορφολογία.

Τα ρωσικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ειδική μορφολογία -sja που ανήκουν στις τριάδες (σχετίζονται με την μερική μεταβολή της κατάστασης) και τα ελληνικά αντιμεταβιβαστικά wrinkle/crumple ρήματα της Γ τάξης με την ενεργητική μορφολογία έχουν παρόμοιες συντακτικές αναπαραστάσεις. Έχουν το συστατικό ΓΙΝΟΜΑΙ (BECOME) και το κτητικό χαρακτηριστικό στη δομή τους. Η μόνη διαφορά είναι στο ότι στα Ελληνικά εδώ δεν υπάρχει η μορφολογία που να δείχνει τη Φωνή.

Και άλλη μια διαφορά που ξεχωρίζει τα Ελληνικά από τα Ρώσικα είναι στο ότι τα Ρώσικα δεν έχουν τα αντιμεταβιβαστικά «ασταθή» (labile) ρήματα, συνεπώς δεν έχουν τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την ενεργητική μορφολογία που σχετίζονται με την μερική μεταβολή κατάστασης. Τα Ελληνικά έχουν τέτοια ρήματα και η συντακτική τους αναπαράσταση σχετίζεται με το συστατικό ΓΙΝΟΜΑΙ (BECOME).

Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία εξετάσαμε το φαινόμενο των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων στα Ρώσικα και στα Ελληνικά. Είδαμε πώς σχηματίζονται μορφολογικά σε αυτές τις γλώσσες και ποιες διαφορές έχουν σε σχέση με τις παθητικές και αυτοπαθείς δομές. Αναφέραμε κάποιες ιστορικές πληροφορίες για την προέλευση της ειδικής μορφολογίας στα Ελληνικά και Ρώσικα, δείξαμε ότι έχει διαφορετικές πηγές και ότι η κατάληξη -μαι των Ελληνικών δεν σχετίζεται με το αυτοπαθές αντωνυμικό στοιχείο, όπως σχετίζεται το ρωσικό επίθημα – sja και τα αντίστοιχα στοιχεία στις Ρομανικές γλώσσες και στα Γερμανικά. Παρόλο που η ειδική μορφολογία και των δύο γλωσσών σχετίζεται με την Μέση Φωνή, χρησιμοποιείται στις παθητικές, αυτοπαθείς, αλληλοπαθείς δομές, στα αποθετικά και διαθετικά/γενικευτικά ρήματα, πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στις μεταφράσεις, επειδή εκεί που το ελληνικό ρήμα έχει την κατάληξη -μαι, δεν είναι απαραίτητο ότι το αντίστοιχο ρωσικό ρήμα θα έχει το επίθημα – sja.

Εστίασαμε περισσότερο στην υπόθεση του Tatevoson για τις τριάδες των ρωσικών ρημάτων (μεταβατικό-αναιτιατικό-αντιμεταβιβαστικό), που έχουν την ίδια ρίζα, αλλά τις σημασιολογικές διαφορές στη γεγονοτική δομή. Φτιάξαμε τη δικιά μας λίστα με τις 37 τέτοιες τριάδες των Ρωσικών βασίζοντας στις κρίσεις των φυσικών ομιλητών της Ρωσικής γλώσσας και στα σώματα των ρωσικών κειμένων. Δείξαμε ότι σε τέτοιες τριάδες η ύπαρξη της μορφολογίας της Μέσης Φωνής σχετίζεται με την μη τελικότητα, ενώ της ενεργητικής μορφολογίας – με τελικότητα. Επειδή οι προηγούμενες μελέτες που βασίζονται στις άλλες γλώσσες έδειξαν είτε ότι και τα αντιμεταβιβαστικά και τα αναιτιατικά ρήματα είναι τελικά και έχουν υποχρεωτικό αποτέλεσμα (Folli, 2002), είτε ότι τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα εστιάζονται στο αποτέλεσμα, ενώ τα αναιτιατικά δείχνουν τη διαδικασία, όπως έδειξαν οι Labelle & Doron (2010) για την Γαλλική γλώσσα, προσπαθήσαμε να βρούμε την γλώσσα που να είχε το ίδιο σχήμα με αυτό των Ρωσικών. Κοιτάξαμε τα Αρμενικά, τα Γεωργιανά και τα Ελληνικά. Επειδή τα Αρμενικά και τα Γεωργιανά θέλουν περισσότερες μελέτες και εκεί η έννοια της τελικότητας είναι πολύ δύσκολο θέμα, δεν περιγράψαμε τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα αυτών των γλωσσών στην παρούσα εργασία. Πιο προσεκτικά κοιτάξαμε τα Ελληνικά. Βρήκαμε εκεί τις παρόμοιες τριάδες στην τάξη Γ των wrinkle/crumple ρημάτων. Αλλά τα Ελληνικά παρουσιάζουν το ανάποδο σχήμα-τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα με την μεσοπαθητική μορφολογία που ανήκουν σε αυτές τις τριάδες, σχετίζονται και με την τελικότητα και με την μη τελικότητα, αλλά τα αντίστοιχα ρήματα με την ενεργητική μορφολογία - με την μη τελικότητα. Θα θέλαμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα Ελληνικά σε αυτό το κομμάτι μοιάζουν με τα Γαλλικά (Labelle & Doron 2010). Αλλά οι Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) δεν συμφωνούν με αυτή την ανάλυση, αναφέρουν ότι τα ελληνικά αντιμεταβιβαστικά ρήματα έχουν μόνο κάποιες τάσεις προς αυτή την συμπεριφορά, η ειδική μορφολογία των αντιμεταβιβαστικών ρημάτων μόνο σχετίζεται με την τελικότητα, αλλά δεν την προσδιορίζει. Σύμφωνα με τον Tatevoson (2013) το σχήμα των Ρωσικών δεν έχει βρεθεί ακόμα σε καμία άλλη γλώσσα, δεν το βρήκαμε και στα Ελληνικά, παρόλο που βρήκαμε κάποιες παρόμοιες τάσεις. Το θέμα αυτό θέλει περισσότερες μελέτες. Όσον αφορά τις Αρχαίες Ινδοευρωπαϊκές γλώσσες (τα Αρχαία Ελληνικά και Ρωσικά), βλέπουμε ότι οι τριάδες υπήρχαν και εκεί άλλαζε το φωνήεν (όπως γίνεται στα αναιτιατικά ρήματα των Ρωσικών), αλλά η μεσοπαθητική κατάληξη και τότε σχετιζόταν με την καθολική μεταβολή της κατάστασης.

Άλλο ένα συμπέρασμα που προκύπτει από την συζήτηση για τις τριάδες των ρωσικών ρημάτων και την τάξη Γ των ελληνικών wrinkle/crumple ρημάτων είναι ότι μπορούμε να πούμε ότι και στα Ρωσικά υπάρχει μια ξεχωριστή τάξη των ρηματικών ριζών που επιτρέπουν διαφορετικά υπογεγονότα, την σταδιακή εξέλιξη της κατάστασης. Τα ρήματα τέτοιας τάξης και σχηματίζουν τις τριάδες (μεταβατικό-αντιμεταβιβαστικό-αναιτιατικό) των ρημάτων στη Ρωσική γλώσσα.

Είδαμε ότι στα Ελληνικά στην ερμηνεία των αντιμεταβιβαστικών δομών οι προθετικές φράσεις παίζουν μεγάλο ρόλο. Επειδή τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν επιτρέπουν την παρουσία του Δράστη, αλλά επιτρέπουν της Αιτίας, η επιλογή της πρόθεσης στα Ελληνικά περιορίζεται. Στη περίπτωση της επιλογής των «από» και «με» παίζει ρόλο η αιτιακή σχέση ανάμεσα στους αιτίους (causers) και την αλλαγή της κατάστασης. Αν είναι έμμεση, τότε η πρόθεση είναι «με», αν είναι άμεση, τότε η πρόθεση είναι «από». Στην Ρωσική γλώσσα οι προθέσεις δεν παίζουν τόσο μεγάλο ρόλο, αρκεί η πρόθεση *от* («από») ή το συνώνυμό της *из-за* να εισάγει κάποιο γεγονός (αλλά όχι το πρόσωπο ή την οντότητα).

Επίσης επιβεβαιώσαμε την υπόθεση που αναφέρουν πολλοί γλωσσολόγοι ότι οι ρηματικοί περιορισμοί και οι περιορισμοί επιλογής για τα αντιμεταβιβαστικά ρήματα δεν είναι οι ίδιοι σε όλες τις γλώσσες. Και η μετάφραση τέτοιων δομών από μια γλώσσα προς την άλλη δεν μπορεί να είναι ακριβής. Το είδαμε με τα παραδείγματα των ρημάτων *σκοτώνω*, *καταστρέφω* και *σπάω*. Επιβεβαιώσαμε και ότι αν και η γλώσσα μπορεί να έχει μορφολογικό μαρκάρισμα στα αντιμεταβιβαστικά ρήματα, μπορεί να παρουσιάζει και το σχήμα των γλωσσών που τέτοιο μαρκάρισμα δεν έχουν (είναι το παράδειγμα των Ρωσικών και των Αγγλικών).

Είδαμε την συντακτική αναπαράσταση των αντιμεταβιβαστικών δομών των Ρωσικών και των Ελληνικών για τα ρήματα της κάθε τάξης. Βρήκαμε ότι υπάρχουν κάποια κοινά στοιχεία.

Στο τέλος κάναμε σύγκριση των βασικών σημείων, στα οποία εστίασαμε κοιτάζοντας κάθε μια από τις δύο γλώσσες. Βρήκαμε πολλά κοινά στοιχεία, αλλά και τις αρκετές διαφορές. Όλες αυτές οι πληροφορίες μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη μετάφραση από τη μία γλώσσα προς την άλλη και στην διδασκαλία της Ελληνικής ή της Ρωσικής γλώσσας ως ξένης.

Βιβλιογραφία

1. Abusch, D. (1986). Verbs of change, causation and time. Technical report 86-50. *CA: Center for the Study of Language and Information*. Stanford University. Stanford.
2. Alexiadou, A. (2010). On the morpho-syntax of (anti-) causative verbs. *Syntax, lexical semantics and event structure*, 177-203.
3. Alexiadou, A. (2014). Active, middle, and passive: the morpho-syntax of Voice. *Catalan Journal of Linguistics*, 13, 19-40.
4. Alexiadou, A. (2019). A form-function mismatch?: The case of Greek deponents. *Of trees and birds. A Festschrift for Gisbert Fanselow*, 107-117.
5. Alexiadou, A. (2020). 11 The Complexity of Greek Verbal Morphology The Case of Prefixed Verbs. *Complex Words: Advances in Morphology*, 192.
6. Alexiadou, A. & Anagnostopoulou, E. (1999). Non-active morphology and the direction of transitivity alternations. In *North East Linguistics Society* (Vol. 29, No. 2, p. 4).
7. Alexiadou, A. & Anagnostopoulou, E. (2004). Voice morphology in the causative-inchoative alternation: Evidence for a non-unified structural analysis of unaccusatives. *The unaccusativity puzzle: Explorations of the syntax-lexicon interface*, 114-136.
8. Alexiadou, A. & Anagnostopoulou, E. (2008). *Agent, causer and instrument PPs in Greek: implications for verbal structure*. Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg. In *Proceedings of the 42nd Annual Meeting of the North East Linguistic Society* (pp. 39-52).
9. Alexiadou, A. & Anagnostopoulou, E. (2013). Manner vs. result complementarity in verbal alternations: A view from the clear alternation. In *Proceedings of NELS* (Vol. 42, pp. 39-52).
10. Alexiadou, A., Anagnostopoulou, E., & Everaert, M. (2004). *The unaccusativity puzzle: Explorations of the syntax-lexicon interface* (Vol. 5). Oxford University Press on Demand.
11. Alexiadou, A., Anagnostopoulou, E. & Schäfer, F. (2006). The properties of anticausatives crosslinguistically. *Phases of interpretation*, 91, 187-211.
12. Alexiadou, A., Anagnostopoulou, E. & Schäfer, F. (2015). *External arguments in transitivity alternations: A layering approach* (Vol. 55). Oxford Studies in Theoretical.
13. Alexiadou, A., & Doron, E. (2012). The syntactic construction of two non-active Voices: Passive and middle1. *Journal of linguistics*, 48(1), 1-34.
14. Allan, R. J. (2003). *The middle voice in Ancient Greek: a study in polysemy*. Amsterdam: JC Gieben.
15. Anagnostopoulou, E. (2021). Πανεπιστημιακές σημειώσεις.
16. Andriotis, N. P. (1990) (1951). *Etimologiko lexico tis kinis Neoelinikis*. [Etymological dictionary of Greek], Aristotle University of Thessaloniki. Institut M. Triantafilidi .
17. Babby, L. H. (1975a). A transformational analysis of transitive SJA verbs in Russian. *Lingua* 35:97-332.
18. Babby, L. H. & Brecht, R. D. (1975). The syntax of voice in Russian. *Language*, 342-367.
19. Babyonyshev, M. (1996). *Structural Connections in Syntax and Processing: Studies in Russian and Japanese*. Doctoral Dissertation, MIT.

20. Babyonyshev, M., Ganger, J., Pesetsky, D., & Wexler, K. (2001). The maturation of grammatical principles: Evidence from Russian unaccusatives. *Linguistic inquiry*, 32(1), 1-44.
21. Bondarko, V. A. (1991). *Teorija funkcional'noi grammatiki. Personal'nost'. Zalogovost' [Theory of functional grammar. Personality. Voice]*. Saint Petersburg.
22. Borik, O. (1995). *Sintaktičeskij priznak neakkuzativnosti glagola (na materiale ruskogo jazyka)*. M.A. Thesis, Dept. of Theoretical and Applied Linguistics, Moscow State University.
23. Burzio, L. (1986). *Italian Syntax: a Government-Binding Approach*. Dordrecht: Kluwer.
24. Carnie, A. (2002). *Syntax: A Generative Introduction*. Wiley Blackwell.
25. Chierchia, G. (1989). *A semantics for unaccusatives and its syntactic consequences*. Ms., Cornell University, Ithaca, New York.
26. Chierchia, G. (2004). A semantics for unaccusatives and its syntactic consequences. *The unaccusativity puzzle: explorations of the syntax-lexicon interface*, ed. by Artemis Alexiadou, Elena Anagnostopoulou and Martin Everaert, 22–59.
27. Chomsky, N. (1981). Government and binding theory. *Cambridge, Mass.*
28. Chomsky, N. & Lasnik, H. (1993). Principles and Parameters Theory, in *Syntax: An International Handbook of Contemporary Research*. Berlin: de Gruyter.
29. Dowty, D. R. (1979). *Word meaning and Montague grammar: The semantics of verbs and times in generative semantics and in Montague's PTQ* (Vol. 7). Springer Science & Business Media.
30. Folli, R. (2002). *Constructing Telicity in English and Italian*. PhD dissertation, University of Oxford.
31. George, C. H. (2005). *Expressions of agency in ancient Greek*. Cambridge University Press.
32. Geniesiene, E. (2011). The typology of reflexives. In *The Typology of Reflexives*. De Gruyter Mouton.
33. Glovinskaja, M. (1982). *Semantičeskije tipy vidovyh protivopostavlenij ruskogo glagola*. Moskva: Izdatelstvo Nauka.
34. Greenberg, J. H. (1991b). The last stages of grammatical elements: contractive and expansive desemanticization. *Approaches to grammaticalization, 1*, 301-314.
35. Guhl, M. (2010). Towards a syntactic analysis of Russian-sja. *Russian linguistics*, 34(3), 261-283.
36. Haspelmath, M. (1993). More on the typology of inchoative/causative verb alternations. *Causatives and transitivity*, 23, 87-121.
37. Idrima Triantafilidi (eds.) (1999). *Lexico tis kinis Neoelinikis*. [Dictionary of Modern Greek]. Aristotelio Panepistimio Thessalonikis. Instituto Neoelinikon Spudon. Thessaloniki.
38. Isačenko, A. V. (1962). *Die russische Sprache der Gegenwart (in Teilen)*. Niemeyer.
39. Kemmer, S. (1993). *The middle voice*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins publishing company
40. Klimonov, V. D., & Spasov, L. (2006). Kauzativnye i inchoativnye struktury v ruskom jazyke: o ruskix sootvetstvijax makedonskix glagolov s suffiksom –OC–A/–C–A. *Philological Studies*, 4(2).
41. Kolomatsky, D. (2009). *Distributsija ruskix passivnyx form: Korpusnoje issledovanije*. Ph.D. Dissertation, Dept. of Theoretical and Applied Linguistics, Moscow State University.

42. Korolev, E. (1968). Classification and dictionary description of russian reflexive verbs. *Nauchno – tekhnicheskaya informatsiya seriya 2- Informatsionnye protsessy I sistemy*, (3), 19.
43. Koontz-Garboden, A. (2009). Anticausativization. *Natural Language & Linguistic Theory*, 27, 77-138.
44. Kratzer, A. & Heim, I. (1998). *Semantics in generative grammar* (Vol. 1185). Oxford: Blackwell.
45. Kulikov, L. (2013). Middles and reflexives. *Bloomsbury companion to syntax*, 261-280.
46. Labelle, M. & Doron, E. (2010). Anticausative derivations (and other valency alternations) in French. *Probus*, Hebrew University of Jerusalem.
47. Lekakou, M. (2005). *In the middle, somewhat elevated: The semantics of middles and its crosslinguistic realizations*. University of London, University College London (United Kingdom).
48. Levin, B. & Hovav, M. R. (1994). *Unaccusativity: At the syntax-lexical semantics interface* (Vol. 26). MIT press.
49. Luraghi, S., Inglese, G., & Kölligan, D. (2021). The passive voice in ancient Indo-European languages: inflection, derivation, periphrastic verb forms. *Folia Linguistica*, 55(s42-s2), 339-391.
50. Luraghi, S. & Mertyris, D. (2021). The Greek middle voice across millennia. In *Silvia Luraghi & Elisa Roma (eds.), Valency over time*, 169–208. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
51. Mavromanolaki, G. (2002). Anaitatika rimata, enallages metavatikotitas kai xarakteristika ophis. Master thesis, University of Crete.
52. Mel'čuk, I. A. (1967). K ponjatiju slovoobrazovanija. *Izvestija Akademii Nauk SSSR, serija literatury i jazyka*, 26(4), 352-362.
53. Padučeva, E. V. (2001). Kauxativnyj glagol i dekauxativ v ruskom jazyke. *Russkij jazyk v naučnom osveščeenii*, 1, 52-79.
54. Padučeva, E. V. (2003). Is There an " ANTICAUSATIVE" Component in the Semantics of Decausatives?. *Journal of Slavic Linguistics*, 173-198.
55. Padučeva, E. V. (2009). Leksičeskaja aspektualnost i klassifikatsija predikatov po Maslovu-Vendleru. *Voprosy jazikoznanija*, 3-20
56. Pancheva, R. (2005). The rise and fall of second-position clitics. *Natural Language & Linguistic Theory*, 23(1), 103-167.
57. Perlmutter, D. (1978). Impersonal passive and the Unaccusative Hypothesis. In *Proceedings of the fourth annual meeting of the Berkeley Linguistics Society*. J. Jaeger et al. (eds.) University of California at Berkeley. 159-189
58. Pesetsky, D. (1982). *Paths and Categories*. Ph.D.Dissertation, MIT.
59. Pylkkänen, L. (2008). *Introducing arguments* (Vol. 49). MIT press.
60. Plakouda A. (2019). *Protasiki epeksergasia ton antimetavivastikon domon tis Ellinikis*. Ph.D.Dissertation, University of Athens.
61. Ramchand, G. (2008). *Verb meaning and the lexicon: A first-phase syntax* (Vol. 116). Cambridge: Cambridge University Press.
62. Rappaport Hovav, M. (2008). Lexicalized meaning and the internal temporal structure of events. *Theoretical and Crosslinguistic Approaches to the Semantics of Aspect*. Amsterdam: John Benjamins.
63. Reinhart, T. (2000). The Theta System: Syntactic realization of verbal concepts (OTS Working Papers in Linguistics). *Utrecht: Utrecht Institute of Linguistics OTS*.
64. Reinhart, T. (2002). The Theta System—An Overview. *Theoretical Linguistics* 28 (3): 229- 290.

65. Rothstein, S. (2008). *Structuring events: A study in the semantics of lexical aspect*. John Wiley & Sons.
66. Sausa, E. (2016). Basic valency orientation in Homeric Greek. *Folia Linguistica*, 50(Historica-vol-37), 205-238.
67. Say, S. (2005). Antipassive sja-verbs in Russian. *Morphology and its demarcations*, 253-275.
68. Schäfer, F. (2008). The syntax of (anti-) causatives. *The Syntax of (Anti-) Causatives*, 1-340.
69. Švedova, N. J. (2005). *Russkaja grammatika: naučnye trudy, I*. Institut ruskogo jazyka im. V.V. Vinogradova RAN.
70. Schoorlemmer, M. (1995). *Participial Passive and Aspect in Russian*. Ph.D. Dissertation, Utrecht University.
71. Spathas, G., Alexiadou, A. & Schäfer, F. (2015). Middle Voice and reflexive interpretations: afo-to-prefixation in Greek. *Natural Language & Linguistic Theory*, 33, 1293-1350.
72. Tatevosov, S. (2013). Event structure of the anticausative and unaccusative in Russian. In *Proceedings of IATL* (pp. 189-210).
73. Theophanopoulou-Kontou, D. (2004). The structure of VP and the mediopassive morphology: The passives and anticausatives in Modern Greek. In *Parousia* (Vol.IE-IST) (pp.173-206)
74. Vinogradov, V. V. (1986). Russian language (Grammatical theory of a word). *Russkij jazyk (Grammatičeskoe učenje o slove)*.
75. Yanko-Trinit'skaya, N. A. (1961). *Russian morphology*. Moscow: Russian language.
76. Zaliznjak, A. A. (2008). *Drevnerusskie ěnklitiki*. Jazyki slavjanskich kul'tur.
77. Zombolou, K. (2004). *Verbal alternations in Greek: A semantic analysis* (Doctoral dissertation, University of Reading).